

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Boris Ponomaryov</i> Sovyetler Birliği'nin Büyük Anayurt Savaşı'ndaki etkusunun uluslararası önemi	3
<i>Alois Indra</i> Kurtuluştan 'sosyalist ilerlemeye'	20
<i>Herbert Mies</i> Alman emperyalizminin geleneklerine hayır!	33
<i>Pieter Keuneman</i> Ezilen halkların yazgısında bir dönüm noktası	44
• Savaşın dersleri günümüze hizmet ediyor	53
• İkinci Dünya Savaşı. Veriler ve olgular	76
ÖZEL SAYFALAR	
• SOL BİRLİK'in çağrısı	90
• TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	93
	1

● TKP Merkez Komitesi'nin duyurusu	95
● TKP Merkez Komitesi'nin faşizme karşı utkunun 40. yıldönümü üzerine halkımıza çağırısı	98
● TKP Merkez Komitesi'nin açıklaması	100
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın 1 Mayıs konuşması	102

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsvec, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvado, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 12 Mayıs 1985

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	ISVEÇ	Czechoslovakia

Sovyetler Birliği'nin Büyük Anayurt Savaşı'ndaki utkusunun uluslararası önemi

Boris Ponomaryov

SBKP MK Politik Büro aday üyesi, SBKP MK Sekreteri

Bugün savaş ve barış sorunu milyonlarca insanın kafasını ve yüreğini meşgul ediyor, tüm insanlığı yakından ilgilendiriyor. İlgilendiriyor, çünkü nükleer silahın büyük tahrip gücü tüm insanlığın bizzat varlığını tehdit ediyor. Son iki dünya savaşı da dahil, savaşların kaynağı olan emperyalizm, henüz daha azımsanmayacak güce sahip bulunuyor. Ve bugün de emperyalizm, barışın ve sosyal ilerlemenin başlıca ve en tehlikeli karşıtı olarak, yeni savaşlar hazırlıyor. Bunun içindir ki, barışı koruma sorunu uluslararası politikanın gündeminden inmiyor. Barış sorunu, eğer Lenin'in sözleriyle ifade edersek, «günümüzün en yakıcı, en çetin sorunudur» (!)

Bundan 40 yıl önce, sadece 20. yüzyılın tarihinde değil, tüm uygarlık tarihi açısından büyük önemi olan bir olay meydana geldi: Alman faşizminin ve Japon militarizminin yenilgiye uğratılması sonucunda insanlık emperyalist güçlerin en gerici, en insanlık düşmanı kesiminin sultanından, kölelik tehlikesinden kurtuldu. Sovyet halkı Mayıs 1945'te, Hitler'ci saldırganlara ve işgalcilere karşı Büyük Anayurt Savaşı'nda tarihsel utku kazandı. 1941 Aralığında ABD'ye ve Büyük Britanya'ya saldırarak, Hitler Almanyası'nın yanında savaşa giren militarist Japonya da, birkaç ay sonra yenilgiyi kabullendi. Faşist Almanya'nın ve onun Japon müttefikinin yenilgisi ve kayıtsız şartsız teslim olması dünya savaşını tutuşturarak yeryüzündeki halklar üzerinde egemenlik kurma, onları köleleştirme ve insanlığa faşist barbarlık rejimini dayatma niyetlerinin gerçekleşmezliğini ve eninde sonunda mahvolmaya mahkum edilmişliğini gösterdi.

(!) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 36, s. 13.

40 yıl sonra, yine emperyalizmin tutumu yüzünden insanlığın bir nükleer yıkıma sürüklenme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı günümüzde İkinci Dünya Savaşı'nın dersleri, özellikle çağımızın en yakıcı sorunu olan barışı ve dünyamızda yaşamı koruma açısından çok daha büyük önem kazanıyor.

Tarih, sadece gaipere karışmış bir geçmiş değildir. Tarih, yeni kuşaklara bir reel sosyal-politik miras aktarmakta ve bu mirastaki tüm değerli ve anlamlı olan şeyler gerek günümüzün gerekse geleceğin sorunlarını çözmede bir çıkış noktası, bir temel oluşturmaktadır. Tarih, yeni kuşaklara paha biçilmez manevi deneyim aktarmakta, özgül dersler vermekte ve bunların benimsenmesi toplumsal gelişmenin her aşamasında ortaya çıkan yeni problemlerin çözümü için doğru yolların bulunmasını sağlamaktadır.

Sovyet halkının Büyük Anayurt Savaşı'nın, bütün İkinci Dünya Savaşı'nın temel sonuçları ve dersleri nelerdir?

Birincisi: Sosyalizmin yaşam gücü ve yenilmezliği kanıtlanmıştır.

Sovyetler Birliği Hitler'in savaş makinesinin darmadağın edilmesine çözümleyici katkıda bulundu. Sovyet Ordusu'yla çarpışmalarda faşist blokun 600'den fazla tümeni, başka bir deyişle, İkinci Dünya Savaşı'nın öteki cephelerine göre yaklaşık üç buçuk kat daha fazla tümeni yokedildi. Doğu Cephesi'nde Almanya tüm savaş tekniğinin yüzde 75'ini yitirdi. Sovyet Ordusu, Japon militaristlerinin en büyük kara kuvvetleri birliklerinden biri olan Kvançun Ordusu'nu ezdi.

ABD, Büyük Britanya, Fransa ve anti-Hitler koalisyonun öteki devletlerinin halkları ve ordularının katkıları da utkunun elde edilmesinde önemli bir faktör oldu. İkinci Dünya Savaşı yıllarında faşist işgalcilere karşı Yugoslavya, Polonya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Romanya, Macaristan ve Arnavutluk'taki halk kurtuluş ordularının, partizan birlikleri ve bölüklerinin yiğit savaşçıları da büyük bir özveriyle çarpıştılar. Japon militarizmine karşı Çin, Kore, Vietnam ve öteki Asya ülkelerinin halkları da uzun ve çetin bir savaş yürüttüler. Ortak utkunun kazanılmasında Direniş Hareketi'nde, antifaşist yeraltı hareketinde yer alanların da önemli bir rolü oldu.

Sovyetler Birliği'nin, savaşın sonucunu belirlemedeki çözümleyici katkısı, aslında, sadece bir devletler koalisyonunun bir öteki koalisyon üzerinde basit bir utku sağlaması değil, her şeyden önce emperyalist ülkelerin askersel bakımdan en güçlü koalisyonu üzerinde sosyalizmin utku sağlaması demektir.

Bu utkuyla sosyalist toplum düzeni kapitalist toplum düzeni üzerindeki üstünlüğünü bir kez daha gösterdi. Sovyet halkının sosyal-politik birliği, çokuluslu Sovyet devletinin sağlamlığı kanıtlandı. Sosyalizmin bu

utkusu aynı zamanda Sovyet askersel biliminin ve askeri sanatının üstünlüğünü de kanıtladı. Bu savaşta sosyalizmin ideolojik ve manevi alanındaki kesin üstünlüğü gözler önüne serildi. Sosyalist ülkelerin yüceliği temelinde Sovyet insanların gösterdikleri yiğitlikler yükseldi. Sovyet halkının Hitler'ci işgalcilere karşı yürüttüğü Büyük Anayurt Savaşı'nda aslında iki birbirine zıt ideoloji, biri soykırım ve insanlık düşmanı ideoloji, diğeri de insana, onun özgür ve mutlu geleceğine, sosyalizme inanç ve saygı aşılayan ideoloji çarpıştı. Derin ideolojik inanç, Lenin'in yüce davasının doğruluğunun bilincinde olma, çokuluslu Sovyet halkının sosyalist yurtseverliği, bütün bunlar Sovyet insanların Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının etkusunu örgütleyen ve esinlendiren Leninci Komünist Partisi etrafında moral-politik bakımdan kenetlenmesi için tükenmez bir kaynak oluşturdu. Komünist Partisi'nin yönetici rolü Sovyet silahlı kuvvetlerinin, etkuyu garantileyen tüm Sovyet halkının güç ve yenilmezlik kaynağı oldu.

Hitler Almanyası'nı ve onun bağlaşıklarını yenilgiye uğratan Sovyet silahlı kuvvetleri evrensel-tarihsel önemde bir kurtarıcılık misyonunu yerine getirdiler. Sovyet Ordusu, faşizmin sultanı altındaki birçok halkı hem politik hem de fiziksel olarak kurtardı. Naziler, değişik ülkelerden toplam 18 milyon insanı toplama kamplarına tıkmışlardı. Bunlardan 11 milyondan fazlası bu kamplarda yokedildi. Sovyet Ordusu, bu Nazi kamplarında sağ kalan 7 milyon insanın büyük bir çoğunluğunu fiziksel olarak yokedilmekten kurtardı. Sovyet Ordusu'nun başarıları milyonlarca insanı harekete geçirdi, birçok ülkede yurtsever güçleri birleştirdi, işgal altındaki ülkelerde Direniş Hareketi'ne güçlü bir ivme kazandırdı, onun yükselişine yardım etti.

Bu, ayrıca sosyal bakımdan kurtarıcılık misyonuydu. Sovyet Ordusu sosyalizmi dayatmıyordu. Ne ki, faşizmin ezilmesi onun oluşturduğu baskı aygıtının yokedilmesinin yolunu açtı, kapitalist düzenin ulusların yaşamsal çıkarlarını savunmadaki acizliğini gösterdi, geniş halk yığınlarını harekete geçirdi ve bütün bunlar devrimci nitelikli dönüşümler için, birçok ülkenin kendi başına sosyalizm yoluna koyulması için elverişli nesnel dış ve iç koşulları oluşturdu. Sovyet Ordusu'nun büyük etkusu dünya sosyalist sisteminin, sosyalist devletler topluluğunun oluşmasının başlangıcını sağlayan önemli bir uluslararası faktör oldu. SSCB'nin kurtarıcı misyonu sonucunda birçok ülkenin halkları, iradelerini özgürce ifade etme olanağına kavuştu ve bu da halkçı – demokratik düzene geçişin, sosyalizm kuruculuğunun yolunu açtı.

Bununla birlikte, Sovyet Ordusu'nun faşizm üzerindeki etkusu Hitler faşizminin yokettiği demokratik özgürlüklerin yeniden sağlanması için, bir dizi ülkede, özellikle nazi işgalinden kurtarılan tüm Batı Avrupa'da demokratik özgürlüklerin sağlanması için gerekli koşulları yarattı. Bugün Avusturya, Fransa, İtalya, FAC, Belçika, Hollanda, Norveç, Finlandiya,

Danimarka, Lüksemburg ve öteki Batı Avrupa ülkelerinde varolan burjuva demokratik rejimleri ancak SSCB'nin Alman faşizminin diktatörlük rejimi üzerindeki kesin etkisinden sonra kurulabildi. Ve işte burada, eğer bu ülkelerin halkları, burjuva türünden de olsa, demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanabiliyorlarsa bunun büyük ölçüde faşist köleleştiricilere karşı savaşın en ağır yükünü omuzlamış olan Sovyet halkına borçludurlar. Böylece sosyalizm, Avrupa'da en geniş politik ve coğrafi anlamda demokrasinin yeniden doğuşunu sağlayan bir faktör olarak kendini göstermiş oldu.

Bu ulusal, kurtuluş misyonuydu. Utan sosyalizmin beraberinde taşıdığı ulusal bağımsızlık ülküleri, şovenizmin ve ırkçılığın politika ve ideolojisine sosyalizmin indirdiği darbe emperyalizmin köleleştirdiği halkları harekete geçirdi, sömürge ve yarısömürge halklarının savaşımına yeni bir ivme kazandırdı. Böylece, halkların ulusal kurtuluş savaşının yeni, şimdiye dek görülmemiş ölçüde yükselişi için, ideolojik-politik kaynak ve dayanakları belirdi, son hesapta halkların ulusal kurtuluş savaşı emperyalizmin sömürge sisteminin tamamıyla çöküşünü getirdi.

İkinci Dünya Savaşı sırasında ve savaş sonrası ilk yıllarda çeşitli ülkelerin önde gelen politikacıları utkunun kazanılmasında Sovyetler Birliği'nin çözümleyici katkısını tamamiyle kabul ediyorlardı. ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt şöyle diyordu: «Kızıl Ordu ve Rus halkı gerçekten de Hitler'in silahlı kuvvetlerini kesin yenilgi yolunda yürümeye mecbur etti . . . Onlar, zorbalığa ve ve ezgiye karşı savaş tarihine ölümsüz sayfalar kazandırdılar». Batı Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı Dwight D. Eisenhower anılarında «nazileri teslim olmak zorunda bırakmada birincilik palmyesi Ruslara aittir» diye yazdı. Büyük Britanya Başbakanı Winston Churchill de şunları belirtiyordu: «Bu eşi görülmedik büyük yığıtlıklere tanık olan bizler gibi, gelecek kuşaklar da kendilerini Kızıl Ordu'nun önünde kayıtsız şartsız borçlu sayacaklardır». Avusturya geçici hükümetinin Başbakanı Karl Renner, Sovyet askerlerinin yiğitliğinden bahsederken şöyle diyordu: «Onların eylemleri kahrolası faşist zorbalık rejiminin alaşağı edilmesini ve tüm dünya halkları arasında sürekli bir barışın sağlanmasını getirdi».

O zamandan günümüze dek SSCB, bu anlamda başkalaşmadı. Sovyetler Birliği'nde aynı sosyalist düzen varlığını sürdürüyor, güçlenip gelişiyor. Sovyet halkı, eskisi gibi bugün de, temel ilkeleri istikrarlı ve değişmez olan SBKP'nin ve Sovyet hükümetinin politikasını kesin destekliyor. Sovyet Ordusu özellikle savunma niteliği taşıyan aynı işlevleri görmeye devam ediyor. Sovyetler Birliği, eskiden olduğu gibi şimdi de, sosyal sistemleri farklı olan devletlerle barış içinde yanyana yaşamaya ve yabancı saldırısı ve müdahalesine uğrayan devletlere yardım etmeye hazır olduğunu ilan ediyor.

Ve şimdi, Sovyetler Birliği'nin «saldırganlığı»na, «yayılmacılığı»na ilişkin, insan haklarını ihlal eden bu «kötülükler imparatorluğuna» ilişkin çığırktan kampanyalar, aslında basit bir sahtekarlıktan, iğrenç bir iftiradan başka bir şey değildir.

Günümüzün «haçlı sefercileri», eski talihsiz selefleri gibi, tarihin akışını geri döndürmeye, uluslararası alanda sosyal intikam almaya yelteniyor, sosyalizmi bir sistem olarak ortadan kaldırmayı amaçladıklarını açık açık ilan ediyorlar. Bu tür çabaların boşuna olduğu tarihsel deneyimlerle hem bundan yaklaşık yetmiş yıl önce hem de bundan kırk yıl önce kanıtlanmış bulunuyor. Emperyalizm gücüyle çözme yeltenişleri daha başından başarısızlığa mahkûmdur.

Reel sosyalizmin tarihsel kazanımları geri dönmez bir nitelik taşıyor. Dünyoda sosyalizmi yokedebilecek hiçbir güç yoktur. Reel olarak varolan yeni toplumun kuruluşu, gelişmesi ve mükemmelleşmesi insanlığın geleceği için çözümleyici bir önem taşımaktadır.

İkincisi: Her iki dünya savaşının da hazırlanışı ve tutuşturulduğu emperyalizmin uluslararası konumlarını güçlendirmeyi değil, tersine bunların daha da zayıflamasını getirdi.

– Birinci Dünya Savaşı'nın sonucunda Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin utkuya ulaşması, dünyada ilk sosyalist devletin belirmesi için elverişli koşullar yaratıldı. Almanya'da, Avusturya-Macaristan'da devrimler oldu, birçok ülkede güçlü devrimci yükselişler meydana geldi.

– İkinci Dünya Savaşı, Avrupa ve Asya'nın 11 ülkesinde kapitalist düzenin yıkılışını getirdi. Dünya sosyalist sistemi oluştu. Georgi Dimitroff'un, daha 1939'da söylediği şu uzak görüşlü sözleri gerçekleşti: Emperyalistler, kendi çıkarları için savaşı başlattılar, işçi sınıfı ise, «kendi çıkarları için, tüm emekçi insanların çıkarları için bu savaşa son verme göreviyle yükümlüdür ve böylelikle o, emperyalist savaşları yaratan temel nedenleri ortadan kaldıracak gerekli koşulları da oluşturacaktır.»⁽²⁾

– Sömürgeci devletlerin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Cezayir ve Vietnam halklarına karşı, Portekiz sömürgesi olan Angola ve Mozambik'e karşı yürüttükleri büyük çaplı savaşlar bu halkların zaferiyle ve emperyalizmin uluslararası konumlarının zayıflamasıyla sonuçlandı.

Gericiliğin askersel güce dayanarak, insanlığın daha adaletli, daha demokratik ve özgür bir topluma doğru ardıcıl ilerleme ve gelişmesini durdurma yeltenişlerinin hiç bir perspektifi yoktur. Devrimleri, emperyalizmin savunucularının durmadan ileri sürdükleri gibi, «Moskova'nın parmağı» değil, sosyal-ekonomik gelişmenin nesnel süreçleri getirmektedir.

(2) Komünist Enternasyonal, 1939, № 6–9, s. 36. .

İnsanlığın gelişmesini durdurmaya, hele hele toplumsal gelişmeyi geri döndürmeye hiç kimsenin gücü yetmez. Binlerce yıl boyunca firavunlar ve imparatorlar, krallar ve çarlar, devlet başkanları ve öteki hükümdarlar sosyal dönüşümleri hep önlemeye çalıştılar. Ne ki, bütün bu çabalar kaçınılmazlıkla hep sonuçsuz kalmıştır, çünkü toplumun bağrında beliren, halk yığınlarının bilincinin yükselmesi, tarihin nesnel akış süreci içinde gelişen ne varsa, hepsi geri çevrilemez, yokedilemez.

Üçüncüsü: Tarihte ilk kez, İkinci Dünya Savaşı'nı çıkaran ve örgütleyenler, milyonlarca insanın ölümünden suçlu olanlar en ağır cezayı gördüler. Saldırgan, sadece yenilgiye uğratılmakla kalmadı, aynı zamanda savaş suçlusu olarak uluslararası mahkeme tarafından lanetlendi.

Kim ki, bugün de hâlâ saldırgan savaş hazırlıklarına ilişkin planlara umut bağlamaya devam ediyor, onlar için İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Nürnberg'te kurulan ve SSCB, ABD, Büyük Britanya ve Fransa temsilcilerinin yer aldığı mahkeme ve Tokyo'da kurulup anti-Hitler koalisyonuna katılan birçok devletin temsil edildiği mahkeme önüne çıkarılan Hitler faşizminin ve Japon militarizminin elebaşılarının akibeti sert uyarı olmalıdır. Savaş suçluları bu mahkemelerde halklar adına mahkûm edildiler. İkinci Dünya Savaşı'nın uğursuz tertipçileri ve tüyler ürpertici cinayetlerin, gaddarlıkların suçluları hakettikleri cezayı buldular.

Bu demektir ki, «dünyanın en güçlülere»nin, hiç bir ceza görmeden, insanlığa karşı istedikleri suçları işleme zamanı artık geri dönmezcesine geçmiştir. İşte bu gerçeği günümüz dünyasındaki savaş şeytanlarına sürekli anımsatmak gerekiyor.

Yaklaşık 500 milyon insanın imzaladığı meşhur «1950 Stockholm Çağrısı»nda şöyle deniyordu: «Biz, atom silahını herhangi bir ülkeye karşı ilk kullanan hükümeti insanlığa karşı ağır bir suç işlemiş sayıyoruz ve böyle bir hükümetin savaş suçlusu olarak görülmesini talep ediyoruz.»⁽³⁾

Günümüzde savaş politikası, şimdiye dek görülmedik bir biçimde, tüm insanlık tarafından yeriliyor. Bu, Sovyetler Birliği'nin önerisi üzerine Birleşmiş Milletler'in 38. Genel Kurulu'nda (1983) kabul edilen ve nükleer savaşı sağduyu ve vicdana ters, halklara karşı işlenmiş en yüzkızartıcı bir suç, insanın en temel hakkı olan yaşama hakkının en kabaca çiğnenmesi olarak mahkûm eden karar tasarısında ifadesini buldu.

Daha önce, 1981'de yine SSCB'nin önerisi üzerine BM Genel Kurulu'nda onaylanan nükleer yıkımın önlenmesine ilişkin Bildirge'de şu hükümler yer alıyor: «1. Nükleer silahı ilk kullanmaya kalkışan devletler ve devlet adamları insanlığa karşı en ağır suçu işlemiş olacaklardır. 2. Nükleer silahı ilk kullanma kararını alacak devlet yöneticileri hiçbir zaman ve hiçbir şekilde haklı gösterilemeyecek ve af edilemeyecektir.»

⁽³⁾ «İzvestiya», 1 Nisan 1950.

Günümüzün savaş karşıtı hareketi, savaş suçlularının cezalandırılması gerektiği ilkesine dayanarak, çok şeyler başarabilir. Bu hareket savaş psikozunu körükleyenlerin, ülkeleri ve halkları silahlanma yarışı içine çekenlerin, yeni bir dünya savaşına hazırlananların gerçek yüzlerini tüm dünyaya göstermekle yükümlüdür ve bunu yapmaya yeteneklidir.

Dördüncüsü: Almanya, İtalya ve Japonya'nın iktidar çevreleri İkinci Dünya Savaşı'nı komünizme karşı savaş belgisi altında hazırlıyorlardı. Bunlar tarafından imzalanan «Anti-Komintern Paktı» aslında, savaş hazırlıklarını yaygınlaştıran saldırgan askersel blokun oluşturulmasıydı.

Reichstag'ı ateşe verip bu provokasyonu örgütleyenler, bu yangında komünistlerin parmağı olduğunu kanıtlamaya çalışan nazi «yargıçları», binlerce faşist propagandacı ve gazete yazarı, bunların hepsi komünizme, komünist partilerine ve öteki devrimci güçlere karşı cihat açmışlardı. Üstelik burada Hitler ve kliği kapitalist düzeni «bolşevizm tehlikesi»nden kurtarma gibi bir «mesihçilik» rolünü üstlenmiş bulunuyordu. Gerçekte ise, çığırtkan antikomünist politikanın ardında, Alman ırkının, daha doğrusu, Alman faşizminin dünya üzerinde egemenlik kurma niyetleri gizleniyordu.

Günümüzde bu taktiği «komünizm tehlikesi» kalkını ardına gizlenerek, dünya hegemonyacılığına yeltenen, kurtuluş hareketlerini ezmeye çalışan ve öteki devletlere kendi iradesini dayatmaya kalkışan emperyalist gericiilik geniş ölçüde kullanıyor. Faşist rejimlerle burjuva demokrasisinin politik düzenini bir kefeye koymaya, elbette hiç kimse kalkışmıyor. Böyle bir eşitlemeye daha Komintern'in 7. Kongresi kesin karşı çıktı. Bununla birlikte tarihsel deneyim nesnel olarak, kimi benzerliklerin ortaya çıkarılmasını sağlıyor. Şöyle ki:

– O zaman da, şimdi olduğu gibi, her şeyden önce askersel güce, askersel üstünlük elde etmeye ve dünya üzerinde hegemonya kurmaya ağırlık veriliyordu;

– o zaman da, şimdi olduğu gibi, saldırı politikası «komünizm tehlikesi»ne karşı savaş gerekçesi altında yürütülüyordu;

– o zaman da, şimdi olduğu gibi, devlet terörizmi ve «psikolojik savaş» yöntemleri kullanılıyordu; tüm uluslararası hukuk kurallarına rağmen, egemen devletlere karşı yıkıcı eylemler tertipleniyor, açık saldırılar düzenleniyordu.

– Alman faşistlerinin «hayat sahasını genişletme» gerekçesine dayalı savaş doktrininin yerini şimdi, tüm anakaraları kapsayan «ABD'nin yamsalsal çıkarları»na dayalı savaş konsepti alıyor.

İkinci Dünya Savaşı'ndan çıkarılan derslerin ve deneylerin ışığında, Alman hümanist ve yazarı T. Mann'ın antikomünizmi «20. yüzyılın en büyük

aptallığı» ⁽⁴⁾ olarak değerlendiren sözlerinin doğruluğu çok daha çarpıcı bir biçimde görülür.

Antikomünizme, insanların beynini zehirleyen, bilincini körelten ve gerici çevrelerin savaş hazırlıklarına yolu açan bu zararlı ideolojiye karşı savaşım, yeni bir dünya savaşı tehlikesine karşı mücadelenin önemli bir koşulu oluyor.

Beşincisi: Her iki dünya savaşından çıkarılan dersler, savaşın hem ideolojik-politik hem de maddi hazırlıklarına kesin karşı koymak gerektiğini gösteriyor. Silahlanmayı tırmandırma (gerek Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, gerekse İkinci Dünya Savaşı'ndan önce olsun, silah üreten tekeller, savaşa hazırlık politikasının temel, sınıfsal dayanağı ve motoruydular) böyle bir hazırlıktır. Bugün halk yığınları silahlanmadaki tırmanışı sınırlama ve durdurma savaşımının barışı koruma savaşımının önemli bir parçası olduğunu çok daha iyi görüyor ve kavıyorlar. Onlar, emperyalist propagandanın güya, askersel gücün artırılmasıyla barışın daha çok güvence altına alındığına ilişkin iddialarının tüm sahteliğini anlamaya başlıyorlar.

Barışın korunması, sosyal düzenleri farklı devletlerin barış içinde yan yana yaşamalarının sağlanmasının çıkarları savaş tehlikesinin somut kaynağının ortaya çıkarılmasını ve iyice görülmesini, savaşları çıkaran mekanizmanın ve bunu harekete geçiren güçlerin yığınlar önünde maskelerinin indirilmesini gerekli kılıyor.

İkinci Dünya Savaşı'na götüren faşist saldırının bütün hazırlıkları Hitlerizm tarafından intikamcılık, «yitirilen vilayetleri» geri alma, Almanların yaşadığı tüm toprakların bir tek «bin yıllık Reich»ta birleştirilmesi belgileri altında yürütüldü. İkinci Dünya Savaşı hazırlıklarının feci ve yadsınmaz dersleri, bu ve benzer belgilerle kötü niyetli spekülasyonların kamuoyu yaratmanın sinsi yöntemleri olduğunu kanıtıyor. Bu tür spekülasyonlar kamuoyuna başka devletlere ve halklara karşı girişilen saldırıların «haklılığı»na ilişkin bir kanı açılıyor.

Bugün bu ders çok daha yakıcıdır, çünkü intikamcılığın ve neofaşizmin ayrık otları Batı'nın militarist politikası zemini üzerinde yeniden dal budak salıp zehirli çiçekler açıyorlar. Şimdi, Batı Avrupa'ya orta menzilli Amerikan roketlerinin yerleştirilmesiyle bağlı olarak savaş tehlikesi yine Alman topraklarından, daha doğrusu FAC topraklarından geliyor. Ve yine bu tehlikeyi haklı göstermek için intikamcılık, Hitler faşizmi üzerinde kazanılan utkunun sonuçlarını, aynı zamanda savaş sonrası gelişmenin sonuçlarını gözden geçirme ideolojisinden yararlanılıyor. Intikamcı yetenışlere karşı, bunlara izin verilmemesi ve kökünün tamamen kazınması için savaşım, savaşa karşı mücadelenin önemli bir biçimini oluşturuyor.

⁽⁴⁾ Der gegenwärtige Antikommunismus – Politik und Ideologie. Berlin 1974, s. 8.

Uluslararası yaşamın olguları şunu kanıtıyor: Savaş yanlısı güçler tarihin derslerini yadsıma eğilimindedirler. Birinci Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğrayan Alman emperyalizmi, bunun hemen ardından yeni bir savaş hazırlığına girişmiş ve tekrar yenilgiye uğramıştır. Scsyal-politik güç dengesinin sosyalizm yararına ve emperyalizm zararına kesin olarak değiştiği çağımızda emperyalizmin dünya egemenliği iddiaları çok daha bozguna uğramaya mahkûmdur.

Altıncısı: Faşizm soykırım politikasını, katı terör, yağma ve «ilkel ırklar»a dahil ettiği birçok halkı (Slav, Yahudi, Çingene) fiziksel olarak yoketme politikasını açıkça ilan etti ve savaş boyunca bunu bizzat uyguladı. Bu politikanın sonucunda ölüm kamplarında. Oswiyenzum, Treblinka, Buchenwald, Ravensbrück, Mauthausen'de vb. milyonlarca insan barbarca yokedildi. Birçok kent ve köy (Lidice, Oradur, Hatın ve yüzlerce Sovyet köyü ve kenti) insanlarla birlikte acımasızca yokedildi, yerle bir edildi. Milyonlarca savaş tutsağı, öylesi ağır koşullar altında tutuldu ki, bunların büyük bir çoğunluğu yaşamını yitirdi.

Günümüzde de emperyalizmin saldırgan çevreleri aynı barbarlık yöntemlerine başvuruyorlar. Vietnam'daki savaş bunu kanıtıyor. Amerikan generalleri bu ülkeyi «taş devrine dönüştürmek» için bombalamak istiyorlardı. ABD yönetiminin desteklediği İsrail saldırganlarının barbarlık eylemleri, Güney Afrika'daki ırkçı politika bunu kanıtıyor. Nihayet, Birleşik Amerika ve onun NATO'lu bağlaşıkları tarafından insanları topluca kırmak için yeni yeni silahların, nükleer, nötron, kimyasal silahların hazırlanıp üretilmesi, ABD yönetici çevrelerinin bu insanlık düşmanı silah türlerinin yasaklanmasına yanaşmaması bunu kanıtlıyor. Emperyalizmin bu insanlık düşmanı politikasını açığa vurmak yeni savaş tehlikesine karşı, insanın yaşama hakkı için savaşımın ayrılmaz bir parçasıdır.

Yedincisi: Tarihsel deneyim defalarca şunu kanıtlamıştır: Savaş, uluslararası tartışmaların bir çözüm aracı olmamalıdır ve olamaz da. Emperyalizmin ideologları, savaş hazırlığı politikalarını haklı gösterebilmek için, sosyal sistem farklılıklarının güya savaşı yarattığını iddia ediyorlar. Ama olgular, bu kötü niyetli uydurmayı yalanlıyor. Birinci Dünya Savaşı'nda birbirleriyle çarpışan devletlerin sosyal sistemleri aynıydı. İkinci Dünya Savaşı'nda toplumsal-politik düzenleri farklı olan devletler Anti-Hitler koalisynunu oluşturuyordu. Ve onlar, sadece ortak zaferi kazanmakla kalmadılar, aynı zamanda Yalta ve Potsdam konferansları kararlarında formüle edilen savaş sonrası barışçı gelişmenin ilkelerini de ortaklaşa hazırladılar.

Yalta ve Potsdam konferanslarının güncel politik anlamı nedir?

Her şeyden önce bu konferanslarda alınan kararlarda yalnız savaş sırasında ortak düşmana karşı değil, aynı zamanda savaş sonrasında halklar arasında barışın korunması ve güçlendirilmesinin, insanlığın bu

en büyük isteğinin gerçekleştirilmesinin en önemli koşulu olarak değişik toplumsal sistemlere bağlı devletler arasında işbirliğinin ideleri ve ilkelere yer almaktadır.

İkincisi, bu konferanslarda militarizmin ve faşizmin mahkum edildiği belgeler kabul edildi. Bu belgeler, ahlaksal-politik önemini günümüzde de korumaktadır.

Üçüncüsü, bu konferanslarda Avrupa ülkelerinin sınırları sorunuyla ilgili alınan kararların uygulanması, Avrupa'da barışın korunması ve güvenliğin sağlanması için önemli rol oynamaya devam ediyor.

Tarihsel deneyim açık olarak gösteriyor ki, değişik toplumsal-politik sistemlere bağlı devletler arasında ,tüm halkların ortak çıkarlarına yanıt veren sorunlarda (barış ve uluslararası güvenlik sorunlarında) işbirliği yapmak olanaklıdır.

İnsanlık, ilerlemesi boyunca bilimsel-teknik gelişme alanında çok büyük başarılar sağladı. Yeni, olağanüstü büyük enerji kaynaklarını benimsedi, uzaya çıktı. Gerici emperyalist çevreler, insanın akli ve emeğinin sağladığı büyük başarıları halk düşmanı amaçları için, dünya savaşı hazırlamak için kullanıyorlar. Savaşı başlatanların mutlaka cezalandırılacağına kavranması, emperyalist güçlerin tehdit ettikleri nükleer savaşın önlenmesinde önemli bir etmendir.

Uluslararası alanda oluşan yeni güç dengesi koşullarında ve karşı tarafın da elinde güçlü, eşit kuvvette nükleer silah olduğu koşullarda kapitalist ülkelerdeki egemen sınıfın belirli grupları, bir termonükleer dünya savaşının dış politikada gerçekçi araç olamayacağını giderek daha açık olarak görmeye başlıyorlar.

Amerika Birleşik Devletleri'nde de böyle bir savaşa yer verilmemesi gerektiği görüşü yaygınlaşıyor. Ve bu doğaldır. Çünkü iki dünya savaşında da ABD, düşmanın silahlı kuvvetlerinin erişemediği ülke olarak kalmıştır, ama şimdi durum kökten değişmiştir. ABD emperyalizmi artık okyanus ötesinde «oturup bekleyemeyecektir». Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nı başlatan tekeller, milyonlarca insanı kırma göndermeyi, kendileri ise (aileleriyle ve çok sayıdaki yardımcılarıyla birlikte) cephe gerisinde, güvenlik içinde kalmayı başarmışlardır. Şimdi ise nükleer silahlar kimseye böyle olanak tanımıyor. Nükleer savaşın, eğer bu önlenemezse, öldürücü nefesinden hiç bir anakara, hiç bir halk kurtulamayacaktır.

Nükleer çağda barış içinde yanyana yaşamak, kaçınılmaz zorunluktur. Barış içinde yanyana yaşamak, nükleer savaş yangınında hep birlikte yokolma tehlikesinin biricik akılcı alternatifidir.

Sekizincisi: Tarihsel deneyim gösteriyor ki, emperyalizmin saldırı eylemlerine, saldırı planlarına maddi, politik ve ideolojik olanlarda karşı koyan

en önemli savaş karşıtı güç olan sosyalist ülkeler topluluğunu her yönlü geliştirmek, halkların sosyalist kazanımlarını emperyalist gericiğin saldırılarından korumak için her şeyi yapmak, emperyalizmin saldırılarını püskürtmek için her zaman hazırlıklı, uyanık olmak gerekiyor.

Sovyetler Birliği, Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasındaki dönemde Hitler'in, Mussolini'nin, Japon militaristlerinin saldırgan politikasına karşı aralıksız savaşım verdi. Ama yalnız Sovyetler Birliği'nin çabaları yeterli değildi. Kapitalist ülkelerin, daha sınırları kendileri de saldırının kurbanı olanlar da dahil, yönetici çevreleri, saldırıyı dünyanın ilk sosyalist ülkesine yönelteceklerini sanarak, savaş kışkırtıcılarına engel olmuyorlardı. Savaşın önlenememesinin nedenlerinden biri de budur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde barışı koruma savaşımına Sovyetler Birliği'nin yanısıra yeni sosyalist ülkeler de katıldılar. Bu savaşıma öteki barışsever devletler, sömürgecilik imparatorluğunun yıkıntıları üzerinde kurulan bir dizi ülke de dahil, giderek daha aktif katılmaya başladılar. Sosyalist ülkeler topluluğunun temel gücü olan Sovyetler Birliği'nin savunma potansiyelinin artması, Sovyetler Birliği'nin Amerika Birleşik Devletleri karşısında askersel-stratejik denge kurması, kardeş sosyalist ülkelerin ardıcıl olarak uyguladıkları barışsever dış politika, uluslararası alanda meydana gelen sosyal ve politik gelişmeler, komünist ve işçi partilerinin, savaş karşıtı güçlerin savaşımı, tüm bunlar, uluslararası durumun son derece karmaşıklaşmasına karşın, 40 yıldır üçüncü bir dünya savaşının patlamasını önleme olanağı verdi.

Sosyalist ülkeler topluluğu, nükleer savaş önleme uğrunda savaşımına belirleyici katkı yaptı ve yapmağa devam ediyor. Varşova Antlaşması Örgütü'ne üye devletlerin ortak askersel gücü, bir yandan bu ülkelerin güvenliğini güvence altına alıyor, öte yandan Avrupa'da, tüm dünyada barışın güvenilir dayanağını oluşturuyor. Yeryüzündeki tüm halklara barış sağlamak için savaşım verenler arasında başlıca güç, reel sosyalizmdir.

Sosyalist ülkeler topluluğu, toplumsal ilerlemeye, toplumun örgütlenmesinde ilkesel yeni biçimleri yaşama geçirerek, çok büyük katkıda bulunuyor. Evrensel-tarihsel ölçütlere göre dünya sosyalizmi, halk ve devletlerin genç, ileriye yönelik topluluğudur. Biz, onda insanlığın ilerici gelişmesinin kazanımlarının toplandığını, onun dünyada gerçekleştirdiği büyük gelişmeleri, kapitalizmin çözebilecek güçte olmadığı, emekçilerin yararına olan sorunları onun çözebildiğini pratikte kanıtladığını haklı olarak belirtebiliriz.

Sosyalist ülkeler topluluğu, sosyalist enternasyonalizm ilkesine dayalı yeni tipten uluslararası ilişkilerin simgesidir. Bu topluluğun ortak polanyesini güçlendirmek, topluluk üyesi her ülkenin gelişmesine, kalkınma-

sına yardım ediyor. Kardeş sosyalist ülkeler arasındaki ilişkiler, işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilişkileridir. Sosyalist ülkeler topluluğu, dünya çapında uyguladığı uyumlu çabalarıyla, verdiği örnekle, tüm uluslararası ilişkiler sisteminin adil temeller üzerinde yeni baştan kurulması savaşımına olağanüstü büyük katkıda bulunuyor.

Sosyalist ülkeler topluluğu, özgürlük, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için savaşan halkların, kapitalist ülkeler işçi sınıfının, emekçilerinin dayanağı ve umududur. Dünyada her zaman onlarla sıkı dayanışma içinde olan, aynı amaçları savunan bir gücün, hem de büyük bir gücün var olduğunun kavranmasının çok büyük önemi vardır.

Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin barışsever dış politikasını desteklemek, tüm halkların çıkarınıdır, termonükleer savaşın önlenmesine hizmet etmektedir.

Dokuzuncusu: İkinci Dünya Savaşı yıllarında, komünist partileri, halk yığınlarının savaşkan öncüsü, direniş hareketinin yönetici gücü olduklarını ortaya koydular. Bununla uluslararası komünist hareketin, çağımızın en etkin gücü haline gelmesi başlamış oldu.

Komünistler, halk yığınlarının faşizm boyunduruğundan kurtulmak için, ulusal yeniden doğuş ve demokratik özgürlüklerin yeniden sağlanması için verdikleri savaşımında en aktif, birçok ülkede belirleyici güçtüler.

Faşizmin yenilgiye uğratılması için ülkelerinde yürütülen savaşta en çok kurban verdiler. Ama büyük kayıplar vermelerine karşın, komünist partileri örgütsel bakımdan güçlendiler, geniş emekçi yığınları arasında etkilerini artırdılar. İkinci Dünya Savaşı öncesinde, 1939'da, tüm dünyada 4 milyon üyesi bulunan 61 komünist partisi varken, 1947'de, sıralarında 20 milyon kişiyi birleştiren 76 komünist partisi vardı. Şimdi ise komünist partilerinin sıralarında 80 milyondan fazla insan yer alıyor. Dünyanın 95 ülkesinde komünist partileri faaliyet gösteriyor.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında komünist hareket, halk cephesi fikri ve geleneklerine dayanarak, tüm antifaşist güçlerin birliği politikasını geliştirerek, bunu ulusal cephe politikasına yükseltti. Komünist partilerinin her ülkenin somut koşullarına uygun olan, özgürlük için, ülkelerinin bağımsızlığı için savaşım veren tüm sosyal ve politik güçlerin ulusal cephede birleşmesine en büyük yadımı göstererek, böyle programlar hazırlanmasına büyük önem veriyorlardı.

Komünistler faşizme karşı savaşta, halkın çıkarlarını savunan en yiğit, en dayanıklı, en özverili savaşçılar olduklarını gösterdiler. Komünist partileri şu görüşü savundular ve daha da geliştirdiler: Dünya gericiliğine, faşizme ve savaşlara karşı savaşımında Sovyetler Birliği'yle dayanışma, sonuçta, her ülkenin gerçek ulusal bağımsızlığının gerçekleşmesine yardım ediyor, faşizmden kurtulan her halkın daha sonraki toplumsal gelişme

yolunu kendinin seçmesini kolaylaştırıyor. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçları bunu en açık biçimde kanıtladı.

Bugün de barış için savaşımда en önemli etmen, işçi sınıfının, tüm emekçilerin, tüm demokratların birlik ve dayanışmasıdır. Bunlar arasında birlik olmazsa, bu, halkların barış isteminin tam olarak ortaya çıkmasını engeller ve militaristlerin işine yarar. İkinci Dünya Savaşı öncesinde yığınların savaş karşıtı hareketi, her şeyden önce işçi hareketinin bölünmüşlüğü yüzünden (bu demokrasi güçlerinin faaliyetine büyük zarar verdi) gerekli boyutlara ulaşamadı. Bu bölünmüşlük yüzünden Hitler diktatörlüğünün kurulması ve yeni bir dünya savaşının başlatılması önlenemedi.

Tarihsel deneyimin ışığında, komünistler ile sosyal demokratların, sendikaların, tüm işçi hareketinin ortak eylemlerinin ne denli büyük önemi olduğu çok açık şekilde görülmektedir. Şimdi şu görüş çok kişi tarafından paylaşıyor: Eğer Weimar Almanyası döneminde Almanya sosyal demokratlarının yöneticileri komünistlerin yaptığı çağrıya kulak verip, Hitler kliğine karşı koymak için işçi sınıfının, emekçilerin birliğini sağlamaya yanasalardı, savaş önlenebilirdi, milyonlarca insanın hayatı kurtarılabilirdi.

Komünist ve işçi partilerinin birlik ve dayanışmasını güçlendirmek, onların sosyalist, sosyal demokrat, işçi partileriyle, uluslararası işçi sınıfının öteki politik ve sendikal örgütleriyle, devrimci-demokratik partilerle ve ulusal kurtuluş hareketleriyle işbirliğini geliştirmek, yığinsal savaş karşıtı hareketin askersel serüvenlere özenenlerin önünde aşılmaz bir engel haline getirilmesi için çok önemli bir koşuldur.

Günümüzde halk yığınları savaş ve barış sorunlarının çözümüne gidecek daha aktif olarak katılıyorlar. Yığınların aktif çıkışlarıyla, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin politikasına karşı savaşımда tüm barışsever güçlerin eylem birliğiyle yeni bir dünya savaşını önlemek mümkündür.

Onuncusu: Savaş tehlikesine karşı savaşımı vakit kaybetmeden genişletmek, yaygınlaştırmak gerekir. SBKP Merkez Komitesi'nin «1941–1945 yıllarındaki Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının utkusunun 40. yıldönümü» üstüne aldığı kararda, savaşın derslerinin kalıcı önem taşıdığı vurgulanarak, şu belirtiliyor: «Savaşın derslerinin başında gelen şudur: Savaşa karşı savaşım, savaş henüz başlamadan verilmelidir. Tarihsel deneyim şunu gösteriyor: Barışı savunmak için tüm barışsever güçlerin emperyalizmin saldırgan, serüvenci politikasına karşı ortak, uyumlu ve aktif eylemleri gereklidir. Halkların uyanıklığını artırmak, scsyalizmin kazanımlarını savunmak ve çoğaltmak gereklidir.» (2)

Çıkarılan bu sonuç şimdi de son derece günceldir. Yirminci yüzyılın

(2) «Pravda», 17 Haziran 1984.

tarihi gösteriyor ki, emperyalizm savaşı gizlice hazırlamaya çalışıyor. Birinci Dünya Savaşı arifesinde halklar gelen savaş tehlikesini göremediler. Devrimci işçi hareketinin temsilcileri yığınları, savaşın hazırlandığı yolunda uyarılarına karşın, savaş, geniş yığınlar için beklenmedik bir anda patlak verdi.

İkinci Dünya Savaşı arifesinde halklar artık gelen savaş tehlikesini görmüşlerdi. Ne var ki, belirli nedenlerden ötürü, tüm savaş karşıtı güçler kararlı ortak eylemlere geçmemişlerdi. Bunun suçlusu, burjuva demokrasisi ülkelerindeki iktidar çevreleriydi. Onlar yalan haberler vererek, kamuoyunu yanıltmışlar, ödün verme politikasının (Çekoslovakya, Etyopya, İspanya, Avusturya zararına) saldırganı «yatıştıracağını», dünya savaşını önleyeceğini ileri sürüyorlardı. Bu politika, 1938'de Çekoslovakya'nın paylaşılmasını öngören Münih Anlaşması'nda açık ifadesini buldu. Bu politika, saldırganların askersel blokunun oluşturulmasına ve güçlendirilmesine yardım etti. Bunun sonucunda insanlık yavaş yavaş yeni bir dünya savaşına «kaydı».

Şimdi dünyada durum başkadır. Halklar savaş tehlikesini görüyorlar. Nükleer silah kullanıldığı koşullarda tüm insanlığın varlığını tehlikeye sokacak olan yeni bir dünya savaşını önlemek için bilinçli olarak eylem yürütüyorlar.

Savaş karşıtı hareketin temel istem ve belgilerinin sosyalist devletlerin dış politika programlarıyla birleştiği ve sosyalist devletlerin tüm politik, ekonomik ve savunma gücünü bu programların yaşama geçirilmesi için harekete geçirdikleri günümüzde barışsever güçlerin hükümetlerinin dış politika çizgisinin belirlenmesine ve yaşama geçirilmesine yaptıkları etki kat kat artmıştır.

Günümüzdeki savaş karşıtı hareketin gelişme diyalektiği şöyledir: Geniş halk yığınlarının iradesinin ifadesi olarak doğan bu hareket, yığınların bilincini etkileyen bu etmen, giderek daha geniş halk yığınlarını savaş karşıtı ruhta eğiten bir etmen haline gelmektedir. Bu, çeşitli politik partilerin, örgütlerin, akımların, çeşitli dinlere bağlı kişilerin ve bunların örgütlerinin vb. konumlarında ifadesini bulmaktadır.

Komünistler, savaş karşıtı hareketin doğuşuna katıldılar ve 35 yıl önce yığınlara yeni bir savaş tehlikesinin doğduğunu çok açık bir şekilde gösterdiler. Bunu hiç bir başka politik akım komünistler kadar açık şekilde gösteremedi. Komünist partilerinin ve onların düzenledikleri uluslararası konferansların belgelerinde uluslar arası ilişkilerin gelişme eğilimleri her zaman gerçekçi açıdan değerlendiriliyordu. Yumuşamanın önemi belirtilmekle kalmıyor, buna karşı koyan güçlü düşmanların bulunduğunu, yumuşamanın henüz geri çevrilemez olmadığını belirtiyorlardı. Ve gelişmeler bu değerlendirmeleri doğruladı. Komünistler tarafından uyarılan yığınlar günümüzde gafil avlanmadılar.

Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkelerine dayanarak komünistler, durumu herkesten daha gerçekçi açıdan değerlendirebilirler. Onlar savaş tehlikesinin nereden geldiğini çok iyi görüyorlar ve bu konuda ileri sürülen her tür yalanı kesinlikle reddediyorlar, her tür uydurma tezlerin içyüzünü açığa vuruyorlar.

Olayların gelişmesi sırasında, günümüzde komünistlerin misyonu, sömürüye karşı, sosyalizm uğrunda savaşım vermek olan geleneksel, sınıfsal rolün sınırlarını aşmıştır. Bunun kapsamına uygarlığı, yeryüzünde yaşamı koruma görevi de girmektedir. Barış ve sosyal ilerleme için savaşım ile emekçilerin çıkarlarını savunma yönünde verilen savaşım içiçe geçmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçları ve dersleri ilerici, barışsever güçler için, yeni bir dünya savaşı hazırlıkları yapanlara karşı, birçok ülkenin sosyal alanda uygulamalarında ve uluslararası ilişkilerde «kuvvet konumlarına dayanma», terörizm, baskı ve terör, «psikolojik savaş» politikası yöntemlerini yerleştirmeye çalışanlara karşı, neofaşizme, intikamcılığa, ırkçılığa karşı savaşımında esinlendirici güç rolü oynuyor. Barışsever güçler, İkinci Dünya Savaşı'nda yeryüzündeki tüm dürüst insanların ortadan kaldırılması için savaştıkları birçok şeyi, bugün emperyalizmin uluslararası alanda yeniden yerleştirmeye çalıştığını görüyorlar.

Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde kazanılan utkunun 40. yıldönümü savaş karşıtı güçleri barışı daha büyük bir enerjiyle savunmaya sevk ediyor. Emperyalizm ise bu yıldönümünden «kuvvet konumlarına dayanma», silahlanma yarışını tırmandırma, dünyada gerginliği artırma politikasını haklı göstermek için yararlanmaya çalışıyor. ABD'nin ve kimi öteki NATO üyesi ülkelerin belirli çevreleri faşizmin bczguna uğratılmasının sonuçlarını ve savaş sonrası oluşan sınırları gözden geçirmek, değiştirmek istiyorlar.

İkinci Dünya Savaşı'nın tarihini çarpıtma ve Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde kazanılan utkunun tarihsel derslerini gözden geçirme çabaları, emperyalizmin şimdiki saldırgan planlarını savunmaya hizmet ediyor.

Bugün tarihi çarpıtanlara, geçmişle ilgili gerçekleri tersyüz etmeye çalışanlara karşı koymak, bilinçli yaşamını savaşın getirdiği acılar içinde geçirenlerin sayısının giderek azaldığı, insanlığın çoğunluğunun savaştan sonra doğduğu ve büyüdüğü ve savaşın getirdiği acılar, dehşet üstüne kendi öz deneyimiyle hüküm veremeyeceği için daha da büyük önem kazanıyor. Yeni kuşakların savaşın getirdiği trajik sonuçları kavramalarına yardım etmek gerekiyor. Bunu, yeni kuşaklara ileride ders olması için, onların aldatılmasını önlemek için, yeryüzündeki tüm insanlarda yeni savaş hazırlıklarına karşı aktif savaşım vermeyi yaşamsal inanç haline getirmek, yani emperyalist gericiğin planlarının suya dü-

şürülmesine, yeni bir savaş tehlikesinin crtadan kaldırılmasına yardım etmek için yapmak gerekiyor.

V. İ. Lenin'in ortaya koyduğu «savaşın doğuşunun sırrını» ⁽⁶⁾ yığınlara açıklama görevi, şimdi aslında halkların varlığını tehdit eden tehlikenin doğuşunun «sırrını» yığınlara açıklama görevi haline geldi. Bu tehlike, NATO üyesi devletlerin genel kurmaylıklarında inceden inceye hazırlanan nükleer saldırı silahlarını artırma planlarından, şimdi «yıldızlar savaşı» silahlarıyla ilgili planlardan, karşı darbenin önlenebileceğini sanarak, «önleyici (prevantif) darbe» indirme planlarından doğmaktadır. Bu planlar, gerçekçi olmasalar da, tüm insanlık için ölümcül tehlike oluşturmaktadır.

İnsanlığın varlığını tehdit eden bu tehlikenin doğuşunun «sırrı», toplumsal bilince planlı, amaca yönelik biçimde, politik amaçlara ulaşmak için nükleer savaşa başvurulabileceği fikrini yerleştirme çabalarında yatmaktadır. Öte yandan bu tehlike, sınıfsal görüş açısından çarpık bir düşünceden, «savaş sınırında sağlanan denge»nin ebediyen süreceği, arkasında uçurumun bulunduğu çizgide durmanın olanaklı clduğu yönündeki çarpık bir görüşten kaynaklanıyor.

Silahlanma yarışının kapitalist tekellere muazzam kâr sağlama ola-nağı verdiği bir sır değildir. Emperyalist propaganda bunu suskunlukla geçiştiriyor. Ama bu «sırlar», muazzam miktardaki silahlar konuşmaya başlamadan ortaya çıkarılmalıdır.

Bugün uluslararası ilişkilerin gelişmesinde varolan iki eğilim dır daki, yani bir yanda dünyayı nükleer yıkıma götüren eğilim, öte yanda kalıcı ve adil barışa götüren eğilim arasındaki savaşımda alınacak yer sorunu, her politik partinin, örgütün önünde, her kişinin önünde her zamankinden daha keskin biçimde durmaktadır.

Halk yığınları şimdi emperyalizmin saldırgan politikasının önüne set çekmek için her zamankinden daha büyük olanaklara sahiptirler. Savaş karşıtı çıkışları aktifleştirmenin, halk yığınlarının barış savaşımına gide-rek daha geniş olarak katılmasının, savaşı önleme olanaklarının ger-çekliğe dönüştürülmesinde, insanlığın nükleer yıkım tehlikesinden kur-tarılmasında olağanüstü büyük rclü vardır. Barış ideleri, yığınlar tara-fından benimsendikten sonra büyük bir maddi güç haline gelmektedir. İşte bundan ötürü insanların kafalarını kazanmak için verilen savaşım, aynı zamanda barış için savaşımıdır.

Büyük utkunun 40. yıldönümü şunu hatırlatıyor: Savaş tehlikesine karşı savaşımı bir gün bile ertelemek gerek, savaşımı ardıcıl olarak, ısrarla, kararlı biçimde sürdürmek gerek.

(6) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 45, s. 318.

SBKP Merkez Komitesi'nin Mart 1985'teki Olağanüstü Plenumunda SBKP MK Genel Sekreteri M. S. Gorbaçov yoldaşın belirttiği gibi, Sovyetler Birliği, «devletler arasında eşitlik, karşılıklı saygı ve birbirlerinin içişlerine karışmama ilkeleri temelinde, karşılıklı yarara dayalı barışçıl işbirliğini kurma sürecini sürdürmeye hazırdır. Hitler faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde kazanılan utkunun 40. yıldönümünü gerektiği gibi kutlama bu yönde yeni bir adım olabilir.» (7)

Sovyetler Birliği, savaşı, herşeyden önce nükleer savaşı önlemek için elinden geleni ve gerekli olanı yapacaktır. Sovyetler Birliği'nin yapıcı barış önerileri tüm dünyada iyi biliniyor. SSCB, Cenevre görüşmelerinin başlamasını bu amaçla önerdi, bu amaçla görüşmeleri sürdürüycü.

Faşizme karşı kazanılan utkunun dersleri, tarihe karışmamıştır. Bunlar halkların belleğinde canlıdır. İkinci Dünya Savaşı'nın uluslararası alandaki sonuçları değiştirilemez. Büyük utkunun dersleri ve sonuçları, bugün yeni savaş hazırlıkları peşinde olanların politikasına karşı, insanlığın geleceği için, barış ve toplumsal ilerleme için savaşımında etkin bir ideolojik-politik silahtır.

(7) SBKP Merkez Komitesi'nin 11 Mart 1985'te yapılan Olağanüstü Plenumu belgeleri, Moskova 1985, s. 11.

Kurtuluştan sosyalist ilerlemeye

Alois Indra

Çekoslovakya Komünist Partisi

MK Prezidyum üyesi

Çekoslovakya Federal Meclisi Başkanı

Çekoslovakya'nın bir bölümünün Nazi Almanyası tarafından ilhakı ve daha sonra Çek topraklarının işgali ve uydu bir Slovak devletinin oluşturulması; 1938–1939'ların bu olayları İkinci Dünya Savaşı'nın artık patlamış olduğuna işaret etmekle birlikte, bu savaşın bir girişi niteliğindedirler. Tarihin gelişmesi öyle oldu ki, bu savaşta Avrupa'daki en son silah sesleri, Çekoslovakya topraklarında duyuldu (çatışmalar 12 Mayıs 1945'e kadar sürdü). Ancak kurtuluşun 40. yılını yalnızca anılarla yaşamıyoruz. Bu, bizim için, özgürlüğümüz uğrunda canlarını veren Çekoslovakyalı yurtseverlerin ve Kızıl Ordu askerlerinin bize bıraktıkları vasiyeti ne ölçüde yerine getirdiğimiz, ulusal özgürlüğünü ve devletin egemenliğini, toplumun ilerlemesini daha ötelere götürmek için kullanıp kullanmadığımız üzerinde düşünmek ve elde edilen deneyim temelinde, bugünkü ve gelecekteki gelişmemiz için sonuçlar çıkarmak açısından bir fırsattır.

Geçmiş üzerine düşünürken, savaşın ve sonuçlarının Çekoslovakya tarihine ne gibi etkilerde bulunduğunu, ulusal demokratik devrimimizin gelişmesini ve bunun sosyalist devrime yükselmesini hangi etmenlerin belirlediğini, Çekoslovakya'da yeni toplumun kuruluşuna nelerin ışık tuttuğunu, önümüzde ne gibi görevler durduğunu, devrimci Marksist-Leninist öğretinin genel ilkeleriyle ne derece uyum içinde olduğunu ve Çekoslovakya'daki özgürlüğünü ele almak cananlığı önemde oluyor.

Bu sorulara ciddi yanıtlar vermek, kendi başına bir amaç değildir. Bu elde edilenlerin bir övgüsü olarak da görülmemelidir. Bu, sosyalist dönüşümlere katılanlar, özellikle genç kuşaklar ve gelecek kuşaklar açısından ve devrimci teorisinin gelişmesi ve uluslararası devrimci hareketin pratiğinin bir çözümlemesi için temel önemdedir. Ayrıca, emperyalizmin yıkıcı propagandasının devrimimizi ve sonucunu, yani günümüzdeki reel sosyalizmi eleştirenlerin ne kadar çürük temellere bastıklarını göstermek önemlidir. Kendi görüşlerimizi ve deneyimimizi hiç kimseye dayatmak niyetinde değiliz ve bunu yapamayız. Biz bu deneyimi işçi sınıfının politik erki kazanmasının tek yolu olarak da görmüyoruz. Ne ki, devrimci teorimizin ilkelerinin ve bunların kendi koşullarımıza uygulanmasının doğruluğunu

somutta onaylayan bu deneyimi herhangi bir şekilde küçültmeleri ve reddedenleri haksız gördüğümüzde de, kimse bizi kınamaya kalkmasın.

1

Sovyetler Birliği, savaşın en büyük yükünü taşıdı ve Nazi Almanyasıyla bağlaşıklarının yenilgisinde belirleyici katkıda bulundu.

*Sovyet-Alman Cephesi'ndeki hareketin gelişmesi ve Kızıl Ordu'nun mu-
zaffer ilerleyişi Çekoslovakya'da çok güçlü bir yankı buldu. Münih komp-
losuna katılanlara güvensizlik, vahşi Nazi baskısına direniş, Sovyet hal-
kının özverili savaşı ve SSCB'nin coğrafi yakınlığı, halkımızda özgür-
lüğün Doğu'dan gelebileceği ve Kızıl Ordu'nun faşist düşmanları kov-
mada yardımcı olabileceği inancını güçlendirdi. Savaşın her geçen haf-
tası ve ayıyla birlikte bu umutlar arttı ve daha da gerçekçi hale geldi.
Faşist sürülerine ağır darbeler indirmeden ve bunları tamamen ezmeden
Çekoslovakya'nın ve öteki işgal edilmiş ülkelerin kurtuluşu olanaksızdı.
Biz SSCB'nin Çekoslovakya'yı eşit haklı bir bağlaşıklık olarak gördüğünü
göstermedeki somut davranışlarına büyük değer biçiyoruz.*

*Halkımızın Sovyetler Birliği'ne sempatisini, sosyalizme sempatisiyle
özdeşleştirmesi oldukça mantıklıdır. Her zaman ve her şeyde açıkça or-
taya konmuş değilse de, SSCB'nin kurtarıcı misyonunu sınıf kanumların-
dan görme eğilimi halkın bilincini, antifaşist direnişin seyri ve içeriğini
ve amaçların tanımlanmasını Çekoslovakya'daki, politik sahnedeki güç-
lerin ayrışması da dahil, savaş sonrası gelişmelerin karakterini belirleyici
olarak etkiledi.*

*Topraklarımızın kurtarılmasıyla birlikte Sovyetler Birliği bağlaşıklık yü-
kümlülüklerini yerine getirmiş oldu. Cephe hattı ilerler ilerlemez, askeri
komutanlık yürütme otoritesini yerel halk organlarına devretti ve nasıl kul-
lanılacağına hiçbir şekilde karışmaksızın onların isteğiyle gerekli olan
desteği vermeyi sürdürdü. (Bu çok sık olarak halka yiyecek yardımını içer-
di.) Sovyet birliklerince bir dizi hareketin, ağır kayıplar pahasına, kent-
lerin ve sanayi kuruluşlarının imhasından kaçınacak ve yurttaşlarımızın
yaşamlarını koruyacak bir biçimde yürütüldüğünü hiçbir zaman unut-
mayacağız.*

*Çekoslovakya halkının özlemleri gerçekleşti: 140.000 insanın yaşamı
pahasına kahraman Sovyet Ordusu (bağlaşıklık Romanya ve Polonya birlik-
lerinin katılımıyla) ülkemizi kurtardı ve onun savaşın son günlerindeki
cesur ve hızlı hareketleri ayaklanmış Prag'ı yerlebir olmaktan kurtardı, bu
yüzden halkımız haklı olarak onu kurtuluş ordusu olarak adlandırıyor.*

*Sovyetler Birliği, 12 Aralık 1943'de imzalanan anlaşmadan kaynaklanan
tüm bağlaşıklık yükümlülüklerini, savaş sonrası işbirliğine ilişkin maddeleri*

de içine almak üzere, tümüyle yerine getirdi. Bu, ilk saatlerinden başlamak üzere bizim özgür yaşamımızı ilgilendirdi. Ekonomimizi yeniden kurmak için yardım ve sanayi için hammadde aldık. 1947'de yakıcı bir kıtlıkla karşılaştığımızda SSCB büyük miktarda tahıl sağlayarak bize yardım etti. Silahlı kuvvetlerimizin maddi ve teknik örgütlenmesine katkıda bulundu; savaş boyunca Çekoslovakya'da Sovyet birliklerinin kurtardıkları bölgelerdeki Alman endüstri kuruluşları Çekoslovakya'ya devredildi. SSCB Çekoslovakya'nın dünyadaki prestijini güçlendirmeye yardımcı ederek, uluslararası planda çıkarlarımızı sürekli yüksek tuttu. Tarihsel açıdan Çekoslovak-Sovyet Bağışıklık Antlaşması ülkemizin devlet bağımsızlığı ve güvencesi açısından kilit önemdeydi: Bu, Çekoslovakya halkına kendi geleceğini tayin etme hakkını gerçekleştirme ve kendi toplumsal politik sistemlerini özgürce seçme olanağı sağladı. Dünyanın ilk sosyalist gücüyle bağışıklık, ilerici güçler açısından emperyalizmi Çekoslovakya'nın işlerine karışmak için askeri güç kullanmaktan alıkoymak güvenilir bir halkın haline deldi.

Savaş sonrasındaki 40 yıl içinde çok yönlü kardeşçe işbirliğimiz kat kat arttı ve geniş boyutlar kazandı. Bu, bilimin birçok dalının gelişmesini yararlı bir şekilde etkileyerek ve eğitimin ve kültürün ufkunu açarak, Çekoslovakya ekonomisinin ilerlemesinin köşe taşı haline geldi. Ancak halkımız en büyük değeri, faşizme karşı ortak savaşımında ulaşılan, SSCB'yle bağışıklığın ülkemizin güvenliğinin ve barışçıl özgür yaşamının güvencesi olmasına biçiyor. Bu, iki sosyalist ülke arasında, tarafların karşılıklı saygısı ve eşitliği, kardeşçe anlayış ve işbirliği temelinde kurulan yeni tipten bir bağışıklıktır. Gustav Husak'ın 16. Parti kongresinde söyledikleri şu sözler, tüm partinin ve halkın çoğunluğunun düşüncelerini açıkça ifade ediyor: «Halkımızın yaşamsal çıkarları ve özlemleri Sovyetler Birliği'yle bağışıklıkta vücut buldu. Çekoslovakya Komünist Partisi ve halklarımız sosyalizmin, dünyada devrimci ve ilerici olan her şeyin ana kalesi, gücü karışında emperyalist ve militarist çevrelerin öteki halklara kendi istemlerini dayatma girişimlerinin parçalandığı, barışçıl gelişmenin sağlam güvencesi olarak Sovyetler Birliği'nin rolüne yüksek değer biçiyorlar.»⁽¹⁾

2

Antifaşist direnişimizde, ulusal demokratik devrim sürecinde ve bunun *bir sosyalist devrime yükselmesinde başlıca sorumluluğu Çekoslovakya Komünist Partisi taşıdı* (Slovakya'da bütünsel ÇKP'nin bölgesel bir örgütü olarak Slovakya Komünist Partisi tarafından). Sağ kanat güçler

(1) XVI. Sjezd Komunistické strany Československa, Svoboda, Prag, 1981, s. 55.

ulusal çıkarlara ihanet ettiler. Onların temsilcileri yalnızca Nazilerle işbirliği yapmakla kalmayıp, uşaklık yaptılar ve halkımızın nefretini kazandılar. Münih diktasına pasifçe teslim olarak uzlaşan burjuva reformist partilere gelince, bunların Londra'daki göçmen hükümete katılmaları, Çekoslovakya'daki taraftarlarına faşizme karşı savaşıma şu ya da bu ölçüde katılma olanağı verdi. Ancak etkileri bu partilerin bir zamanlar tuttıkları politik konumların altına düştü.

İşgal yılları sırasında eylemlerinin biçimi ve içeriği bakımından değişiklik gösteren pek çok antifaşist örgütlenme ortaya çıktı. Birbiriyle hiçbir bağı olmayan, merkezi liderliği olmayan, kamuoyu üzerinde önemli bir etkisi olmayan pek çok çeşitli konspiratif gruplar vardı. Ne ki, halkımız, tüm antifaşist savaşçılara minnettardır. Biz cephelerde ya da Nazi dar ağaçlarında ya da hapisane ve toplama kamplarında, ölenlerin hepsini saygıyla anıyoruz. Direnişte yeralan bazı burjuvaların daha sonra sosyalizme ve kendi halkına karşı çıkmış olmalarına karşın antifaşist direnişe gösterilen minnettarlık ve takdiri bir «politik» sığfata, politik yönelim ve parti üyeliğine göre bölmeyi yersiz görüyoruz.

Öte yandan savaş öncesi Çekoslovakya'da komünistlerin, burjuva yöneticilerinin ağır saldırıları sırasında kazandıkları deneyim temelinde, örgütlü bir şekilde yer altına geçebilen tek parti olduğu tartışılmazdır. Bu, düşmanlarımızın iddia ettiği gibi abartılmış bir tez değildir. Yurtseverleri, en başından beri reddetmiş olduğu Münih pazarlığına karşı harekete geçirerek ve ulusal kurtuluş savaşının açık bir programını formüle ederek, Komünist Partisi faşizme daha başından itibaren kararlılıkla karşı koydu. Antifaşist Direniş dönemi boyunca, parti, Klement Gottwald'ın yönetiminde Moskova'da çalışmalarını sürdüren parti yönetiminin direktifleriyle yönetildi.

Tüm bunlar Çekoslovakya halkınca biliniyor. Onların komünistlere güveni vardı ve onları destekliyorlardı. Nazi baskı kuruluşları (sık sık Çek ve Slovak polisinin, hainler ve muhbirlerin aktif yardımıyla) Çekoslovakya Komünist Partisi'ni asıl hedefleri olarak gördüler. En inatçı hasımları olarak görmeleri için de her neden vardı. Parti ağır darbeler yedi; hemen hemen üyelerinin yarısını yitirdi. Fakat yeraltı komiteleri (merkezi, bölgesel ve yerel) her Gestapo darbesinden sonra yeniden kuruldu. Bildiriler ve yeraltı gazetesi aracılığıyla halk partinin yaşadığını, baskılara karşı koyduğunu öğrendi. Komünistler, antifaşist yeraltı güçlerini birleştirmek ve eylem birliğini sağlamak için yorulmadan çalıştılar. Partizan birlikleri örgütlediler, Slovak Ulusal Ayaklanması'na öncülük ettiler, Çek halkının ayaklanması için zemin hazırladılar ve Antifaşist Cepheyi ve düşmandan temizlenmiş topraklarımızda halk erkinin organları haline gelen ulusal komiteleri kurdular.

ÇKP, günün belgilerini saptarken, antifaşist direnişin önemini ve

amaçlarını ve kurtulmuş Cumhuriyetin savaş sonrası yapısına ilişkin kendi görüşlerini açıkladı. Partinin prestijinin hızla artmasının temelini oluşturan, onun temiz sicil, onun işçi sınıfı ve halkın çıkarları için savaşmaları, memleketin içindeki faşistlere ve kapitülasyonculara karşı Cumhuriyeti koruması, Antifaşist Direnişi güçlendirmek için gösterdiği çaba, Çek ve Slovak halkının çoğunluğunun özlemlerini dile getiren açık seçik programdır. *Bu, partinin ulusal kurtuluş savaşımı sırasında ve onun devrimci zirvesinde ve nihayet savaş sonrası gelişme seyrinde geniş ölçüde tanınan oynadığı öncü rolün kaynağıdır.*

Çekoslovakya halkının Münih Anlaşması ve onun sonuçları dahil, burjuva cumhuriyeti döneminde elde ettiği deneyiminin ve Sovyetler Birliği'nin kurtarıcı misyonunun etkisi Çekoslovakya Komünist Partisi'nin oynadığı rolün bir toparlanması, bizim ulusal demokratik devrimimizin özgünlükleri ve onun sosyalist devrime yükselmesinin özelliklerinin anlaşmasını kolaylaştırıyor. ÇKP, sürekli olarak antifaşist direnişin nesnel ve öznel koşullarını çözümledi. Ulusal kurtuluş savaşının başını çekerken Parti kendisini gerçeklerden yalıtılamadı ve halkın devrimci duygularına mani olmadı. Ne ki, erken gelişmeleri doğurabilecek, öncüyü yığınlardan yalıtılayacak sloganları öne sürmedi. Burjuva demokratik unsurların savaş öncesi uygulamaların basit bir yenilenmesi isteminde bulunmaya cesaret gösterememeleri olgusuyla durum daha da kolaylaştırıldı. Kamu baskısı karşısında onlar manevra yaptılar ve yalanlara başvurdular: Onların gerçek planları ancak Çekoslovakya'nın kurtuluşundan sonra politik savaşımıyla sergilendi (1945–1948).

Biz 1944 Ağustosundaki Slovak Ulusal Ayaklanmasını, ulusal demokratik devrimimizin başlangıcı olarak görüyoruz. Bu faşist militarist aygıtı karşı bir militan yığın hareketiydi ve dinci-faşist sözde Slovak devletine karşı direnişti. Ayaklanma Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin toplumsal ve ulusal olarak adil bir yapıda birleşik bir ülke olarak ve SSCB'yle bağlaşıklık ve işbirliği yönünde yeniden kurulması, belgisi altında başladı ve gelişti. Ulusal demokratik devrimin başlangıcından itibaren Parti, halkımızın nesnel olarak en ilerici gücü işçi sınıfının bunun öncüsü olacağından emindi. Bunun sınıf özellikleri ulusal kurtuluş savaşımı süresinde gittikçe daha açık hale geldi.

Bu, ayaklanmaya katılan bölgelerde ve sonradan Kızıl Ordu ve bağlaşıklarınca kurtarılan bölgelerde halk erkinin organları olarak ulusal komitelerin meydana çıkmasında görüldü. Burada meydana gelen gelişmeler, dinci-faşist aygıtın kırılmasının daha da ötesindeydi; burjuvazi Münih öncesi devlet yapısını yeniden kurmak için tüm şansını yitirdi. Ulusal komiteler ayaklanmayla ilgili görevlerini yerine getirdiler ve kurtarıcılarının ilerlemesiyle birlikte devrimci düzeni uygulamaya koydular ve faşistlerin ve hainlerin mülkelerine el koydular, onları cezalandırdılar.

Onlar işlevlerinin ve bileşimlerinin karakteri açısından halkın istemleri ve özelemleriyle uyumlu biçimde çalışan ve çıkarlarını savunan gerçek yerel yönetim organlarıydılar. Slovak Ulusal Ayaklanması'nın tüm ilerici unsurları partizan eylemlerinde ve sonra Çek halkının Mayıs Ayaklanması'nda sürdürüldü ve geliştirildi.

Ulusal demokratik devrimin halkçı niteliği Londra'daki göçmen hükümetin planlarını alt üst etti. Ortaya çıkan durumda bu bileşimiyle Çekoslovakya'ya dönemezdi. Başkan Edeouard Benes ÇKP yönetiminin halkın duygularını ve ulusal demokratik devrimin gerçeklerini yansıtan önerilerinin pek çoğunu kabul etti. Kurtarılmış topraklarda yeni hükümet oluşturuldu. Klement Gottwald başbakan yardımcısı oldu. Böylece komünistlerin katılımı yaşamsal önem kazandı. 5 Nisan 1945'te Koşice'de açıklanan yeni hükümetin programı, Sovyetler Birliği ile bağlaşıklığı ve savaş sonrası işbirliği de içinde, temel politik, sosyal ve ulusal istemleri, komünistlerin önderliğinde halkın ulusal kurtuluş savaşımının bayrağına yazdığı istemleri içeriyordu.

Košice hükümet programı sosyalist değildi, ama niteliksel olarak yeni bir duruma yükselişi ortaya koyuyordu. Burjuva çevrelerin görüşlerine ters düşen birçok devrimci unsur içeriyor ve onların manevra alanını daraltıyordu. Bunlar her şeyden önce, ulusal komitelerin otoritesinin tanınması ve bunun sonucu olarak, eski burjuva devlet cihazının ortadan kaldırılması ve bunun yeniden kurulmasının yollarının tıkanmasıydı. Yeni güvenlik organlarının yaratılması ve Çekoslovak ordusunun, kurtarıcı bir ordu olan Kızıl Ordu modeli temelinde ve onunla işbirliği içinde yeniden kurulması, böylece burjuva polisine ve subaylarına eski uygulamalara dönme olanağı tanınmaması bunlar arasındadır. Yeni bir unsur da, kurtarılmış devlette Çekler ile Slovakların ulusal eşitliğinin tanınmasıydı. Hainlerin ve işbirlikçilerin cezalandırılması istemi, bunların ulusun politik yaşamı üzerindeki etkilerini meşrulaştırmalarını olanaksız kıldı. Bunların mülklerine el konulmasına ve ulusallaştırılmasına ilişkin karar, ulusal ekonomideki payları gözönüne alındığında, yalnızca antifaşist değil, aynı zamanda antikapitalist bir eylem oldu. Bankaların ve sanayinin en önemli kollarının ulusallaştırılması büyük burjuvazinin ekonomik konumlarını ve etkisini zayıflattı.

Košice hükümet programındaki başlıca maddeler, demokratik halk devriminin ulusal kurtuluş için ve devletin bağımsızlığının sağlanması için savaşımın çerçevesini aştığı anlamına geliyordu. Halk, emperyalizmin en gerici unsurları olarak gördüğü Nazi işgalcilerine karşı savaştı. Aynı zamanda, daha adil bir Cumhuriyet için ve bunun sürekli varolmasının kalıcı güvenceleri savaştı. Bu nedenle, Koşice hükümet programına karşı tutum ve tek tek maddelerinin yerine getirilmesi, devletin niteliği ve sonraki gelişmesinin, bunda işçi sınıfı ve tüm halkın yaşam koşullarının ve ülkenin uluslararası sahnedeki yerinin belirlendiği savaşımın merkezi oldu.

Bu dönemde ÇKP henüz sosyalist devrim belgisini ortaya atmamıştı, ancak Koşice hükümet programını toplumun gelişmesinin bir katalizatorü haline getirmişti. 1946 Ulusal Kurucu Meclis seçimleri son derece büyük önem taşıyordu. Her ne kadar 1920 Anayasasına göre yapıldıysa da, burjuva demokratik devletlerinin bilinen kuralları dahilinde, partimiz muazzam bir zafer kazanarak, parlamentodaki en güçlü parti haline geldi. Parti başkanı Klement Gottwald hükümetin başına atandı. Hükümetin programı, Koşice programının tutarlı bir biçimde yerine getirilmesini ve daha da geliştirilmesini öngörüyordu. Ulusal Kurucu Meclis, ulusal demokratik devrimin kazanımlarını kurumlaştıracak yeni bir Anayasa'nın hazırlanmasını ve kabul edilmesini görev olarak önüne koydu.

Bu durumda, savaş sonrası ekonomik zorlukların devrimci duygularda bir düşüşü getireceğine inanan burjuva politikacıları engelleyici taktiklere başvurdular. 1918–1920'de olanların ⁽²⁾ bir tekrarını sağlayacak koşulların yaratılması için çalışıyorlardı. Parlamentoda oyunlarını yoğunlaştırıyorlardı. İlk başta amaçlarını çekinerek dile getirtilerse de, Cumhurbaşkanı'nın desteğine ve Batılı dostlarının yardımlarına umut bağlayarak, giderek daha açık oynamaya başladılar. Gelişmeler bir kez daha gösterdi ki, burjuvazi «sınıf gölgesinin» dışına hiçbir zaman çıkamaz, politik erki paylaşmak gibi bir niyeti yoktur ve her koşulda elden bırakmamak ister, kaybettiğinde de yeniden ele geçirmek için her şeyi yapar. Klement Gottwald'ın deyişiyle, burjuvazinin komünistlersiz yönetemeyeceği, ama onlarla yönetmek istemediği bir durum ortaya çıkmıştı. ⁽³⁾ Buna yanıt olarak, ÇKP parlamentodaki, hükümetteki ve Ulusal Cephe'deki savaşımı, işçi sınıfının ve öteki emekçilerin seferber edilmesiyle birleştirme çağrısı yaptı.

Parti, halkın çıkarlarını savunduğunu, onların anlayacağı bir dilde ifade edilen politikasıyla ortaya koyuyordu ve halk da onu destekliyordu. Bu, giderek burjuva politikacıların yalıtılmasını getirdi. Bunlar hükümetten ayrılarak, hükümeti istifaya zorlayacaklarını, komünistleri dışarda bırakacaklarını ve erki ele geçirerek, 1948 seçimlerini etkileyeceklerini zannediyorlardı. Ancak planları yürümedi. *1948 Şubatındaki politik çatışma, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının erkinin kurulmasına yol açtı; ulusal demokratik devrim sosyalist devrime dönüştü.* Bu, devrimci gelişmenin kesintisiz ilerlemesi mantığını ortaya koyan ÇKP'nin izlediği politika sayesinde oldu. Bu nedenle zaman geçtikten sonra bile bunu ayrı aşamalara bölmek olanaksızdır. Ulusal demokratik devrimin en ilerici istemleri sosyalist devrimin nüvelerini taşıyordu ve nicelik niteliğe dönüştü.

⁽²⁾ 1918–1921'de, Çekoslovakya burjuvazisi yığınların devrimci çıkışını, işçi hareketindeki bölünmelerden yararlanarak bastırmıştır.

⁽³⁾ Klement Gottwald, Spisy, sv. XII, Praha, 1955, s. 21.

Dünya burjuvazisi, elbette buna karşı çıktı, ve Çekoslovakya'daki temsilcilerinin yenilgisini, SSCB'nin zorla «devrim ihraç» ettiğini, ülkemize bir «Sovyet modeli» dayatıldığını ileri sürerek açıklamaya çalıştı. Bu yalanlar üzerine kurulu basmakalıp antisovyet iddia burjuva literatüründe hâlâ yer almaktadır. Bunun yaratıcıları ve savunucuları yalnızca olguları çarpıtmakla kalmıyorlar, aynı zamanda, Çekoslovakya işçi sınıfının ve öteki emekçilerin politik olgunluğunu, yurttaşlık bilincini ve kendi toplumsal gelişmesinin yolunu bağımsızca seçme ve kendi ülkelerini yönetme yeteneğini reddederek, onlara utanmadan hakaret ediyorlar.

Biz, Çekoslovakya komünistleri, SBKP'nin deneyimini yakından incelediğimizi, ondan ve devrimci teoriden evrensel önemi olanları aldığımızı hiçbir zaman gizlemedik. Her ne kadar Sovyet Ordusu 1945 Sonbaharı gibi erken bir zamanda Çekoslovakya topraklarından çekilmişse de kimse SSCB ile bağışıklığımızın iç gelişmemizi koruduğunu inkar edemez. Ama devrimimiz, yalnızca Çekoslovakya halkına, işçi sınıfına, ÇKP'ne ve toplumumuzun öteki ilerici güçlerine ait bir işti. Komünistlerin işçi sınıfının bağışıklıklarını özellikle yoksul ve orta köylüleri ve emekçilerin öteki tabakalarını devrimden yana çekmeyi başarmaları sonucunda, bu, çoğunluğun bir devrimi oldu. Bu nedenle ne şiddet oldu, ne de kan döküldü, gericilik silahlı bir karşıdevrime başvurma olanağı bulamadı. İşçi sınıfının kazanımlarını gerektiğinde kuvvete dayanarak korumaya hazır olduğunu açıklamış olması olgusu hiç bir şeyi değiştirmez.

İşçi sınıfının politik erki (proletarya diktatörlüğü) görece sanayileşmiş bir ülkede ilk kez kuruldu. İşçi sınıfının ve öteki emekçi halkın politik bağışıklığının bir ifadesi olarak, Ulusal Cephe sistemi korundu. Bunda önemli görevleri kamu örgütleri, özellikle sendikalar ve birleşik gençlik örgütü aldılar. Burada komünist olmayan dört parti vardı ve hâlâ da vardır. Bu yeni durumda, işçi sınıfının ideolojik ve örgütsel birliğini sağlamak, bunu «Sosyal demokrat partiyi likide ederek» değil, onu ÇKP ile Marksist-Leninist ilkeler temelinde birleştirerek, yani onun devrimci yoluna dönmesiyle, (Slovakya'da, bu 1944 Slovak Ayklanması sırasında gerçekleşti) gerçekleştirilmek artan bir önem taşıyordu.

Bir devrimin anlamı ve etkinliği, ekonomik ve toplumsal sonuçlarında, toplumun yaşamı üzerindeki etkilerinde, tek tek sınıfların ve katmanların aldığı konumlarda ve üretim ilişkilerinin ve üretici güçlerin gelişimindeki değişimlerin karakterinde kendini gösterir. Çekoslovakya'da proletarya diktatörlüğü kurulur kurulmaz sosyalizmin kuruluşunun görevleri üzerinde yoğunlaştı. SSCB ile bağışıklık, ulusu dünya emperyalizminin komple-

larından korurken, halkın çoğunluğunun yürekten desteği, iç gericiğin yıkıcı faaliyetlere girişmesini zorlaştırdı. Bu, düşmanın burjuva uygulamasına dönülmesi yönündeki girişimlerine son verdiği, sınıf savaşının olmadığı anlamına gelmiyor. Ne ki, bunun keskinliğini belirleyen, işçilerin ve bağlaşıklarının hükümeti değil, karşıtları oldu; bu klasik gerçeği kendi deneyimimizde gördük. Güvensizlik yayan düşman propaganda, ekonomik sabotajlarla, Batı sınırlarından sızan sabotörlerle, Komünist Partisi'nin, ulusal komitelerin militanlarına, güvenlik kuvvetlerinin ilerici üye ve aktivistlerine karşı düzenlenen haince cinayetlerle karşılaştık. Özellikle «soğuk savaş»ın uluslararası ilişkileri ciddi-leştirdiği bir zamanda, devrimin korunmasını bir an için bile gözden kaçıramadık.

İşçi sınıfının politik erkinin kuruluşundan sonra yapılan ÇKP 9. Kongresi (Mayıs 1949) sosyalist bir toplumun kuruluşunun programını formüle etti. Planlı ekonomi yönetimi, sosyalist sanayileşme ve tarımda kooperatifleşme, toplumun maddi ve teknik temelini yaratılmasını güvenceleyen unsurlar oldu. Komünistlerin örgütçü yetenekleri ve örnek olmaları, işçi sınıfının ve emekçi halkın coşkusu ve ustalığı, bu cesur planları somut gerçekliğe dönüştürdü. Sanayinin, inşaat, ulaştırma ve ticaretin ulusallaştırılması temel önemdeydi. Kooperatif temelinde büyük çaplı tarımsal üretime geçiş, işçi sınıfının yardımıyla kısa bir zaman içinde yerine getirildi. Üretim ilişkileri niteliksel değişime uğradı. Yeni sistem sömürüye son verdi ve kolektif ve bireysel girişimin artırılması, tek tek ve her kişinin yeteneklerinin, ustalığının kullanımı, emekçilerin üretimin ve toplumsal işlerin yönetimine katılması ve toplumda gerçek demokrasinin yerleştirilmesi koşullarını yarattı.

Çekoslovakya'daki gelişmeler, sosyalist devrimin ana hedefinin halkın refahı, onların maddi ve manevi gereksinimlerinin toplumun potansiyelleriyle ve ekonominin kazanımlarıyla doğrudan ilişki içinde olanaklı olan düzeyde karşılanması olduğunu kesinlikle doğruladı. Halkın yaşam düzeyi sürekli olarak yükselmeğe başladı. Tam istihdam, sakatlara ve yaşlılara yardım, annelere ve çok çocuklu ailelere destek, ve parasız sağlık hizmeti ve eğitim halkın toplumsal güvenliğini güçlendirdi. Eğitimin demokratikleştirilmesi, okul kapılarını yalnızca çocuklara ve gençlere açmakla kalmadı; geniş yığınlar da kültürün nimetlerinden yararlanabildiler. Sosyalizm, kapitalizm üzerindeki üstünlüklerini çarpıcı biçimde gösterdi.

Yine de, 1968'de, işçi sınıfının ve tüm öteki emekçilerin erkinin kurulmasından yirmi yıl sonra, devrimin kazanımlarını korumak için zorlu bir savaşım vermek zorunda kaldık. Çekoslovakya'nın deneyimi, tarihsel bir süreç olarak sosyalist devrimin hatalara karşı bağımsızlığa sahip olma-dığını ve bunun dünya emperyalizmine ve iç gericiğin güçlerine kapita-

list yönetimi tekrar kurma denemesinde bulunmak için gerçek bir olanak sunduğunu doğruladı. ÇKP, bize pahalıya mal olan bu deneyimi, «Çekoslovakya Komünist Partisi'nde ve toplumda 13. Kongreden sonraki bunalımın gelişiminin dersleri»nde çözümlendi. Tüm Ulusal Cephe ve işçi sınıfı ve geniş kamuoyu bu sonuçları onayladı.

Yaşam gösterdi ki, sosyalist devrimin başarılı biçimde gelişmesi, parti-nin işçi sınıfının ve tüm öteki emekçilerin birleşik politik öncüsü olma tarihsel rolünü yerine getirme yeteneğine, örgütsel ve ideolojik birliğine, ve halkla olan bağlarına bağlıdır. Demokratik merkeziyetçiliğin ve parti-içi demokrasinin ihlali, öznelcilik, başarılardan başdönmesi, gerçekçilik-ten iradeci biçimde kopma, gelişmenin tek tek aşamalarının üzerinden atlama ve gerçekçi olmayan belgilerin ortaya atılması, ideolojik savaşıma gereken önemin verilmemesi ve sosyalist demokrasinin ilerletilmesi için yeterli kaygı gösterilmemesi, kısacası, Marksizm-Leninizm'den ve proleter enternasyonalizmi ilkelerinden uzaklaşma, antisosyalist güçlerin ekmeğine yağ sürmektedir.

Sovyetler Birliği'nin ve Varşova Antlaşması üyesi öteki ülkelerin yaptıkları yardım, onların sosyalizm ve barış davası için gösterdikleri ortak sorumluluğun kanıtıdır. Bu, iç işlerimize doğrudan emperyalist müdahale olasılığını ortadan kaldırdı ve sosyalizmin düşmanları tarafından başlatılabilecek bir iç savaşta kan dökülmesinin önüne geçti. Ancak antisosyalist güçlerle savaşım, ÇKP'de Leninci normların yeniden yerleştirilmesi ve toplumsal yaşamda sosyalist ilkelere dönüşmesi, Çekoslovakya komünistlerinin, işçi sınıfı ve bağlaşıklarının kendi işiydi.

O zamandan bu yana geçen yıllar, bu savaşımın başarısını, seçilen politik yöntemlerin etkinliğini ve sosyalizmin halkın bilincinde derin kök salmış olduğunu ortaya koydu. Emekçi halk sosyalizmin üstünlüklerine büyük bir değer veriyordu ve bunları korumaya kararlıydı. 1971'de, ÇKP 14. Kongresi gelişmiş sosyalizmin kurulması için kapsamlı bir program öne koydu ve bu çizginin doğru olduğu olgusu geçen zaman içinde görüldü. Halkımız üç beş yıllık planın hedeflerini yerine getirdi. Dış koşulların karmaşıklığına ve sürekli artan iç talebe karşın, ülke ekonomisi eşit biçimde gelişerek, yapısal bir değişimden geçti. Şimdi daha büyük üretim yüklenimleri, görece az emek, hammadde ve enerji ile gerçekleştirilebiliyor. Emek üretkenliği artıyor. Ulusal gelirin sürekli artması ekonomik başarıların toplam bir göstergesidir. Sosyalist işbölümünün, üretimde, bilim ve teknoloji alanında işbirliğinin ve öteki EYK üyesi devletlerle ekonomik entegrasyonun avantajlarından büyük ölçüde yararlanıyoruz. Sosyalist Çekoslovakya ileri modern bir tarıma sahip yüksek düzeyde sanayileşmiş bir ülke haline gelmiştir; ülkemizde sosyalizm sağlam bir maddi ve teknik temele sahiptir.

Ekonomik gelişme, amaca yönelik bir toplumsal politika izlenmesine

olanak sağladı. Halkın yaşam düzeyinin yükselmesi içinde, bireysel tüketimin artışı, konut sağlanmasında ve konutların donatımında iyileşmeyi, fiziksel ve entellektüel gücün toplanması için olanakların çoğaltılmasını da kapsamaktadır. Toplumsal tüketim de aynı şekilde hızla artmaktadır; sağlık ve eğitim hizmetleri iyileşiyor, emekli aylıkları artıyor. Bunun için ülke çapında önlemler alınıyor. Yaşam düzeyinin ölçülmesinde kullanılan tüm göstergeler açısından Çekoslovakya dünyada başta gelen ülkeler arasındadır.

Toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesi, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi ve emekçi halkın kamu işlerinin yönetimine aktif katılımı için çok şey yapıldı. Yurttaşlar kendi görüşlerini kamu ve bağımsız kuruluşlar, politik partiler ve temsili organlar aracılığıyla dile getirebilmekte ve uygulayabilmektedirler. Ulusal komitelerin bileşimi, nüfusun toplumsal yapısına uygundur ve işçi sınıfının toplumdaki öncü rolünü ve onun kooperatif köylüleriyle ve emekçi halkın öteki katmanlarıyla bağlaşıklığını ifade etmektedir. Yasama organları, yürütme organlarına ilişkin olarak denetleme yetkilerinde daha aktif ve niteliksel olarak daha yüksek bir düzeydedirler. Seçmenlerle daha da kaynaşarak, bunlar, Lenin'in, sosyalizmde yasaları kabul edenin, yürütmeye sokanın ve uygun davranılmasını denetleyenin halkın kendisi olduğuna ilişkin iyi bilinen tezini pratikte uygulamaktadırlar.

Federalizmi, toplumun demokratikleştirilmesi doğrultusunda önemli bir adım olarak görüyoruz. Bu, ÇKP'nin ulusal demokratik devrim sürecinde ortaya koyduğu ve iki kardeş halkın, Çeklerin ve Slovakların eşitliğini öngören, ve bunların özgün gelişmelerini ve öteki milliyetlerden halkın tam eşitliğini öngören çizgisinin yerine getirilmesini olanaklı kıldı. Eşit haklar ve eşit sorumluluklar bunların sosyalist girişimciliğini teşvik ediyor ve devletimizin birliğini güçlendiriyor.

Çekoslovakya'da gelişmiş sosyalizmin başarılı biçimde kurulması ve elde edilenlerden duyulan gurur, komünistlerde kendinden hoşnutluk duygusu yaratmıyor. ÇKP ve Merkez Komitesi, yeni toplumun kuruluşunu işçi sınıfına ve tüm emekçi halka, uluslararası komünist ve işçi hareketine karşı sorumluluk duygusu ile yönetmektedirler. Partimizin çalışma stili, elde edilenlere eleştirel yaklaşım, geçmişin ve günümüzün deneyimlerinin genelleştirilmesi, toplumsal gereksinimlerinin ve potansiyellerinin bilimsel olarak çözümlenmesine yönelme ile nitelenmektedir. Hâlâ varolan sorunlara parmak basarken, parti bunları halkın aktif desteğiyle çözebilmek için kendi güçlerini seferber ediyor. Bu stil, Merkez Komitesi'nin tüm oturumlarında görülebilir ve bu kabul edilen kararlarda etkisini göstermektedir. Kendi bilgimizi, hem sosyalist hem de kapitalist ülkelerdeki kardeş partilerin deneyimlerini ve görüşlerini yakından inceleyerek zenginleştiriyoruz. SBKP'nin devrimci teoriiyi yaratıcı biçimde geliştirmesinden ve

onun pratiğinden esinleniyoruz. Onun deneyimi kuşkusuz en zengin olanıdır ve tüm komünist partileri için taşıdığı değer paha biçilmezdir. Bu deneyim, mekanik taklidi değil, yaratıcı çalışmayı teşvik etmektedir.

Gelişmiş sosyalizmin kurulması ve mükemmelleştirilmesi, sürekli olarak öne yeni tarihsel görevler koyan kesintisiz bir devrimci süreçtir. Bu süreç içinde üzerine gidilmesi gereken sorunlar arasında, ekonominin entansifikasyonu ve yalnızca günümüzün değil, geleceğin de gereksinimlerini göz önüne alan ve daha yüksek emek üretkenliğine ulaşılmasını olanaklı kılacak yeni donatımların ve teknolojinin uygulamaya sokulması vardır. Bu amaçlara ulaşmak için, daha etkin planlama ve ekonomik yönetim yöntemleri arıyoruz, işletmelerin artan bağımsızlığına, ki bu tabii daha yüksek bir sorumluluk anlamına geliyor, elverişli koşullar yaratıyoruz. Bu çabaların etkinliğe ulaşmasının zorunlu koşulu, adil bir dağılım, ödüllendirmede sosyalist ilkelerin uygulanması, sözde eşitliğe karşı enerjik bir savaşım kollektiflerin ve her işçinin girişimciliğini artırmak için moral teşvik unsurlarının kullanımıdır. Sosyalist demokrasinin bize sunduğu olanakları tümüyle kullanmış olmaktan uzakız. Bunun daha da derinleştirilmesi, emekçilerin ekonominin yönetilmesine, yerel ve ulusal sorunların çözümüne daha aktif katılmaları için teşvik edilmeleri gerekiyor. Gelişmiş sosyalizmin kurulması ve mükemmelleştirilmesi, parti'nin ve sosyalist devletin ideolojik faaliyetlerini iyileştirmelerini zorunlu kılıyor. Planlarımızı yerine getirmek için, politik bakımdan olgun, emek disiplininin güçlendirilmesini kararlı biçimde savunan, bilimsel-teknik gelişme alanında derin bilgi sahibi olan, yurttaşların haklarını koruyan kadrolara gereksinimimiz var. Her yerde, bunlar toplumsal adaletsizliğin her belirtisine, toplumsal ilgisizliğe ve asalaklığa karşı savaşmalıdırlar.

1986'da toplanacak ÇKP 17. Kongresi'nin tüm bu sorunlara özel bir dikkat ayıracağı güvenle söylenebilir.

Avrupa'da 40 yıllık barış, SSCB'nin Alman faşizminin yenilgiye uğratılmasındaki belirleyici katkısının, Sovyetler Birliği'nin uluslararası alandaki muazzam etkisinin, ekonomik ve savunma gücünün, tutarlı Leninci dış politikasının sonucudur. Barışın korunması, dünya ilerici ve barışsever güçlerinin kalesi olan dünya sosyalist sisteminin oluşumu ve varlığı, sosyalist topluluk ülkelerinin birliği sayesinde olanaklı olmuştur.

Çekoslovakya halkı, komünist partisinin yönetiminde, ulusal demokratik devrim ilkelerine sadık kalmaktadır. Onu sosyalist devrime yükseltmiştir, sosyalizmi kurmuştur ve bunu daha da mükemmelleştirmek için barışa gereksinimi vardır. Bu politik ilke kapitalizmden duyulan bir korkudan kaynaklanmıyor. Sosyalist rejimin insancıl doğasından, insanlığın

kurtuluşunu sağlamadaki isteğinden kaynaklanıyor. İşte bu nedenle uluslararası planda Sovyetler Birliği'nin yanında tutum alıyoruz, barıştan, yumuşamadan ve değişik toplumsal sistemlere sahip devletler arasında işbirliğinden yana önerilerini sürekli destekliyoruz.

Tarihsel gelişmenin yasalarının ve elde edilen deneyimlerin bilinmesi, barış koşullarında, ekonomik gelişme, refahın güvencesi ve yarınından emin olma, eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesi konularında kapitalizm karşısındaki üstünlüklerini kanıtlamaya hazır olan sosyalizmin geleceğine iyimserlikle bakmamızı sağlıyor. 20. yüzyılın sonunda, böylesi bir yarışmanın, hangi toplumsal sistemin gerçekte en iyisi olduğunu insanlığa göstermenin en iyi yolu olduğuna inanıyoruz.

Alman emperyalizminin geleneklerine hayır!

Herbert Mies

Alman Komünist Partisi (DKP) Başkanı

1917 yılı gibi 1945 yılı da günümüz tarihinin en önemli kilometre taşlarından biridir ve faşizmin bozguna uğratılmasının 40. yıldönümü konusundaki tartışmaların, kanıtların ve farklılıkların başka bir konuda olduğundan çok daha sert, daha keskin olması şaşılacak bir şey değildir.

8 Mayıs 1945 ⁽¹⁾ de, en gerici emperyalist güçlerin Sovyetler Birliği'ni yıkma ve böylece sosyalizmin varolan bir toplumsal sistem olmasına son verme, tüm yeryüzünde yeniden finans kapitalin egemenliğini kurma ve halkları Ortaçağ karanlığına ve barbarlığına itme girişimine son verildi.

Bu, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin yolaçtığı dünya çapındaki politik değişikliklerin sonucu olan bir gündü ve bu gün uluslararası güçler dengesinde toplumsal ilerlemeden yana başka köklü değişikliklerin de çıkış noktasını oluşturdu. Alman faşizmi karşısında zafer kazanılması dünya sosyalist sisteminin oluşturulmasına, baskı altındaki sömürge halkların kurtuluşuna ve sosyalizm ile emperyalizm arasında askersel alanda bir denge sağlanmasına yol açtı. Avrupa o zamandan bu yana geçen 40 yılın barış içerisinde geçirilmesini her şeyden önce bu dengeye borçludur.

Hitler faşizminin bozguna uğramasının özellikle Alman tarihi üzerinde çok önemli etkileri oldu. Alman emperyalizmi büyük devlet konumunu yitirdi ve daha önceki egemenlik alanının oldukça önemli kısmından oldu. Kapitalist Alman devletinin yanında bir de sosyalist Alman devleti doğdu.

Bu açıdan bakıldığında FAC'deki çeşitli politik çevrelerin 8 Mayıs karışındaki tavırları birincil öneme sahiptir. Onların politika sahnesindeki yerlerini görmeye ve gerçek niyetlerini ortaya çıkartmaya yaramaktadır. Onların tarihin yazgısını yani Nazi Almanyası'nın kayıtsız şartsız teslim olmasını kabul edip etmediklerini Alman emperyalizminin o uğursuz geleneksel saldırgan çizgisiyle bağlarını kopartıp kopartmadıklarını ya da kafalarında hâlâ intikam fikriyle beslenen şemalar olup olmadığını gösteriyor.

Federal Almanya Başbakanı Kohl (CDU) 8 Mayıs'ı (Almanların teslim olduğu gün) ve «tarihimizde en alçaldığımız nokta» ⁽²⁾ olarak görüyor.

(1) Faşist Alman silahlı kuvvetlerinin kayıtsız şartsız teslim olması belgesi Alman Yüksek Komutanlığının temsilcileri tarafından Berlin'in banliyösü Karlshorst'ta imzalandı. (Not Red.)

(2) «Unsere Zeit», 14 Aralık 1984.

Federal Meclis'teki CDU-CSU grubunun başkanı Dregger bu tarihi, «Almanya ve Avrupa tarihindeki en büyük felaket günlerinden biri, hatta en büyük felaket günü» ⁽³⁾ sayıyor. Dregger'in 30 Ocak 1933'ü, 1 Eylül 1939'u ya da 22 Haziran 1941'i ⁽⁴⁾ değil, faşizmin başının ezildiği günü kastettiğini bir daha hatırlatalım. İşte tam da bu nedenden ötürü sağ güçlerin tavrı bu denli gericidir.

Gerçekte ulusal felaket, faşizmin zafer kazanması ve Alman halkının ve öteki Avrupa halklarının barış güçlerinin İkinci Dünya Savaşı'nı önlemede başarısızlığa uğramasıydı. Bu durumda Nazi Almanyası'nın askeri alanda yenilgiye uğratılması vazgeçilmeyecek tarihsel bir zorunluluk olmuştur. Bu hedefe milyonlarca kişinin canı pahasına ulaşıldığı günün sorumlu politikacılar tarafından «tarihte en alçaldığımız nokta» olarak nitelenmesi hiç bir şekilde tarihsel gerçekler hakkında yeteri kadar bilgisi olmamak bahanesiyle bağışlanamaz. Bundan tek bir sonuç çıkartılabilir: Bu sözleri söyleyenler gerçekten Alman emperyalizminin yayılmacı politikasıyla bağlarını kopartmak, Hitler'in askersel yenilgisinin getirdiği politik sonuçları kabul etmek istemiyorlar. 8 Mayıs'ı «ulusal felaket» günü olarak görenlerin Avrupa'daki bugünkü sınırlar konusundaki ikircimlerini açık olarak belirtmeleri, toprak isteğinde bulunmaları ve ABD nükleer roketlerinin yerleştirilmesini kabul ederek savaş tehlikesinin yükselmesini sağlamaları bir raslantı değildir.

Bütün bunlardan dolayı çok haklı olarak şunun altını çizmemiz gerekiyor: Alman toprakları üzerinde DAC'nin var olmasından ve FAC'de emperyalizmin maceracı intikamcı planları önünde çetin bir engel olan antifaşist, demokrasi ve barış güçlerinin var olmasından ötürü şanslıyız.

Günümüzde 8 Mayıs'a karşı tavrı konusundaki politik farklılıklar ile savaş mı barış mı sorusu üzerindeki politik farklılıklar ana hatlarıyla bağdaşmıyor. İşçi sınıfı hareketi içerisindeki çeşitli güçlerin bu iki sorunun konusundaki görüşlerinin gözle görülür bir şekilde birbirine yaklaşması da bunu gösteriyor. Basın Alman Sosyal Demokrat Partisi başkanı Willy Brandt'in «Ben de Alman'ım. Ben bozguna uğratılmadım. Nazi Almanyası bozguna uğratıldı» ⁽⁵⁾, dediğini bildiriyor. Gerçekten de ister sosyal demokrat olsun, ister komünist ya da hristiyan olsun, her antifaşistin aynı şeyi söylemesi gerekirdi. 8 Mayıs 1945'in 40. yıldönümü dolayısıyla SPD ve DKP tarafından yapılan açıklamalar karşılaştırıldığında kuşkusuz ki içerik farklılıkları bulunacaktır. Ve politik değerlendirmelerin aynı derecede açık olmadığı görülecektir. Ama son tahlilde iki yakıcı konuda DKP'nin ve SPD'nin ve onların yanısıra sendikaların ve Yeşiller Partisi'-

⁽³⁾ «Frankfurter Rundschau», № 300, 1984.

⁽⁴⁾ Bunlar sırasıyla Hitler'in Almanya'da erke geldiği, Polonya'ya faşist saldırının başladığı ve Hitlercilerin Sovyetler Birliği'ne saldırıyı başlattığı günlerdir.

⁽⁵⁾ «Der Spiegel», № 52, 24 Aralık 1984, Sayfa 23.

nin konumu özdeştir: Bu iki konu 8 Mayıs'ın faşizmden kurtuluş günü olarak nitelenmesi ve Alman topraklarından bir daha savaş başlatılması gerektiği sonucudur. Kuşkusuz ki, bu, sosyal demokratlarla komünistler arasında faşizmin ve savaşın kökenleri, faşist diktatörlüğün 1933'de zafere ulaşmasından, 1945'de yok edilmesinden ne gibi dersler çıkartmak gerektiği ve işçi sınıfının birliği için nasıl çalışmak gerektiği konularındaki üzerinde anlaşmaya varılmamış tartışmalara son vermemiştir. Ama her iki partinin de bugün 8 Mayıs'ı özde barış ve kurtuluş günü olarak görmeleri bizce ileri doğru atılmış büyük bir adımdır.

Bu adım sağ güçlere ve savaş tehlikesine karşı yürütmekte olduğumuz savaşımında uyum sağlanması konusunda önemli ön koşullar yaratmaktadır.

Faşizmin yenilgisinin 40. yıldönümü gibi önemli tarihlerin tek anlamı budur. Böyle tarihler «saygıyla anma»nın ötesinde daha fazla şeylere yolaçmalıdır. Demokratik ve sol güçler bugünden halkı hareketlendirmek ve güçlü eylemlere seferber etmek için amaçlı bir şekilde yararlanmaya ve kendi çıkarlarını, barış ve toplumsal ilerlemenin çıkarlarını düşünerek tarihten dersler çıkarmaya çalışıyorlar. Demokratik ve sol güçler günümüzün ve geleceğin dirimsel sorunlarına çözüm yolları önermek ve savaşına yeni bir hız kazandırmak için bu fırsattan yararlanmalıdırlar.

Faşizmden kurtuluşun 40. yıldönümü konusunda sürmekte olan ideolojik sürtüşmeler açık bir politik formülde şöyle özetlenebilir: «Bana 8 Mayıs konusundaki tavrını söyle ben de sana barış mı savaş mı konusundaki tavrını söyleyeyim.» Sonuç olarak bugünden çıkartılan başlıca ders yeni bir savaşın önlenmesi için herşeyin yapılması gerektiğidir.

Bu dersin önemini, İkinci Dünya Savaşı'nda verilen kayıplar da gösteriyor: 50 milyon kişi öldü. Üçüncü bir dünya savaşı ise büyük olasılıkla çağdaş uygarlığın sona ermesi olacaktır. Bu nedenle insanlığı nükleer bir felaketten korumaktan daha önemli bir görev yaktır.

Barışsever ve demokratik güçler faşist savaş kundakçılarına karşı savaşımında üstünlüğü ancak uzun ve kanlı bir savaş sonucunda kazanabildiler. Faşizmi ezmek ve barışı silah zoruyla yeniden sağlayabilmek çok pahalıya oturdu: Milyonlarca erkek-kadın öldü ve muazzam maddi zenginlikler yok edildi.

Fakat gerçekte bütün bunlar önlenebilirdi. Sovyetler Birliği bütün Avrupa devletlerine eşit haklı gerçek güvence sağlayan kolektif bir güvenlik sistemi kurulması önerisi yaptı. Fakat Batı devletlerinde o zaman egemen olan emperyalist çevreler güvenlik konusunda SSCB ile işbirliği yapmayı reddettiler. Reel sosyalizme karşı bir Alman «haçlı seferi» fikrine karşı çıkmadılar. Bu, bir politik dargörürlük örneğiydi. Bu da Hitler'e karşı koalisyonun kurulmasını iki yıl geriye itti. Bu ise çok pahalıya mal oldu.

Kimse bu savaşta canlarını vermiş olan erkeği ve kadını diriltemez. Ama bugün, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden 40 yıl sonra, her durumda, savaşa karşı henüz savaş başlamadan savaşım vermek gerektiği gerçeğini açıklamak önemlidir. Nükleer çağda farklı toplum sistemlerine sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının yerine konabilecek başka bir alternatifin olmadığı açıklanması gerekiyor.

Günümüzdeki askersel saflaşmanın varlığında bile devletler arasındaki bağılılıkları ve toplumsal sistemleri birbirinden ayıran sınırlara aldırılmaksızın barış içinde yanyana yaşamayı sağlayarak kolektif güvenlik ve işbirliğine doğru ilerlemek olanaklıdır. Varşova Antlaşması ülkelerinin NATO ülkelerine yaptıkları kuvvete başvurmaya reddeden bir saldırımlık anlaşması imzalamaya önerisi bu yönde köklü bir dönüşüm için temel sağlayabilir. Aynı şekilde Sovyetler Birliği'nin nükleer güce sahip ülkeleri nükleer silaha ilk başvuran olmamayı kabul etmeye davet etmesi ve kendisinin tek yanlı olarak böyle bir yükümlülük altına girmesi de büyük önem taşımaktadır. Sosyalist devletlerin attıkları bu önemli adımlar kapitalist ülkeler barış güçlerine kendi hükümetlerinin barış içinde yanyana yaşama ve kolektif güvenlik politikası izlemesini sağlamak için geniş olanaklar veriyor. Cenevre'de SSCB ile ABD arasında başlatılan nükleer ve uzay silahları ile ilgili görüşmeler yeni olanaklar sunuyor.

Tehlikenin en büyük olduğu yere, yani silahlanma yarışına öncelikli baskı uygulanmalıdır. Emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin girişmiş olduğu yeni aşırı silahlanma turu geçmiştekilerin hepsinden kat kat daha tehlikelidir. Yeni geliştirilen silah tiplerinin çoğu özellikle sürpriz saldırılar için hazırlanmıştır. Böylesi silahlar saldırılan taraf için savunma önlemleri almak için gerekli «uyarı zamanı»nı gittikçe daha fazla kısaltmakta, böylece onun da buna uygun karşı önlemler almasını hızlandırmaktadır. Washington'un uzaya da silahlar yerleştirme planının politik ve askersel stratejik durum üzerinde özel bir denge bozucu etkisi olabilir. Ne yapacakları önceden kestirilemeyen akıl dışı, maceracı güçlerin etkisinin Birleşik Amerika'da gözle görülür bir şekilde artması bu planlara son derece uğursuz boyutlar kazandırıyor.

Diğer pek çok ülkede olduğu gibi FAC'de de sorumluluklarının bilincinde olan bilim adamları ABD yönetici çevrelerinin roket karşıtı ve uydu karşıtı silahlardan yararlanarak, Amerikan toprakları bir karşı vuruş ve sonuçlarına karşı büyük ölçüde korunurken Sovyetler Birliği'ni «körleştirecek» ve ani bir saldırıyı olanaklı kılacak bir potansiyel oluşturmak istediklerini gösteren ikna edici kanıtlar sundular.

SSCB'nin etkin karşı önlemler alamıyacağı umutları hüsrana uğramaya mahkumdur. Ama eğer uzaya da yayılan bir silahlanma yarışına akıtlacak büyük tutarlara da alınmıyorsa, ABD emperyalizmi uydu karşıtı ve roket karşıtı silahlara sahip olsa bile yaşayan reel sosyalizme karşı bir

termonükleer savaşın «kazanılacağı» konusundaki hayallerden daha tehlikeli bir şey olamayacağı açıktır. Bu hayaller savaş tehlikesini artırmaktır. Bu nedenle uzayın silahlandırılmasını, vakit çok geç olmadan engelleme çabaları tamamen haklıdır. Ve uzayın silahlandırılmasını engellemeye giden yol Sovyetler Birliği'nin uzayın askersel amaçlarla kullanılmasını yasaklama konusundaki yapıcı ve köklü önerilerini kabul etmekten geçer.

Uzayda bir silah yarışını önlemek, yeryüzünde silahlanma yarışını sınırlamanın kilit ön koşulu durumuna gelmiştir. Bununla eş zamanlı olarak ABD'nin «yıldızlar savaşı» hazırlıklarına son verilmeksizin stratejik ve orta menzilli nükleer silahlarının sınırlandırılması ya da kaldırılmasıyla ilgili bir anlaşmaya varılması düşünülemez. Ülkemizin çıkarları bu sorunların olumlu bir sonuca ulaştırılmasını gerektiriyor. Bunlar hiç de az önemli değildir. Çünkü aski taktirde FAC'nin uzay araştırmaları potansiyelleri ABD'nin uzay savaşı planlarının hizmetine koşulacaktır.

FAC'yi ilgilendirdiği kadariyla topraklarımız üzerine yerleştirilmeleri 1983 Aralıkta başlayan «Pershing 2» ve «Cruise» roketleri ülkemizin başta gelen sorunudur. Bu silahlar açık bir şekilde Sovyetler Birliği'ne bir ilk vuruş için hazırlanmıştır ve kullanılmaları sadece ABD başkanına bağlıdır. ABD roketlerinin ülkemizden taşınması istemi Batı Alman barış hareketinin başta gelen savaşım belgisi olmaya devam etmektedir. FAC'nin yeni bir savaşın ocağı haline gelmesi tehlikesinin önlenmesi aynı zamanda FAC toprakları da içinde Orta Avrupa'da nükleer silahlar ve zehirli maddelerden arınmış bölgeler kurulması önerisinin gerçekleşmesine de yardımcı olacaktır.

Ülkemiz açısından askersel birlikleri ve konvansiyonel silahları sınırlayan önlemler de çok önemlidir. Bu, ivedi güvenlik istemlerinden birisidir. Çok hassas diye adlandırılan yeni silah tiplerinin çoğunun etkileri açısından yığmsal kırım silahlarına yakın ilk vuruş silahları oldukları açıktır.

Sorunun sosyal ve ekonomik yanı gittikçe daha önemli bir rol oynuyor. Emperyalizmin cephaneliğinde yer alan, ya da buraya doldurmaya niyetlendiği silahlar, mali kaynak sağlanması olanaklarının çerçevesini aşmaktadır. Resmi hesaplara göre FAC'in gerçek askersel harcamaları önümüzdeki 10 yılda şimdiye oranla % 25 ile % 30 arasında artacaktır. Bu hesaplar silahlı kuvvetlerin bugünkü asker sayısı ve donatımı gözönünde tutularak yapılmış projelere göre hazırlanmıştır. Bu harcamalar bugünkü maliyetlerle yaklaşık 75 milyar mark tutacaktır. Ama 90'lı yılların fiyatlarıyla 100 milyar markı bulacakları tahmin edilmektedir. «Rogers Planı»⁽⁶⁾ ve «Air-Land-Battle» («hava-kara savaşları») konsepti gereğince

(6) Bak: J. Daniel «Yeni bir yıldırım savaşı kavramı», «Yeni Çağ», 1985, Sayı 3, Sayfa 95.

zorunlu silohlanma programları uygulanmaya konduğu takdirde bu maliyet çok daha artacaktır.

Bir sanayi ülkesi olan FAC bile, askersel harcamaların ağırlığını taşıyamayıp gerçek bir ekonomik çöküntü tehlikesiyle karşı karşıya kalma sınırından pek uzakta değildir. Öte yandan Bundeswehr'in yöneticileri askerlik süresini önemli ölçüde uzatmayı planlamaktadırlar.

Silahlanma yarışının ve militarizmin bu yeni atılımının yol açabileceği sonuçlar gözönünde tutulduğu zaman, barış eylemlerinin ve yığınların sosyal çıkarları için savaşımın birlikte götürülmesi yepyeni özellikler ve perspektifler kazanmaktadır. Çok daha büyük sayıda işçi ve başka emekçi, üniversite ve orta öğrenim öğrencisini barış ve silahsızlanma savaşımına çekmek tamamen olanaklıdır. Bu durum işçi hareketi ile barış hareketi arasında daha da sıkı bir birlik sağlanması için elverişli koşullar yaratmaktadır.

Barış için savaşımın bu yakıcı görevleri faşizmin bozguna uğratılmasından 40 yıl sonra savaş ve barış sorununun ne denli ciddi olduğunu gözler önüne sermektedir. Atam çağında insanlık gerçekten de «var olmak ya da yok olmak» sorunuyla karşı karşıyadır. Sağın zararlı demagojisine rağmen bu gerçeği anlayanların sayısının gittikçe artması barış hareketine bugünkü canlılığını kazandıran baş olgudur. CDU-CSU'nun manevi liderlerinden olan Profesör Kaltefleiter, sağın uyguladığı demagojinin içeriğini şöyle dile getiriyor: «Barış çok yüce bir değerdir, ama barışı en yüce değer yapmak, barışı tehdit etmek anlamına gelir.» (7)

Federal Almanya'nın politikasının bu tür ilkelere göre belirlenmesine izin verilmemelidir. Bundan ötürü bütün ideolojik ve politik görüş ayrılıklarına rağmen, işçi hareketindeki çeşitli güçlerin eylem birliği için, demokratik çevrelerin birliği için savaşım vermek gerekir. Komünistler, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'nin 13. Plenumunda ve 7. Kongresinde saptanan faşizme ve savaşa karşı savaşımın stratejik ve taktik görevlerini unutmaksızın, bu hedefler için savaşım veriyorlar.

Söz konusu sonuçlar o zaman bugünkünden çok farklı koşullarda oluşturulmuştu. Ama günümüzde de şu tez geçerliliğinden hiçbir şey yitirmemiştir: Gericilik halkın demokratik ve sosyal haklarını gittikçe daha fazla kemirerek ve sosyalizme karşı savaşabilmek için silah yağarak kapitalist sistemin bunalımına bir «çıkış yolu» aradığı zamanlarda bütün demokratlar saflarını sıklaştırmalıdır. Öte yandan uluslararası komünist hareketi bu konuda özel bir sorumluluk taşımaktadır. Uluslararası komünist hareketi barış savaşımında hem esnek olmayı, hem de ilkelere ters düşmemeyi, bunun için faşizme ve savaşa karşı savaşımından çıkan dersleri yara-

(7) Beiträge zur Friedensdiskussion. Prof. W. Kaltefleiter, Christian-Albrechts Üniversitesi Güvenlik Politikası Enstitüsü. Kiel. Sayfa 29.

tıcı ve aktif bir şekilde özümsemeyi ve bunu yaparken de günümüz koşullarını gözönünde tutmayı becermelidir.

8 Mayıs'ın önemini kavramak isteyen herkes her şeyden önce SSCB konusundaki tavrını belirlemeli ve FAC'nin çıkarlarının, barışın ve güvenliğinin Sovyetler Birliği'ni küçümsemeyle ya da onunla karşı karşıya oturma ile değil, işbirliği yoluyla savunulabileceğini görmelidir.

Sovyetler Birliği'ni fethedip, onu bir esirler sömürgesi durumuna getirmek, daha baştan Hitler faşistlerinin ve onları destekleyen tekellerin dünya egemenliği isteğinin özünü oluştuyordu. Hitler'in başlattığı savaş, bütün halklara, savaşta 6 milyon kişiyi yitirmiş olan Alman halkının da dirimsel çıkarlarına karşı işlenmiş bir suçtu. Bütünüyle ahlak dışı faşist bir katliam ve yağma politikası bu savaşa damgasını bastı.

Almanya Sovyetler Birliği ile dostça ve barışçıl ilişkilerini sürdürüyordu. «Rapallo ruhu» başlangıçta iki ülke arasındaki karşılıklı yarara dayanan politik ve ekonomik ilişkilere damgasını bastı. Bu ilişkiler Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan ve Versay Antlaşması'ndan hemen sonra uluslararası alandaki yalıtılmışlığından kurtulmasına yardımcı oldu.

Ama barış içinde yanyana yaşamadan vazgeçip, çatışma politikasına yönelme ve son çözümde Sovyetler Birliği'ne savaş açılması, Alman halkına felaketten başka bir şey getirmedi. Bu gerçeği uzun uzadıya açıklamaya gerek yok. Çünkü bu, bugün de 40 yıl önce olduğu gibi aşıktır.

Ne var ki, 1945'ten sonra canlandırılan Alman emperyalizmi tarihten çıkarılan dersleri bir kenara iterek antisovyet politikaya yeniden başladı. Amacı Batılı devletlerle bir bağlaşıklık aracılığıyla Hitler macerasında yitirdiklerini yeniden elde etmektir. Kuşkusuz ki, bu sefer antisovyet «haçlı seferi» politikası felaketlere yol açmadı. Dulles'la bağlaşıklık içinde olan bir Adenauer bile SSCB'ye karşı bir savaşı başlatacak güçte değildi. Bununla birlikte eski konumlarını elde etmek isteyenler on yıllar boyunca uluslararası ilişkileri ve Federal Almanya'daki iç politik havayı bozmayı becerdiler.

Almanya'nın kesin bir şekilde bölünmesine yol açan da bu politikadan başkası değildir. Bugün yeniden birleşmenin taraftarı olarak karşımıza çıkan Adenauer'in izleyicileri bunu iyi anlamalıdır. Biz komünistler «Alman halkının kolektif suçluluğu» tezini reddediyoruz. Bu tez yanlıştır. Çünkü faşizmi doğurmuş ve savaşa yol açmış olan büyük sermayenin somut sorumluluğu sorununun üstünü örtmektedir. Çünkü 1933 ile 1945 yılları arasında Almanya'da yalnız Nazilerin bulunmadığı, Hitler'e ve çetesine karşı kavgada onbinlercesi ölen antifaşistlerin de bulunduğu olgusunu görmezlikten geliyor. Ama her halk gibi Alman halkı da kendi adına yapılanların tarihsel sorumluluğunu taşımaktadır. Bütünsel bir topluluk

olarak, durum elverişliyen önleyemediği caniyane fetih savaşlarının sonuçlarının (toprak kaybı da içinde) sorumlusu olduğunu kabul etmelidir.

Pek çoklarına bu gerçek acı gelmektedir. Ama bu hem geçmiş için hem de gelecek için doğrudur. Ülkemiz ve geleceği söz konusu olduğunda, bu FAC halkının hem kendi kendisine karşı hem de tüm insanlık karşısında sorumluluk taşıdığı anlamına gelmektedir. Bu sorumluluk onu «Silezya bizimdir» gibi barışı tehdit eden belgilerin (bu belge, erkteki CDU-CSU temsilcilerinin de katılımlarının belirleyici olduğu bir intikamcılar kongresinde 8 Mayıs'la ilgili tartışmalar sırasında kabul edilmiştir) ⁽⁸⁾ ve roketlerin yerleştirilmesi gibi barış için tehlikeli eylemlerin günün birinde sonuçlarının İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarından çok daha beter olacak bir felakete yol açmaması için çaba göstermesini gerektirmektedir.

Batı Almanya'da sosyal demokrat hükümetler erkte oldukları sırada ne askersel alanda ne de dış politika alanında antisovyetizme kesin bir şekilde son vermediler. Bununla birlikte 60'lı yılların sonlarında ve 70'li yılların başlarında soğuk savaşın yumuşamaya dönmesi, FAC'nin Doğu ile İkinci Dünya Savaşı'nın politik ve topraklarla ilgili sonuçlarını kabul eden anlaşmalar imzalanması gibi gözle görülür değişiklikler oldu. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle ilişkilerinin düzelmesiyle FAC, Adenauer'in antisovyetik politikasını körlemesine izleyerek uluslararası alanda barışı bozucu bir rol oynamayı bir kenara bırakabildi. «Doğu ile ticaret» ekonomik alanda son derece yarar sağladı. Ama yumuşamanın en önemli ürünleri Avrupa'da askersel tehdidin gerilemesi ve ülkemiz için büyük bir güvenliğin sağlanması idi.

Bu maceracı ve intikamcı politikanın karşıtlarının, sosyalist ülkelerle akılcı ilişkilerin taraftarlarının elde ettikleri önemli bir başarıydı. Bu sonuçtan hoşnut kalmamak için hiçbir neden yoktu. Kaldı ki bu başarı komünistlerin ve öteki barışsever demokratik unsurların eseri idi. SPD hükümetinin politikası büyük önem taşıyordu. Başka politik ve toplumsal güçler, hatta büyük burjuvazinin gerçekçi çevreleri de kimi zaman olumlu bir rol oynadılar.

Federal Almanya için hangi dış politikanın yararlı olduğunu anlamak için 70'li yılların Adenauer dönemiyle ya da NATO'nun roketlerle ilgili ikili kararının Bonn hükümeti tarafından uğursuz bir şekilde onaylanmasını izleyen dönemle kıyaslamak yeterlidir. Roketlerin yerleştirilmesinin FAC'nin güvenliğini artırdığını sanmak kuşkusuz antisovyetizmin etkisinde kalmış, çağımızın gerçeklerini anlayamaz duruma gelmiş olmaktadır. Şimdi erkte bulunan sağ koalisyonun hemen hemen bütün temsilcileri ve SPD'

(8) Daha sonra kamuoyunun baskısıyla bu belge şu şekilde değiştirilmiştir: «Silezya bir özgür halklar Avrupasında bizim geleceğimiz olarak kalmaktadır». Ama böyle yapmakla bu fikrin intikamcı niteliğinde hiçbir şey değişmemiştir.

nin de eski federal başbakan Schmidt gibi başka sorumluları bu doğrultuda açıklamalar yapıyorlar.

Tıpkı Hitler faşizmi sırasında olduğu gibi FAC'nde de resmi politika-daki antisovyetizmin «ulusal çıkarlara uyduğu» tekrarlanıp duruluyor. Sağcı güçler, Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunan her türlü girişime karşı çıkıyor, onları «ulusal çıkarlara aykırı» olarak değerlendiriyorlar. Ama yaşam tersini kanıtıyor. Halkımız ancak SSCB ile dostluk ve işbirliği ilişkileri kurulursa ve bu ülkeyle çatışma stratejisi terk edilirse gerçekten ulusal çıkarlarını savunabilir, barış ve güvenlik içinde yaşayabilir. Sovyetler Birliği diyaloga hazırdır. Kaba kuvvet karşısında boyun eğmeyecektir. Bunun dışında yeryüzünün ilk ve en güçlü sosyalist devleti olan SSCB insanlığın geleceğe doğru atılımını kendinde somutlaştırıyor. Geleceği kendi kişiliğinde canlandıran tarihsel güçlere karşı çıkmak, hangi bağlaşıklıklar içinde olursa olsun, kimseye bir şey kazandırmaz.

Sınıfsal konuları burjuva politikacılarının bu mantığı anlamalarına olanak vermiyor. Ama burjuva politikacıları en azından her türlü askersel planın ve antisovyet maceranın neden başarısızlığa uğradığının, bir bu-merang gibi geri tepmesinin nedenleri üzerinde düşünmelidirler. Şurası açıktır ki, belirleyici olan, antisovyet stratejilerin düzelttiklerini iddia ettikleri «hatalar» değil, tarihin karşı koyulmaz yasaları olmuştur. Bu yasaların bugün 40 yıl öncekinden çok daha sağlam bir temele sahip olduğunu küçümsemek saçmadır ve çok tehlikelidir.

Sovyetler Birliği'nin çağımızda oynadığı nesnel tarihsel rol özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasındaki kurtarıcı misyonu ile kendini göstermiştir. Eğer Sovyetler Birliği, Hitler birliklerinin saldırılarına karşı koymasaydı bütün Avrupa hatta bütün dünya kendini faşizmin çizmeleri altında bulabilirdi. Lenin'in ülkesi 20 milyon insanın canı pahasına Hitler'in askersel potansiyelinin yaklaşık dörtte üçünü yok ederek zafere belirleyici katkıyı yaptı. Diğer halkların antifaşist direniş hareketlerinde çarpışan askerlerin ve partizanların değerini küçümsemek istemiyoruz, ama insanlığı faşist barbarlıktan gerçekten kurtaranın da Sovyetler Birliği olduğunu açıkça söylemek gerekir.

Bizim halkımıza gelince, burada işin başka bir yanını gözden kaçırmak gerek. Faşistlerin işgal ettikleri SSCB topraklarında uyguladıkları halkı kırma politikasıyla Sovyetler Birliği'nin Almanya konusundaki politikasını kıyaslamak gerek. Nazi birlikleri işgal edilmiş topraklarda korkunç cinayetler işlemekteyken, Sovyetler Birliği Hitler çetesi ile Alman halkı ve devleti arasına bir eşit işareti koymayı kesinlikle reddediyordu. Savaş sırasında ve savaş sona erdikten sonra Sovyetler Birliği kendisini Almanya'ya karşı bir intikam duygusuna kaptırmadı. Faşizmin bütün köklerini sökme ve Alman topraklarından bir daha savaş çıkmamasını sağlama isteği Sovyetler Birliği'nin politikasının özünü oluştuyordu.

Batı Almanya'nın sağcı güçleri bütün bu olguları gizlemek için elinden gelen her şeyi yaptılar. Bir taraftan bunu yaparken, bir taraftan da halkımızca SSCB'nin onu köleleştirmek istediği, «özgürlüğü», «kendi kaderini belirlemenin» ve «ulusal birliğin» antisovyetik bir politika gerektirdiği fikrini dayattılar. Bu ulusal çıkarlarımıza ihanetti. Bu kaba bir yalandı. Önce Sovyet halkına haince saldırılmış, daha sonra Sovyetler Birliği «salırdırgan» ilan edilmişti.

İftiraların birbirini izlemesine rağmen Demokratik Alman Cumhuriyeti antisovyetizmin hangi biçimde olursa olsun köklerini söktü ve tutarlı bir barış politikası izlemeye başladı. Bu sosyalist Alman devletinin en büyük tarihsel başarılarından birisidir. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin SSCB ile dostluk ve bağlaşıklık ilişkilerini geliştirmeyi amaçlayan genel stratejisi devrimci işçi hareketinin enternasyonalist ilkeleriyle uyum içindedir. Bu politika dünyada toplumsal ilerleme için savaşımı kaçınılmaz bir şekilde çağımızın en güçlü ilerici devleti ile bağlaşıklık gerektirdiği gerçeğinin anlaşılmasına dayanıyor. Bu politika ancak SSCB ile dostluğun barışı ve dolayısıyla o halkın varlığını güvence altına alabileceği gerçeğinin anlaşılmasından kaynaklanıyor. Komünist partilerinin politikası da enternasyonalizmle ulusal çıkarları doğru bir şekilde bir arada yürütmek Sovyetler Birliği ve SBKP ile sınıfsal birlik ve dayanışmayı, dostluğu gerekli kılıyor. Ulusal çıkarlara gerçek sadıklık antisovyetizme karşı savaşım ve SSCB ile dostluğun savunulmasıyla gösterilir.

Geçtiğimiz bu son 15 yılda ülkemiz pek çok kez önemli kararlar almak zorunda kaldı. 1972'de sağı Moskova Antlaşması ve diğer sosyalist devletlerle yapılan anlaşmaları sabote etme girişimleri halkımızın ezici çoğunluğuna, reel sosyalizm ülkeleriyle barışçı ilişkiler isteyen halkımızın iradesine çarparak parçalandı. Federal Alman halkını duygulandıran «Holo-caust» filiminin ⁽⁹⁾ gösterilmesinden sonra çoğunluk özellikle de gençler demokratik antifaşist güçlerin saflarında yer aldılar. 1983 Martında yapılan Bundestag (Meclis) seçimlerinin sonuçları FAC yurttaşlarının çoğunluğunun «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerine karşı olduklarını belirtmiş olmaları gerçeğinin üstünü örtemez.

Bütün bu olaylar ülkeyi ve hemen hemen her aileyi çeşitli kamlara böldü. Çetin tartışmalar oldu. Bu tartışmaların sonucunda güçler kutuplaştı ve genel olarak demokratik ve barışçı çevrelerin konumları güçlendi.

Günümüzde bu tartışma 8 Mayıs konusu çevresinde sürüyor. Biz komünistler antifaşist, demokratik ve barışçı güçlerin bu ideolojik savaşımardan daha güçlü olarak çıkacağına inanıyoruz.

(9) Nazi Almanyasındaki Yahudi nüfusun yok edilmesini TV'de gösteren bir dizi film.

Sağa kayışa karşı koyalım

*(Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu
tarafından onaylanan karardan alıntılar)*

Alman topraklarından bir daha savaş çıkmamalıdır. 1945 yılında bütün demokrasi güçleri oybirliği ile bu sonuca varmışlardır. Buna rağmen, yeniden Sovyetler Birliği'ne karşı, üstelik de her zaman-
kinden daha saldırgan bir biçimde silah yığıldı. ABD emperyalizmi
FAC toprakları üzerine Moskova ve Leningrad'ı hedef alan nükleer ilk vuruş silahları yerleştirdi. 40 yıl sonra Alman topraklarında düşünölemiycek yıkıcı güçte bir savaş başlayabilir. 8 Mayıs'tan çıkartılan kesin ders şu şekilde formöle edilebilir:

«Nükleer roketler öлке topraklarından atılmalıdır! Silahları, çatışmayı ve antikomünist «haçlı seferi»ni artırmak yerine silahsızlanmayı geliştirmek ve yumuşama yolundan gitmek!»

Kurtuluştan ve savaşın sona ermesinden 40 yıl sonra CDU-CSU yöneticilerinin savaş sonrası sınırları tartışma konusu yaptıkları ve 1937 sınırlarındaki Alman imparatorluğu üzerine nutuklar çektikleri, intikamcı örgütlerin yeniden dirilmeye başladıkları, neo-nazi gruplaşmaların aşırılıklara gittiği, komünistlerin yasal olmayan meslek yasağının kurbanı oldukları bir durumda kurtuluşun 40. yıldönümünde hedef savaşın ve faşizmin köklerini sergilemekten, Alman büyük sermayesinin ve özellikle askersel sanayi tekellerinin ne rol oynadığını ve oynamakta olduğunu göstermekten başka bir şey olamaz.

Barış, iş ve ekmek için savaşımnda sağcı güçlere karşı eylem birliği zorunludur.

8 Mayıs 1945'den çıkartılan ana ders bize barış tehlikeye düştüğü zaman direnmek gerektiğini öğretiyor. Demokrasinin gerilediği, intikamcılığın ve neo-nazizmin tırmandığı bir sırada direnmek gerekir. Sağa kayış hedefine ulaşmadan, korkunç ürünlerini vermeden önce buna karşı koymak gerekiyor!

Ezilen halkların yazgısında bir dönüm noktası

Pieter Keuneman

Sri Lanka Komünist Partisi Başkanı

1917 yılında Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'yle meydana gelen köklü değişiklikler, kırk yıl sonra Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde elde edilen utkuyla derinleşti ve perçinleşti.

İnsanlık, bu utkuya belirleyici katkılarda bulunan Sovyet halkına, onun kahraman silahlı güçlerine, Lenin'in yüce partisine daima derin minnettarlık duyacaktır. Onların dünyayı faşizm köleliğinden kurtarma uğruna verdikleri sayısız acı ve kurbanları unutmamak gerek. Sovyetler Birliği'nin, dünya sosyalizminin varlığı sayesinde, bu yüzyılın en uzun süren bir zaman dilimi içinde, yeni bir dünya savaşından kaçınma olanağı sağlandı. Sınıfsal güçler dengesindeki global dönüşümler uluslararası alanda giderek daha köklü değişikliklere yol açtı.

Faşizm üzerindeki utku, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş savaşlarının gezegenimizi sarsan hızlı ve güçlü başarılarının yolunu açtı. Bu başarılar, sömürge sisteminin çöküşünü belirledi, utkan sosyalizm ile genç bağımsız devletlerin gelişen topluluğu arasında son kırk yıl içinde oluşan yeni gerçekten eşit ve karşılıklı yarar temelindeki ilişkilerin yolunu açtı. Bu başarılar, aynı zamanda uluslararası yaşamın demokratikleşmesi sürecinin gelişmesine ivme veren, eskiden emperyalizmin dünya politikasına katılmadan uzaklaştırdığı dünya nüfusunun yarısının artık uluslararası alana barış, bağımsızlık ve sosyal ilerleme savaşına önemli katkılarda bulunan bağımsız bir güç olarak çıkma olanağını elde ettiğini müjdeledi.

İkinci Dünya Savaşı eşiğinde, birçok ülkede sömürgeciliğe karşı hareketlerin var olduğu ve büyük bir yükseliş gösterdiği Asya anakarasının yazgısına büyük utkunun yaptığı etkinin analizinden çıkan temel sonuçlar böyledir.

Büyük Asya anakarası, yüzyıllar boyunca yabancı hükümetlerin esareti altındaydı. İngiliz, Fransız, Hollanda (yer yer de Portekiz) sömürgecileri ezgi altındaki yüz milyonlarca insanı sömürüyor, başka ülkelerin doğal zenginliklerini yağmıyorlardı. Yaşadığımız yüzyılda, yayılmacılığa, Filipinleri ele geçiren ve orada sömürge düzeni kuran Birleşik Amerika da katıldı. ABD, aynı zamanda Çin'e ve onun yanbaşındaki topraklara dalmaya başladı.

Asya'da emperyalist egemenliğe ilk büyük darbeyi, Çarlık Rusyası'nın Orta Asya kenar bölgeleri halklarının önünde, başarıya ulaşan Rusya

proletaryasının birliğine dayanarak, ulusal ve sosyal ezginin olmadığı yeni yaşamı kurmaya başlama olanağı açan Ekim Devrimi indirdi. V. İ. Lenin'in de öngördüğü gibi, anakaranın birçok bölgesinde, başarıya ulaşan sosyalizmin de yardımıyla, kapitalist gelişme sancılarından kaçınarak, burjuva öncesi ilişkilerden sosyalizme geçme perspektifi doğmuştur. Ne ki Ekim Devrimi'nin etkisinden sonra da, Asya ve Pasifik Okyanusu bölgesinin geri kalan bölümü en köhne sömürgeci-baskıcı ve ırkçı düzenlerin emir kulu olmaya devam ediyordu.

Savaş öncesindeki dönemde, Asya sahnesine Japon militarizmi çıktı. İlk önceleri Çin'in geniş toprakları, onun yayılma alanını oluşturuyordu. Daha sonra Japon militaristleri İngiltere, Fransa ve Hollanda'nın sömürgelerini ele geçirebileceğini ümit ederek aç gözlerini güneye çevirdi. Ve kısa bir süre sonra da bunlar, bu toprakları gelecekteki sözümona «birlikte gelişme alanı»na katarak artık Asya ve Pasifik Okyanusu bölgesinin büyük bir bölümü için hak iddia etmeye başlamışlardı.

Kurtuluş sürecinin gelişmesi, sömürge dünyasında son derece denge-siz oluyordu. Bu gelişme Hindistan'da, Çin'de ve kimi diğer ülkelerde büyük ilerlemeler gösterdi. Afrika'ya ve özellikle de Sahra'nın güneyine gelince, kurtuluş hareketi orada henüz yeni doğmaya başlamıştı; Arap bölgesinde ise (Mısır'da) o, artık kendini göstermişti. Ulusal kurtuluş savaşlarının yükselişi, sosyal alana proletarya, ulusal burjuvazi, aydınlar gibi yeni sınıf ve katmanların çıkışıyla birlikte oldu. Bunların program-sal istemleri, savaşın gelişmesi ve onun yöntemleri sömürgecilığe karşı çıkışların hangi sınıf ya da sınıfsal koalisyonlar tarafından yöneltildiğine bağlıydı.

Birçok Asya ülkesinde (Hindistan, Sri Lanka, Burma, Endonezya vb.) kurtuluş hareketlerinin başını ulusal burjuvazi ya da küçük burjuva demokrasisi çekiyordu. İlk aşamalarda bunlar, ulusal burjuva güçlerine devlet aygıtı ve iç pazar üzerinde daha geniş denetim olanakları sağlamak amacıyla, genel olarak anayasaya uygun reformlar yapılması istemlerini ileri sürüyorlardı. Ancak, kurtuluş savaşının sosyal temelini buna işçi sınıfı ve köylü katmanlar da içinde toplumsal güçlerin geniş sosyal yelpazesini çekme yoluyla genişlemesi ölçüsünde, bu istemler giderek daha köklü olmaya başlamıştır. Yığınların artan aktifliğinin etkisi altında sömürge düzenlerinin bunalımı hızlanmış ve derinleşmiş, yabancı sömürgecilerin erklerini küçük ödünlerin ve yarım yamalak reformların yardımıyla elde tutması daha da zorlaşmıştır.

İkinci Dünya Savaşı eşliğinde, kimi Asya ülkelerinde açık, kesin kurtuluşçu ve demokratik sloganlar altında komünistlerin yönettiği halk hareketi (Vietnam, Çin, Filipinler) büyük yaygınlık kazandı. Bu ise, daha sonra Japon işgali sırasında bu ülkelerde geniş cephe savaşları yürütecek ve giderek eski sömürgecilerin kaybettikleri erki yeniden elde etme yelte-

nişlerini boşa çıkaracak yeteneğe sahip güçlü direniş kuvvetlerinin oluşmasına ve güçlenmesine yol açmıştır.

Daha savaş öncesi yıllarda, bölgenin birçok ülkesinde, kurtuluş savaşlarına katılan sosyal sınıfların ulusal bilinci, oldukça yüksek bir düzeye ulaşmıştı. Yurtseverler sömürgecilığe karşı hareketleri tüm güçleriyle destekliyerek, bu hareketlere katılanların dünya görüşünü oluşturarak, onyıllar boyunca ulusal kurtuluş ilkelerinin propagandasını yaptılar. Sömürge yönetimlerine karşı aktif savaşlar sürecinde güçlenen Asya halklarının ulusal bilinci, savaş yıllarında elde edilen deneyimler sayesinde yeni yükselişler gösterdi. Özellikle Japon saldırısını yaşayan ülkelerde bu süreçler yoğun geçiyordu. Çünkü «uygarlık misyonu» ile övünen İngiltere, Hollanda ve Fransız emperyalistleri rezilce kaçarak, burada yaşayan halkları kaderleriyle başbaşa bırakmışlardır. Ve hatta ilk baştan yerli halktan kimileri Japon militaristlerinin ülkelerine «kurtuluş» getireceği hayalleriyle kendilerini teselli etmiş olsalar da, acı deneyim yeni işgalcilerin eskilerden hiç de iyi olmadığını çok kısa bir zamanda gösterdi.

Berlin-Roma-Tokyo «ekseni»nin kurulması, nazi sürülerinin Batı'dan ve Hind Okyanusu doğrultusunda da Japon ordularının baskısı, bölgemizdeki toplumsal güçlerin yalnız Avrupa değil, aynı zamanda Asya halkları üzerine sarkan faşizm tehlikesini kavramalarını kolaylaştırdı. Tehlikenin, faşizmi dünya ölçüsünde yenilgiye uğratarak ortadan kaldırılması gerekiyordu. Hitlercilerin saldırısına uğrayan Sovyetler Birliği'nin savaşa girmesiyle, ve onun antifaşist savaşta belirleyici rolünün görülmesi ölçüsünde Asya halkları savaşın karakterinin değiştiğini ve bunun dünyayı paylaşma rekabeti içindeki emperyalist devletler arasında bir çatışma olarak görülemeyeceğini, dahası bunun güçlü bir kurtuluş potansiyeline sahip olduğunu daha açık görmeye başladılar.

Bölge ülkelerinde, ilk olarak bu dönüşün farkına varan ve onun önemi halklarının bilgisine sunan komünistler oldu. Onlar geniş yığınların desteğinde «eksen» devletlerin yenilgisini hızlandırmak, politik bağımsızlığın elde edilmesi hareketlerini hızlandırmak, bu uğurda ulusal cepheler oluşturmak, emperyalistlerin saldırganlar üzerinde elde edilen başarıdan sonra kendi egemenliklerini kurma girişimlerini bozmak amacıyla kararlı savaşları yaygınlaştırdılar. Asya'daki birçok komünist partisi, seçilen doğru çizgi sayesinde, daha sonra kendi sıralarının güçlenmesini, ülkelerinde ulusal yaşamda yönetici konumlara ulaşmayı sağladılar. İşçi sınıfının partileri, daha önce olmayan ülkelerde de kurulmaya başladı.

Sovyetler Birliği'nin Avrupa ve Uzakdoğu'nun savaş sahnelerindeki başarıları, dünya ölçüsünde ilkesel yeni bir durumu oluşturdu. Emperyalist sistem merkezde olduğu gibi, çeperlerde de hızla zayıfladı. Alman, Japon ve İtalyan emperyalizmine, emperyalizmin bu en gerici güçlerine yıkıcı darbeler indirildi. İngiltere ve Fransa gibi anti-Hitler koalisyonuna

katılan bu iki emperyalist devlet de, savaştan eski konumlarını yeniden elde edecek yetenekten uzak, oldukça zayıflamış durumda çıktılar. Güç toplayan dünya sosyalist sistemi, ulusal kurtuluş hareketleri için güvenli bir bağlaışık olarak ortaya çıktı.

İlk önce Asya'da ve ardından Afrika ve gezegenimizin diğer bölgelerinde, boyutları ve etkinliği bakımından ulusal kurtuluş savaşlarında meydana gelen eşı görölmedik yükseliş, buradan kaynaklanıyor. Sömürgecilik ezgisinin yüzyıllar boyunca var olan binası, bizim anakaramızda on yıldan biraz daha fazla bir zaman içinde yıkıldı. Bu yıl 30. yıldönümünü kutlayacağımız Bandung Konferansı (1955) ezici çoğunluğunu kurtuluşuna kavuşan genç devletlerin oluşturduğu 29 ülkenin devlet ve hükümet yöneticilerini bir araya getirdi. Bandung, Afrika ve Asya halklarının dünya politikasında ilkesel yeni, bağımsız rollerinin sembolü oldu. Onun rolü yıldan yıla arttı. Bu da Bağlantısızlar Hareketi'nin «77'ler (!) grubunun», barış, ulusal bağımsızlık, sosyal ilerleme ortak savaşına büyük katkılarda bulunan genç devletlerin diğer kuruluşlarının ortaya çıkmasına yol açtı.

Kurtuluşa kavuşan devletlerin, onlara çok yönlü ve hiçbir çıkar gözetmeyen desteklerde bulunan sosyalist dünya ile dostça işbirliği, bu süreci geri dönüşsüz kılmıştır. Lenin'in, bir zamanların sindirilmiş ve sömürge altındaki halkların gelecekte tüm insanlığın yazgısının belirlenmesine etkin olarak katılacakları yolundaki bilimsel öngörüsü parlak bir biçimde kanıtlanmıştır.

Kurtuluşuna kavuşan ülkelerin, faşizmin yenilgisinden sonraki 40 yıl boyunca elde ettikleri başarıların yolu hiç de kolay değildi. Aralarında Fransa ve Hollanda'nın da bulunduğu emperyalist devletler, sömürge savaşlarını yaygınlaştırarak, bu arada Kore'ye saldıran ABD emperyalizminin de desteğiyle, kaybettikleri konumları yeniden elde etmeye çalışıyorlardı. İngiltere de Malaya'da kendi egemenliğini korumaya yelteniyordu. Ama, saldırgan çevreleri eninde sonunda yenilgi bekliyordu. Sovyetler Birliği'nin, dünya sosyalizminin savaşkan halklarının çok yönlü desteği, her yerde kurtuluş savaşlarının ve devrimlerin başarısında belirleyici bir faktör olmuştur.

Ne ki, savaştan hemen sonra emperyalizmin doğrudan silahlı saldırısını yaşamamış olan ülkeler bile, ulusal kurtuluşu elde ettikten sonra, sömürgecilik dönemlerinin politik, ekonomik ve sosyal mirasıyla ya da sömürgecilik kalıntılarının tam olarak ortadan kaldırılmamasıyla bağlı bir dizi karmaşık sorunla karşı karşıya geldiler.

Genç devletler halklarının önünde duran bu ertelenmez görevlerin

(!) Gelişmekte olan dünyanın 120'den fazla devletini birleştiriyor, uluslararası ekonomik ilişkilerin eşitlik ve demokratik temelde yeniden düzenlenmesinden yana çıkıyor (Not Red.)

temelinde çok ortak yönler vardı. Onların politik bağımsızlığı koruması, güçlendirmesi, feodal ilişkileri ve kimi yerde de feodalizm öncesi düzenlerin kalıntılarını ortadan kaldırmaları, toplumsal ve politik yaşamın demokratikleşmesini gerçekleştirmeleri, devletin ve ulusal organların yapısını güçlendirmeleri gerekiyordu. Kurtuluşuna kavuşan ülkelerin kapitalist dünya ile ekonomik ilişkilerdeki sömürü ve eşitsiz, bağımlılık statüsünden kurtulmaları gerekiyordu. Sorun şundan ötürü daha da karmaşıklıyordu ki, bunlar sosyal planda oldukça karışık bir yapıya sahipti, ekonomik ve sosyal gelişme düzeyleri değişti, birbirlerinden birçok özelliklerle, kültür gelenekleri, politik deneyimleri ve yerel koşullarıyla ayrılıyorlardı. Buna bağlı olarak da, yukarıda değindiğimiz ve herşeyden önce şu ya da bu ülkenin yönetiminde hangi sınıf ve sınıfsal blokların bulunduğuna bağlı olarak ortaya çıkan genellikle tek tip görevlerin çözümü için seçilen yol ve yöntemler de değişti. Bununla birlikte, meydana gelen sosyal değişiklikler, antiemperyalist ve sınıfsal bilincin oluşmasındaki güçlükler ve savaş sürecinin kendi özellikleri yüzünden ayrı cinstenliğin artması eğilimleri doğmuştu.

Gelişmenin dev sorunlarının çözümünü engelleyen bir başka faktör de, ABD emperyalizminin politikasıydı. Savaştan görece olarak zararsız çıkan ABD, yeni bir dünya savaşı hazırlığını kullanarak ve bunun için büyük insan gücüne, doğal zenginliklere ve aynı zamanda kurtuluşuna kavuşan ülkelerin topraklarına ihtiyaç duyarak, dünya egemenliği kurma peşinde koşmaya başlamıştı. Emperyalistler, sömürge imparatorluklarının çöküşüyle bağlı olan kayıplarını karşılamak için, yeni sömürgeci stratejilere başvurdular.

Böylece, ulusal kurtuluş bölgesindeki ülkelerin, geçen onyıllar boyunca izledikleri gelişme yolları çok karmaşık ve değişik olgularla önceden belirleniyordu. Erkin devrimci güçler blokunun elinde olduğu yerlerde, sosyalizme yönelen gelişme yolu seçiliyordu. Bu, emperyalist tekellerin, yerli büyük burjuvazinin ve feodal ögelerin konumlarının yıkılması; yabancı sermayenin eylemlerini sınırlandırılması; ekonomide yönetim manivelalarının devletin eline geçmesi; köyde kooperatif hareketinin örgütlenmesi; üretim güçlerinin genel ulusal plana uygun biçimde oluşması; halkın davasına sadık kadroların katılımıyla yeni devlet aygıtının kurulması; yurtsever orduların oluşması; emekçilerin yaşam düzeyinin ve ulusal yaşamda rollerinin yükseltilmesi demektir. Antiemperyalist dış politika, dünya sosyalizmi ile dostluk ve sıkı işbirliği çizgisi gibi ileriye yönelimin köşe taşı niteliği taşıyan etmenin de çok büyük önemi vardır.

Sosyalist yönelimli ülkeler, ulusal kurtuluş hareketlerinin şimdilik en ileri giden öncü kesimi olarak eylem gösteriyorlar. Genç devletlerin çoğunluğu, hâlâ kapitalist ekonomik sisteme, uluslararası kapitalist iş bölümüne bağlı kalıyorlar. Ulusal burjuvazinin çıkarlarını temsil eden hükü-

metler, ülkelerini bu yola yöneltiyorlar. Bunların yönelimleri ve politikasında tutarsızlık, ödöncölöge yatkınlık ve bazen de hatta emperyalizm ve yeni sömürgeci çevrelerle anlaşmaya hazır olmada kendini gösteriyor.

Böylesi tutumlar yalnız sınıfsal temele dayanmakla sınırlı değildir, bunlar aynı zamanda bir dizi nesnel durumla da koşullanıyor. Yeni sömürgecilik, uluslarötesi tekeller ve mali kuruluşlarıyla (Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi) kurtuluşuna kavuşan ülkeleri sömürmeye devam ediyor. Bağımlılık derinleşiyor, gelişmekte olan ülkelerin borçları giderek artıyor. Bu devletler kendi paralarının değerini düşürmek, devlet sektörü ve sosyal gereksinimler için ayrılan harcamaları azaltmak zorunda bırakılıyor. Yeni sömürgeci çevreler, yabancı yatırımlar için tam bir özgürlük eylemi sağlanmasını istiyorlar. Bütün bunlar doğal olarak, en başta ulusal burjuvazinin bağımsız gelişme yolundan ilerlemesini sınırlıyor. Kuşkusuz, kapitalist gelişme yolunun seçilmesi, tarihsel alandan çekilmeye mahkum olan kapitalizmin toplumsal sistem olarak derin ve aşılmaz bunalım içinde olduğu dönemde yayıldığı yolundaki esaslı öge bile, iyimserlik için bir neden oluşturamaz.

Ancak gene de, neden kapitalist yönelimli ülkelerin kararsızlıklara, hatta birçok alanda sözünü tutmama eylemlerine karşın, genel olarak bağımsız konumlarda kalmayı başarmış olduklarını açığa vuran temel bir neden vardır. Bu, sosyalist topluluğun, en başta da Sovyetler Birliği'nin bu ülkelerle yaptıkları çok yönlü yardımlarıdır. Bu yardımlar, konjonktürel anlayışlardan uzak, güvenli, ilkesel bir temele dayanıyor. Asya ve Afrika'da, burjuva çevrelerinden temsilciler de içinde, birçok ünlü devlet yöneticisi, bu yardımların ekonomik kurtuluşun ve yeni yaşam kuruculuğunun karmaşık sorunlarının çözümü için taşıdığı büyük önemi tanımışlardır. Büyük bir güvenle denebilir ki, sosyalist dünya ile, Sovyet devletiyle dostluk ve işbirliği bağları ne kadar sağlamsa, gelişmekte olan şu ya da bu ülkenin önünde (hatta bu ülke dünya kapitalist ekonomiye bağlı olsa bile) bağımsız çizgisini sürdürmek için o kadar daha geniş olanaklar açılıyor. Hindistan bunun somut bir örneğidir.

Bunu iyi bilen emperyalizm, kurtuluşuna kavuşan genç devletlerle sosyalist topluluk arasında kararlı bir gelişme gösteren ilişkileri her yol ve yöntemle başvurarak, engellemeye çalışıyor. O, «Sovyet tehlikesi» yalanını ileri sürerek, ve sözde dünyanın genel gelişmesinin «fakirler» ile «zenginler» arasında kaydığını (adına «Kuzey-Güney» çatışması deniyor) kasıtlı olarak yaymaya çalışarak, bu ülkelerin kapitalist merkezlerle keskinleşen çatışmasını söndürmeye yelteniyor. Emperyalist ajanslar, çok beğendikleri «eşit uzaklık» tezini tekrarlayıp duruyorlar. Ama benzeri çabaların etkisi çok azdır. Hatta emperyalizmin politikasını aktif bir hoşgöröyle karşılayan hükümetler bile (Singapur, Sri Lanka) sosyalist ülkelerle ekonomik, ticari ve kültürel ilişkilerini korumaya devam ediyorlar.

Yalnız bir avuç ülkede uluslararası emperyalizme koşulsuz boyun eğmeye hazır gerici diktatörler ve askeri cuntalar erkini koruyorlar.

Ulusal kurtuluş hareketlerinin kendi içindeki büyük farklılıklara karşın, bunların son 40 yıl boyunca gelişmelerindeki belli ortak aşamalarından söz etmek olanaklıdır. Sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmak, başta gelen amaçtı ve birinci aşamanın sonucuuydu. Savaştan sonra *dünyanın* 160'tan fazla ülkesinden yaklaşık 100'ü politik bağımsızlığına kavuştu. Yalnızca, genellikle küçük ve birbirinden uzak bölgelerdeki 15 sahanın daha sömürgecilik boyunduruğundan kurtulması gerekiyor. Ancak Yeni Kaledonya'da yakın geçmişteki olayların da gösterdiği gibi, kurtuluş savaşı buralarda da yükseliş gösteriyor.

Ulusal kurtuluş hareketleri, 70'li yılların başlarında yeni bir aşamaya geçerek, artık yeni çizgiler gösteriyordu. Bu aşamanın başarıları birincisinden az değildir. Bunların elde edilmesi bir dizi iç ve dış faktörlerin karşılıklı etkisi sayesinde mümkün oldu. Bu sonuncusuna ait olanların başında, 70'li yıllarda Asya ve Afrika ülkelerinden sosyalist gelişmeyi seçen koskoca bir grubun doğmasıyla kanıtlanan kurtuluş sürecinin sosyal içeriğinin derinleşmesi geliyor.

Uluslararası planda kurtuluş hareketleri, güçlenen sosyalist topluluğun daha kesin desteğine dayanıyordu. Emperyalizm ise, kapitalist ekonomiyi sarsan çok sayıda bunalımlarla zayıflamıştı. Bundan başka Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist topluluğun çabaları sayesinde dünyada sağlanan yumuşama havası da bunu etkiledi. Bu, emperyalizmin ulti-matomlu istemlerde bulunmasını, dayatmacaları ve dikta politikası, gelişmekte olan ülkelerin içişlerine karışma politikası izleme olanaklarını sınırladı.

Kurtuluş hareketinin yeni bir aşamaya geçmesini sağlayan iç faktörler arasında, burjuvazinin değişik grupları arasında (ulusal, kamprador ve bürokratik) çelişkilerin derinleşmesi, Afrika ve Asya'da sanayi işçilerinin sayısının artması, (sayıları yaklaşık 50 milyana ulaştı) köyde para-mal ilişkilerinin gelişmesi sırasında köylülük içindeki ayrışma, ulusal aydınlar içindeki değişiklikler gibi, birçok ülkede meydana gelen sınıfsal değişiklikler de yer alıyor. Bağımlılık bağlarını zayıflatmayı, yeni sömürgeciliğe karşı koyma çizgisini güçlendirmeyi amaçlayan istemleri birlikte oluşturarak ileri süren Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri arasında giderek yakınlaşma eğilimi de belirmiştir.

Kurtuluş savaşının 70'li yıllarda ortaya çıkan yeni aşaması, 80'li yıllarda da devam ediyor. Birleşmiş Milletler Örgütü'nde çoğunluğu oluşturan Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri, burada çok sayıda politik girişimlerde bulundular. Bağlantısızlar Hareketi'nin Kalambo, Havana ve Delhi'de yapılan yüksek düzeydeki konferansları, yalnız bunlara katılanların sayısının önemli ölçüde artmasını göstermekle kalmamış, aynı za-

manda Amerikan emperyalizminin ve bağlaşıklarının askersel planlarına kollektif karşı koymanın örgütlenmesinde ve sömürgecilğe karşı verilen savaşımın gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Bu dönemde, ekonomik kurtuluş savaşı giderek derinleşti. Bunu, OPEC ülkelerinin kendi petrol kaynaklarını emperyalizmin politikasına karşı koymada politik bir silah olarak kullanması, gelişmekte olan devletlerin yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması için hazırlayıp ileri sürdükleri ortak istemler de ortaya koyuyor. Böyle bir düzen için savaşım şimdilik, kapitalist merkezlerin bu ilişkilerin mali, ticari ve ekonomik ilişkilerin diğer alanlarında eşitsizliğini güçlendirme çabalarına genel olarak karşı koymayla sınırlı olsa da, emperyalizmin tüm ekonomik egemenlik sisteminin yıkılması açısından bu istemin potansiyel ve birleştirici olanakları büyüktür.

Kurtuluş sürecinin yeni aşama çizgisinin bir diğerini de, emperyalist devletlerin eski sömürgeleri denetimleri altında tutmak için oluşturdukları askersel blokların çöküşü oluşturuyor. SEATO ve CENTO artık varlıklarını yitirmiş, ANZUS bloku içindeki gerginlik de giderek artıyor.

Ulusal kurtuluş hareketleri, bu aşamada, en başta nükleer yıkıma yol verilmemesi amacıyla tüm dünyada barış savaşımına giderek daha büyük dikkat çeviriyorlar. Halklar kendi deneyimlerinden de biliyorlar ki, uluslararası durumun yumuşamasının, silahsızlanmanın ve barış içinde yan yana yaşamının gelişmekte olan ülkelerin önünde duran karmaşık sorunların çözümü için yaşamsal önemi vardır. Bu ülkelerdeki insanlar, ABD emperyalizminin Batı Avrupa'da giriştiği eylemlerden, Batı Avrupa'ya nükleer füzeler yerleştirilmesinden, aynı zamanda onun körüklediği silahlanma yarışından, uzayı militaristleştirme planlarından ve ABD'nin Afrika ve Asya bölgelerinde askersel üsler ağını genişletmesinden, buralarda askeri filolar, işgalci güçler bulundurmasından son derece tedirgindir. Eğer barışsever güçler burasının barış bölgesine dönüştürülmesini isteyecek olsalar, Washington hemen bunun tersini yapıyor, bu bölgeleri yoğun bir biçimde silahlandırıyor, buralara nükleer silahlar yerleştiriyor. Güney Asya'da, topraklarından demokratik Afganistan'a karşı ilan edilmiş savaş yürütülen Pakistan'ı tepeden tırmağa silahlandırıyor. Güneydoğu Asya'da ise, Çin Hindî'ndeki sosyalist ülkeler ABD emperyalizminin yıkıcı eylemlerinin başta gelen hedefi oluyorlar.

Ancak barış savaşçılarının yaygın ve savaşkan çıkışları artmaya devam ediyor. Gelişmekte olan devletler, 70'li ve 80'li yıllarda, genel ve tam bir silahsızlanma istemlerine desteğini güçlendirmişler, nükleer silahlardan arınmış bölgeler oluşturulması girişimlerinde bulunmuşlar, limanlarına nükleer silahlarla yüklü askersel gemilerin demir atmasına karşı çıkmışlar ve diğer savaş karşıtı nitelikler taşıyan önerilerde bulunmuşlardır. Bugün bu devletlerin yalnızca varlığı için değil, aynı zamanda bun-

ları barışçı kuruculuk amaçları için kullanabilecek olan gerekli fonlardan ve ham maddelerden yoksun bırakan silahlanma yarışı özellikle büyük bir tehlike oluşturuyor.

İşte bundan ötürü, silahsızlanma ve barış için savaşım, gezegenimizin diğer bölgelerindeki halklar için olduğu gibi, kurtuluş savaşları bölgesi halkları için de aynı biçimde büyük rol oynuyor. Kuşkusuz, onların savaş karşıtı eylemlere katılımı, önümüzdeki yıllarda daha da artacaktır.

Eski sömürge halkları sosyalist topluluk devletleri ile emperyalist devletler egemen güçlerinin faşizm üzerinde elde edilen zaferin 40. yıldönümünün kutlanmasına yaklaşımlarındaki farklılıkları duyarlılıkla yakalamışlardır. Sosyalist ülkeler, tüm ilerici insanlık bu gelişmeyi onun önemiyle yaraşır bir biçimde kutluyorlar. Ancak, ABD, İngiltere, FAC egemen çevreleri bu büyük yıldönümünün önemini küçümsemeye çalışıyorlar.

Kuşkusuz bu farklı yaklaşım kimseyi şaşırtamaz. Çünkü her şeyden önce ABD emperyalizminin bugün dünya alanındaki politikası 30'lu-40'lı yıllardaki faşist rejimlerin politikasıyla bir dizi benzer çizgiler taşıyor. Bu benzerlik, uluslararası tekeli sermayenin dünya egemenliğine yönelik değişmeyen yeltenişleri, cezasız kalacakları mantığıyla hareket ederek, diğer halkları ezme ve köleleştirme, yabancı doğal zenginlikleri yağmalama, yerli işgücünü sömürme, insanları insan düşmanı, ırkçı ve gerici sloganlarla oyalama gibi ortak bir temelden kaynaklanıyor. Geçmiştekiler gibi günümüzdekiler de sosyalist dünyayı korkutmak, onunla bilinen «güç konumları»na dayanarak konuşmak istiyorlar.

Bundan 40 yıl önce Alman ve Japon saldırganlarına, bugünkü askeri serüven heveslileri için de geçerli olan tarihsel bir ders verildi: Dünya egemenliğine yeltenişler, nereden gelirse gelsin, başarısızlığa mahkûmdur.

Savaş sonrası dönemde, ABD emperyalizmi hiçbir zaman bunun tersini kaitlayamamıştır. İlk önce Sovyetler Birliği'ne karşı atom bombası şantajına kalkıştı, bu tutmadı. Daha sonra Asya ve Afrika'da sömürge düzenlerini askersel yolla yeniden kurma niyetleri bozguna uğradı. Bugünkü ABD yönetiminin Hitler'in elde edemediğini elde etme yönündeki umutsuz çabaları da iflasa mahkûmdur.

Tarihin dersleri günümüze hizmet ediyor

Alman faşizmi ve Japon militarizmine karşı kazanılan utkunun 40. yıldönümüyle ilgili «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Konseyi'nin özel toplantısı

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Konseyi faşizme karşı kazanılan utkunun 40. yıldönümünde Prag'da toplanarak, günümüz açısından ikinci Dünya Savaşı'nın deneyim ve derslerini inceledi. Toplantıda Jose Maria Lanao (Arjantin Komünist Partisi), Raul Valdez Vivo (Küba Komünist Partisi), Pavel Auersperg (Çekoslovakya Komünist Partisi), Roland Bauer (Almanya Sosyalist Birlik Partisi), Efstratios Korakas (Yunanistan Komünist Partisi), Sandor Sorczik (Macaristan Sosyalist İşçi Partisi), Unni Krishnan (Hindistan Komünist Partisi), Refik Samhun (Lübnan Komünist Partisi), Badamin Lhamsuren (Moğolistan Devrimci Halk Partisi), Jerzy Waszczuk (Polonya Birleşik İşçi Partisi), Semou Pate Gueye Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi), Vusizwe Seme (Güney Afrika Komünist Partisi), Sergey Tsukasov (SBKP), John Pittman (ABD Komünist Partisi), sundukları tebliğler tartışıldı.

Tartışmaya katılanlar arasında Ali Malki (Cezayir Sosyalist Öncü Partisi), Ganço Ganev (Bulgaristan Komünist Partisi), Agamemnon Stavru, (Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi-AKEL), Luis Emilio Veintimilla (Ekvator Komünist Partisi), Georg Kwiatowski (Alman Komünist Partisi), Bert Ramelson (Büyük Britanya Komünist Partisi), Donald Ramotar (Guyana İlerici Halk Partisi), Randolph Banegas (Honduras Komünist Partisi), Satiyadjaya Sudiman (Endonezya Komünist Partisi), Kadim Habib (Irak Komünist Partisi), Elean Thomas (Jamayka İşçi Partisi), Salam Halid (Ürdün Komünist Partisi), Naim Aşhab (Filistin Komünist Partisi), Felix Dixon (Panama Halk Partisi), Rojelio Gonzalez (Paraguay Komünist Partisi), Cesar Jimenez (Peru Komünist Partisi), Jaime Barrios (Salvador Komünist Partisi), Raja Collure (Sri Lanka Komünist Partisi), Ahmed Salim (Sudan Komünist Partisi), Ali İleri (Türkiye Komünist Partisi) ve Samuel Behak (Uruguay Komünist Partisi) yer aldı. Bruno Furch'un (Avusturya Komünist Partisi) bildirisi de toplantıda okundu.

Tartışmaya katılanlar, Alman faşizminin ve Japon militarizminin bozguna uğratılmasıyla sonuçlanan ikinci Dünya Savaşı'nın deneyim ve derslerinin ışığında uluslararası komünist hareket için ve emperyalist gericiğin çeşitli biçimlerine karşı, sosyal kurtuluş, demokrasi ve barış uğruna savaşımlar veren, herkes için en önemli ve değişmez noktalar üzerine dikkatlerini yoğunlaştırdılar.

Tartışmada dile getirilen görüş ve değerlendirmeleri özetleyerek ve ana sorunlara göre gruplaştırmak aşağıda yayınıyoruz.

SOSYALİZMİN BELİRLEYİCİ ROLÜ

Konuşmacılar, İkinci Dünya Savaşı'nın deneyim ve sonucunu, savaş sonrası 40 yılı incelerken, savaş döneminde ve barış döneminde sosyalizmin önemini özellikle vurguladılar. Konuşmacılar, faşizme karşı utkunun kazanılmasına, anti-Hitler koalisyonun tüm üyelerinin, ulusal kurtuluş ordularındaki savaşçıların, partizan birliklerinin ve işgal altındaki ülkelerdeki direniş hareketinin kuşku götürmez katkılarını belirttiler. Ama, tüm tartışma boyunca faşizm belasını yok etmek için elinden geleni yapan ilk sosyalist devletin savaşın esas yükünü omuzlamış olduğu özellikle vurgulandı.

Birçok konuşmacı, bu gerçeği sosyalizmin karşıtlarının ya görmezden geldiğini ya da çarpıttığını belirtti. Utkuyu *kimin, nasıl ve ne ölçüde kazandığı* sorusu, utkunun 40. yıldönümünde çok sayıda «yazıda» ele alındı ve yanıt tepetaklak edildi. Bu konuda geçmişte çok sayıda kitap ve makale yazılmıştı, ama şimdi bu yayınların tarihsel bilimsel gerçeği bugünkü emperyalist politikaya uydurmak amacıyla sinsice çarpıtmak için yapıldığı her zamankinden daha açık olarak görülüyor.

SOVYET HALKININ BÜYÜK BAŞARISI

Konuşmacılar Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının utkusunu ve dünya çapında antifaşist savaşın sonucuna yaptığı belirleyici katkısının şunu çok iyi kanıtladığını söylediler: Herhangi bir «güç politikası» uygulamak ya da SSCB'ne ve yeni sosyalist sisteme karşı bir «haçlı seferi» umutsuz bir kumardır. Savaş hakkındaki gerçeklerin bilinmesi, saldırgan antikomünizm bayrağını bir kez daha açanların işine gelmediği için, tarihi çarpıtanlar Nazi Almanyası'nın bozguna uğratılmasında Sovyetler Birliği'nin rolünü azaltmaya çalışıyor ve Japon militarizminin dağıtılmasında Sovyetler Birliği'nin katkısının önemini gözardı ediyorlar. Sözde, ekonomik ve askersel potansiyeliyle, ABD'nin utkunun ana aracı olduğu görüşünü piyasaya sürmeye ve ABD'nin öncülüğünde batı demokrasilerinin insanlığı faşizmden kurtardığı sonucunu çıkarmaya çalışıyorlar.

E. Thomas, örneğin Jamayka'da okul kitaplarında bile Avrupa ve Asya halklarının faşist boyunduruktan kurtulmasında SSCB'nin belirleyici katkısı konusunda tek bir satır bile olmadığını, çünkü emperyalist tarihçilerin bu gerçeği yığınların zihninden silmek istediklerini söyledi ve şunu vurguladı: Komünistlerin, bizim ideolojik düşmanımızın antisovyet çizgisini unutmaya hakkı yoktur ve Sovyet halkının özverisini, cesaret ve kararlılığını SBKP'nin ülkeyi tek bir savaştan kampa birleştirerek ve kavarın bir parti haline gelerek, utkunun gerçek örgütçüsü ve mimarı olduğunu sürekli olarak anımsatmalıdırlar.

S. Tsukasov, G. Ganev, R. Bauer ve diğer konuşmacılar, CCSB'nin faşizmin yenilgiye uğratılmasındaki katkılarını kanıtlayan somut veriler verdiler. Askersel olarak, İkinci Dünya Savaşı'nda, Sovyet-Alman cephesinde, çoğu birliklerin ve silahların yığıldığını ve Wehrmacht'ın büyük yenilgiye ve kayıplara uğradığı cephede ana muharebelerin yapılmış olması gerçeği bunu kanıtıyor. (1)

Sovyetler Birliği aynı zamanda Japon militarizmine karşı da utkunun kazanılmasında çok önemli katkıda bulundu. B. Lhamsuren şunu anımsattı: 1945 Temmuzunda, Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya savaş ilan etmesinden önce, Japon hükümeti, ABD, İngiltere ve Çin tarafından verilen teslim ol ultimatomeni, Tokyo'da insanların savaşı sürdürmeye kesinkes kararlı olduğu, direnebildikleri ölçüde direnecekleri ve bunu yaparken kendi emirlerinde büyük güçler olduğu gerekçesiyle reddetti. Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya karşı savaşa girmesi askersel operasyonların sonunu daha da yaklaştırdı, çünkü Japon militaristleri savaşı sürdürmede temel potansiyelden yoksun kalmışlardı, Kvançun Ordusu'nun Moğolistan silahlı kuvvetleriyle omuz omuza savaşan Sovyet orduları tarafından bozguna uğratılmasından sonra anti-Hitler koalisyonunun koşulsuz teslimiyet istemini kabul etmek zorunda kaldı. O zaman, 9 Ağustos 1945'te, Sovyetler Birliği'nin savaş ilan etmesinin kendi ülkesini «aciz bir durumda bıraktığını» ve savaşa devam etmenin olanaksız olduğunu ilan eden Japon başbakanı Sudzuki tarafından da bu kabul edildi. İşte gerçekler bunlardır.

Ancak, Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı'nın sonucunu belirleyen etkisinin alanı sadece askersel alan değildir. Konuşmacılar, Sovyetler Birliği'nin faşizme karşı savaşta tüm güçler için bir birleşme merkezi haline gelerek, onun büyük *politik* ve *toplumsal rol oynadığını* belirttiler. Anti-Hitler koalisyonunun güçlenmesine ve pekişmesine ana katkıyı yapan, savaşın sona ermesi için bağlaşıkların daha aktif hareket etmesi yönünde bıkıp usanmadan çalışan ve kendisi de bağlaşıklık yükümlülüklerini değişmez bir biçimde uygulayan Sovyet devleti olmuştur.

Dünyadaki ilk sosyalist devlete karşı Nazi saldırısı, İkinci Dünya Savaşı'nın özelliğini değiştirdi. Savaşın ana içeriği demokratik antifaşist güçlerin, emperyalizmin en gerici güçlerine karşı bir savaşı haline geldi. Tüm köle ve ezilmiş insanların davasını savunarak, Sovyetler Birliği, insanlığın en parlak umutlarının sembolü haline geldi. Ve o buna layık olduğunu kanıtladı. Onun işgalcilere vurduğu yıkıcı darbeler saldırganlara karşı direnişin ve yığın savaşlarının başarılı operasyonları için elverişli koşullar sağladı.

L. E Veintimilla, R. Gonzalaz, C. Jimenez ve S. Behak ve diğer konuş-

(1) Daha ayrıntılı bilgi için bu sayıda yayınlanan «İkinci Dünya Savaşı. Veriler ve Olaylar» başlıklı yazıya bak.

macılar, Sovyet halkının kahramanca çabalarının ve Sovyet ordularının zaferlerinin komünistlerin ve öteki demokratik güçlerin askersel operasyonların ana sahnesi olmaktan çok uzak ülkelerde bile etkinliklerini artırdığını ve nefret duyulan diktatörlüklere, gericiliğe karşı savaşım için, geniş demokratik dönüşümler için savaşımı sürdürmeye yardım ettiğini belirttiler. *J. Barrios*, Latin Amerika'da gerici rejimlerin altındaki toprağın sallandığını ve El Salvador'da, Guatemala'da halk düşmanı hükümetlerin çöktüğünü söyledi. Anakaranın tüm ülkelerinde Sovyetler Birliği ile geniş ve yığinsal dayanışma kampanyaları düzenlendi.

Konuşmacılar savaşın gidişi ve sonucunun Lenin'in modern savaşlarda ekonomik örgütlenmenin belirleyici önemi üzerindeki görüşünü ve Sovyetler Birliği'nin yeni toplumsal sistemin avantajlarının emperyalizmin vurucu güçlerini yenilgiye uğratarak somut bir biçimde kanıtladığını belirttiler. Ekonomik olarak, SSCB'nin savaş dönemindeki belirleyici rolü, askersel operasyonların ilk aşamasında ağır toprak ve maddi kayıplara uğramasına karşın, partinin askersel doğrultuda yeniden yapılandığı ekonomi, cephenin ve cephe gerisinin tüm ihtiyaçlarını karşıladı ve silahların niteliği ve niceliği bakımından düşmana karşı kesin üstünlüğü sonuna kadar korudu. Zaferin maddi temeli, Sovyet ekonomisi tarafından belirlendi.

Bunun sonucunda, Büyük Anayurt Savaşı'nda kazanılan zafer, Alman faşizmi ve Japon militarizminin bozguna uğratılmasında, Sovyetler Birliği'nin katkısı, sosyalizmin üstünlüğünü, emperyalizmin karanlık güçlerine karşı hümanizmin, özgürlük ve insan onuruna saygının şampiyonluğunu kanıtladı. Diğerlerinin yanı sıra *S. Tsukasov*, *G. Ganev*, *R. Banagas* ve *U. Krishnan*, bunun, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra 20. yüzyılın ikinci önemli olay, sosyalist ülkenin komünistlerinin öncülüğünde halkın dünya çapında tarihsel bir kazanımı olduğunu vurguladılar. Bu, Marks, Engels ve Lenin'in ölümsüz fikirlerinin bir zaferiydi, sosyalist toplum ve devlet sisteminin, kapitalist sömürü ve baskısına karşı politik ve moral üstünlüğünün ortaya konusu, emekçi halk arasında sosyalizmin yetkinliğini büyük ölçüde kanıtlayan bir zaferdi. Gerçekten de, anakarlarda geniş halk güçleri sosyalizmin tarihsel ilerlemenin cisimleşmiş bir biçimi olduğunu ve barışçıl, mutlu bir geleceğin garantisi olduğunu gördüler.

FAŞİZME KARŞI UTKU VE GÜNCEL GELİŞMELER

Faşizmin ve militarizmin yenilgiye uğratılması, dünya tarihinin daha sonraki tüm akışında izlerini bıraktı ve uluslararası güçler dengesinde derin değişiklikler getirdi. Konuşmacılar yeni toplumsal sistemin, emperyalist gericiğin umut ettiği gibi yokolmadığını, tersine savaş potasından çok daha güçlü çıktığını söylediler. Sosyalizm tek bir ülkenin sınırlarını aştı.

Dünya sosyalist sistemi oluştu ve insanlığın tarihsel gelişmesinin ana etmeni haline geldi. Orta ve Güneydoğu Avrupa'daki bir dizi ülkede emekçi halk erkleri zafere ulaştı. Bunlar insanlığa (tek bir kuşağın yaşam süresi içinde) sasyal ve ulusal baskıyı, ekonomik bunalımları, işsizliği, gelecek hakkında kuşku ve korkuyu yoketmenin olanaklı olduğunu gösterdi. Barış içinde kuruculuk gibi ortak bir amaçta birleşen sosyalist ülkeler topluluğu emperyalizmin sorumsuz ve saldırgan planları için temel bir engel ve dünya ilerici güçleri için de güçlü bir kale haline geldi. Ulusal kurtuluş sürecinde hızlı bir gelişme görüldü, emperyalist sömürge sistemi çöktü ve komünist ve işçi sınıfı hareketinin saygınlığı ve etkisi arttı.

B. Lhamsuren ve S. Sudiman Sovyet kuvvetlerinin utkularının sadece birçok ülkenin kurtuluşuna yardımcı olmakla kalmayıp aynı zamanda demokratik halk devrimlerini de ilerlettiğini söylediler. Sovyet Ordusu Japon işgalcilerini Kuzeydoğu Çin'den, ülkenin en gelişmiş bölgesinden sürdüğünde Japon birliklerinden kalan tüm silah ve cephanelikleri Çin kurtuluş ordusuna verdi. Bu bölge tam da Çin kurtuluş ordusunun Gomindan birliklerine karşı başarılı saldırılar yaptığı bölgedir ve bu halk devrimine, 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna götürdü. Sovyet Ordusu'nun Japon emperyalizminin vurucu güçlerini yenilgiye uğratması Kore halkının kurtuluşuna büyük bir yardım oldu.

Hitler faşizminin ve Japon militarizminin yenilmesiyle dünyada güçler dengesindeki değişiklik ve sömürgeci güçlerin konumlarının zayıflaması, 1945 yılı Ağustos ayında Vietnam devriminde olduğu gibi kurtuluş süreçlerinin gelişmesini hızlandırdı. Burma, Endonezya, Filipinler ve öteki ülkelerde anti-Japon silahlı direnişinde ve sömürgecilere karşı kararlı savaşa bu devletler bağımsızlığına kavuştular.

Sosyalizmin artan uluslararası saygınlığı ve desteği, Doğu'da Araplar arasında ve Afrika'da ulusal kurtuluşun ilerlemesine yardım etti. *R. Sam-hun* şunu belirtti: Örneğin, Lübnan'da savaş sonrası dünyadaki gelişmenin ilk sonucu Ekim 1946'da İngiliz birliklerinin ve Aralık 1946'da Fransız birliklerinin ülkeden çekilmesi oldu. Bu, yığınsal halk savaşı ve Sovyetler Birliği'nin Fransa ve İngiltere'nin ve bunlarla anlaşmaya varan ABD'nin girişimlerini sergileyen ilkeli tutumu sayesinde oldu. Onların gizli planları, BM Güvenlik Konseyi'nde veto hakkını kullanan SSCB tarafından bozguna uğratıldı.

Emperyalist sömürge sisteminin çöküşü son derece önemli bir olaydı ve halkların kurtuluşunu geri dönülmez bir biçimde gerçekleştirdi. *U. Krishnan*, faşizme karşı utkudan sonraki 40 yıl içinde dünyanın her bakımdan değişikliğe uğradığını vurguladı. Sömürgecilik çağında tarihin nesnelerinden başka birşey olmayan yüz milyonlarca kadın erkek, onun öznelere ve yapıcılara olarak tarih sahnesine çıktılar. Sömürge im-

paratorluklarının yıkıntılarından yüze yakın yeni bağımsız devlet ortaya çıktı.

A. *Malki* ve öteki konuşmacılar faşizmin yenilgisinin ve dünya sosyalist sisteminin kuruluşunun halkların ulusal kurtuluş savaşımına uzun erimli ivme kazandırdığını belirttiler. Böylece, sosyalist topluluk üyesi ülkelerin dayanışması, moral, politik, maddi ve teknik desteği bunların dayanağı oldu.

Reel sosyalizm bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerle eşitlik temeline, yeni tip ekonomik ilişkiler kurarak, onlara bağımsız gelişmelerinde ilerlemeleri için yardım ediyor. Kuzey Kare ve Çin Hindi'nde olduğu gibi bağımsızlıklarını korumak için silah elde savaşmak zorunda kalan halklara destek verdi. Sosyalist topluluğun yeni bir yaşam kurma yolunda somut örneği, büyük ve çok yönlü yardımları bağımsızlığına yeni kavuşmuş birçok ülkenin sosyalist yönelimi seçmelerini, antikapitalist protestolardan, sosyalist fikirlerin propagandasından politik, ekonomik ve ideolojik dönüşüm programlarını gerçekleştirmeye doğru geçmelerini sağladı.

Sosyalist topluluk ülkelerinin işbirliği, sosyalizmin sürekli artan gücü, emperyalizmin saldırgan amaçlarını önlemeye yardım etmekte, kapitalist yoldan gelişmekte olan ülkelerin bile dış politikalarını, ekonomi politikalarının antiemperyalist içeriğini derinleştirmekte, bir dizi gelişmekte olan ülkeye ekonomik, sosyal ve kültürel ilerleme olanağı vermektedir.

Faşizme karşı kazanılan utku, dünya sosyalist sisteminin doğuşu ve reel sosyalizmin sürekli gelişmesi, belli toplumsal gelişme süreçlerinin, emperyalist sömürge sisteminin çözülüşünün, ulusal kurtuluş hareketinin güçlenmesinin ve yeni bağımsız devletlerin doğuşunun güçlü bir hızlandırıcısı rolünü oynadı.

SOSYALİZM, BARIŞ SAVAŞIMININ ÖNCÜ GÜCÜDÜR

Tartışmada, savaş sırasında anti-Hitler koalisyonunun tarihsel başarısını güvence altına alan başlıca etmenin sosyalizm olduğu ve şimdi de barış döneminde, geçen 40 yıl içinde emperyalizmin saldırgan planlarını uygulamasını, yeni bir dünya savaşı başlatmasını önleyen ana etmen haline geldiği belirtildi. 40 yıl önce SSCB, faşizmin yenilgisine yaptığı temel katkı gibi, şimdi de ABD'nin dünya egemenliği kurma planlarına karşı durmada öncü güçtür.

S. *Sorczik*, sosyalizm ve barışın birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğunu ve bunun Lenin'in Barış Buyruktusu'ndan günümüzde silahsızlanmanın sağlanması ve güvenliği güçlendirmek için, nükleer savaş tehlikesini ortadan kaldırmak için yapılan herkesçe bilinen girişimlere kadar

bir dizi gerçekte kanıtlandığını söyledi. Sosyalizm ve barış arasındaki karşılıklı bağ ve karşılıklı bağımlılık sosyalist dış politikanın genel doğrultusuna hizmet etti ve etmektedir.

Sosyalist Sovyetler Birliği ve kapitalist İngiltere, ABD ve Fransa'nın faşizme karşı birlikte savaştıkları İkinci Dünya Savaşı deneyimi Lenin'in toplumsal sistemi farklı olan devletlerin birlikte davranabileceğini, barış içinde yanyana yaşayabileceklerini ve ortak çıkarlar için birbirlerinin işlerine karışmaksızın işbirliği yapabileceklerini söylerken haklı olduğunu gösterdi. Sosyalist topluluk ülkelerinin yönetici komünist ve işçi partilerinin bilinçli olarak seçtikleri çizgi, pratikte değişmez bir biçimde uygulamaya çalıştıkları çizgi işte bu çizgidir.

Sosyalist topluluğun artan gücü şimdi iki karşıt dünya sistemi arasındaki askersel-stratejik dengenin oluşmasını getirdi. Ama emperyalizm tarihin gidişini tersine döndürmek, böylece birkez daha dünya haritasını kendi istediği gibi yeniden çizmek, halklara kendi koşullarını ve direktiflerini dayatmak istiyor.

ABD yönetimi ve bağlaşıkları tarihin derslerini öğrenemediklerini kanıtladılar. A. Stavru, ABD yönetiminin insanlığı kendi diktasına boyun eğdirmek için, sosyalizme karşı askersel üstünlük elde etme çabasıyla yeni bir antikomünist «haçlı seferi» açtığını söyledi. Böylece ABD silahlanma yarışını yükseltme politikası uyguluyor, askersel bloklar çatıştırıyor, askersel üsler kuruyor.

Faşizmin güçlerine ve saldırganlığına karşı büyük utkunun 40. yıldönümü çeşitli ülkelerde kamuoyuna, çeşitli sınıf ve toplumsal katmanlara, değişik uluslara ve politik görüşlere dünyanın yazgısı üzerinde düşünme olanağı veriyor. Saldırgan emperyalist çevrelerin tutumu yüzünden tehlikeli bir biçim alan uluslararası durum karşısında iyi niyetli insanlar şu soruyu soruyor: Savaş tehlikesi bulutları nasıl dağıtılabilir?

Yazı Konseyi'nin toplantısına katılanlar, dünya kamuoyunun bunun en açık, en kesin yanıtını başta Sovyetler, Birliği'nin tüm, sosyalist ülkeler topluluğun politika ve tutumunda gördüğünü vurguladılar. Halklar SSCB'nin nükleer silahı ilk olarak kullanmayacağını açıkça ilan etmesini büyük bir memnuniyetle karşıladılar. Varşova Antlaşması Örgütü Politik Danışma Komitesi'nin barış ve güvenliği güçlendirmeyi amaçlayan önerileri, silahsızlanma, yumuşama ve barış içinde yanyana yaşama davası için sayısız girişimleri her yerde geniş bir biçimde onaylandı. Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelerin günümüzde devletler arasında, iki toplumsal sistem arasındaki tarihsel yarışma da dahil, anlaşmazlık ve çatışmaların askersel değil barışçıl yollarla çözülebileceği yönündeki görüşleri daha iyi anlaşılıyor ve geniş destek buluyor.

E. Korakas, SSCB'nin politikasının temelde barışçıl ve enternasyonalist

olduğunu, İkinci Dünya Savaşı sırasında sadece kendi savunması değil, tüm ülkelerdeki işçilerin yaşamını, insanlığın yaşamsal çıkarlarını, barbarlığa karşı kültürü savunmayı da amaçlamasında açıkça görüldüğünü söyledi.

Bugün de reel sosyalizmin politik, ekonomik ve askersel gücü emperyalist gericiğin oluşturduğu ölümcül tehlike karşısında halkların en büyük güvencesidir. İşte bu nedenle, saldırgan güçlerin baş karşıtı olan sosyalist topluluğun savunulması, savaşımlara karşı çıkan herkes için en önemli bir görevdir.

Barışsever devletler ve toplumsal hareketler her zaman için reel sosyalizmin büyük yetkinliğine, ekonomik, bilimsel, teknik potansiyeline ve en az bunlar kadar önemli olan savunma yeteneğine güvenebileceklerini bilerek, emperyalizmin saldırgan planlarını gemlemeye yardım eden pratik adımlar atıyorlar.

EMPERYALİZM, GEÇMİŞTE OLDUĞU GİBİ BUGÜN DE SAVAŞ TEHLİKESİ OLUŞTURMAYA DEVAM EDİYOR

Kapitalist dünya hükümetlerinin ve yığınsal iletişim araçlarının halklardan gizlemek için çok uğraştığı, İkinci Dünya Savaşı'na ilişkin bir dizi önemli gerçek var. Konuşmacılar bunlar arasında Hitler faşizminin emperyalizm tarafından, kapitalin tüm dünyada egemenliğine yolu açmak için beslendiği gerçeğinin anlaşılması olduğunu belirttiler.

J. Pittman, etkili bir güç olarak, İkinci Dünya Savaşı'nı getiren koşulları yaratıcısı ve birincil girişimcisi olarak ABD emperyalizminin rolünün halklardan gizlendiğini söyledi. ABD emperyalizminin çabaları Almanya'da faşizmin Nazi çeşidinin kurulmasına somut olarak yardım etti.

FAŞİZM, DÜNYA EMPERYALİZMİNİN BESLEMESİDİR

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra tekeli sermayeye sunulan milyarlarla, Morgan ve Rockefeller bankaları, Standard Oil, ITT ve ötekiler de dahil, ABD tekellerinden ve bankalarından Nazi partisine giden yardımlarla Alman emperyalizmi ekonomik potansiyelini ve militarizmi yeniden geliştirdi.

ABD, İngiltere ve Fransa'da emperyalist çevreler Sovyetler Birliği'ne karşı birleşik cepheye tam destek verdiler, anti-Komintern paktın kurulmasını örgütlediler ve Sovyetler Birliği'ne karşı nefret, komünistlere karşı korku uyandırarak halklarının beyinlerini yıkadılar. Savaşta iki tarafın da birbirini yıkıma uğratması umuduyla Hitler'i SSCB'ne saldırıya zorladılar.

Ancak «yatıştırma» politikasının Nazi Almanyası'nın Sovyetler Birliği'ne karşı saldırı başlatmadan önce kendine ekonomik bakımdan yeterince güçlü bir cephe gerisi oluşturmak için saldırıyı Batı Avrupa'nın «demokratik devletlerine» yönelttiğini herkes biliyor. Savaş sırasında bile ABD, İngiltere ve Fransa tekelleri Nazilere çok gereksinim duydukları ham madde ve öteki stratejik maddeleri sağlamak için gizli kanallar kullandılar. ABD ve İngiliz emperyalizmi Batı Avrupa'da Nazi Almanyasına karşı ikinci cephenin açılması planını ve böylece savaşın kısaltılmasını kasıtlı bir şekilde reddederek, milyonlarca insanın yaşamını kaybetmesine yol açtılar.

Tartışmada, emperyalizmin politik amaçlarının gerçekleşmediği belirtildi. Gerici güçler, büyük sosyalist devletin olanaklarını, sosyalist düşüncelerin büyük çekici gücünü azımsadılar. Emperyalist gericilik, ne faşizmin toptan yenilgisini, ne de bir dizi Avrupa ve Asya ülkesinde ve Küba'da sosyalizmin zaferini, halkların antiemperyalist kurtuluş savaşımının yükselişini engelleyebildi.

ABD emperyalizmi ve bağlaşıkları, kazanacakları umuduyla şimdi termonükleer bir savaşın planlarını tezgahlıyor, Ronald Reagan ile çevresindekilerin içtenlikle itiraf ettikleri gibi, yeryüzündeki hedeflere uzaydan darbeler vurmaya ve kimyasal savaşa hazırlanıyorlar. Savaş tehlikesinin nereden kaynaklandığını olgular açıkça gösteriyor: Amerika Birleşik Devletleri'ndeki militarist ve gerici çevreler, İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sırasındaki Hitler rejimi gibi, şimdi uluslararası sermayenin bellibaşlı «savaş partisi» durumuna gelmişlerdir.

Konuşmacılar, bu bağlamda ABD ve öteki NATO ülkelerinin saldırgan hattını açığa vurmanın özel bir önem taşıdığını vurguladılar. *R. Valdez Vivo, D. Ramotar, N. Aşhab, K. Habib* ve öteki konuşmacılar, ABD'nin emperyalist politikasının Orta Amerika ve Karayiplerde gerilimleri artırdığına, İsrail'in saldırgan siyonist ideolojisini, Filistin halkına karşı soykırımını ve İsrail militaristlerinin Lübnan'daki cinayetlerini körüklediğine, Güney Afrika'daki ırkçı hükümeti, Latin Amerika'daki diktatörlük rejimlerini desteklediğine, bunun sonucu son kırk yılda kırkı aşkın ilan edilmiş ve ilan edilmemiş yerel ve bölgesel savaşta milyonlarca insanın öldüğüne işaret ettiler.

SİLAHLANMA YARIŞINDAN KİM YARAR SAĞLIYOR?

Silahlanma yarışına son verme savaşımı, tartışmanın önemli bir konusuydu. *S. P. Gueye*, faşist sürülerin toptan yenilgisini ilan eden topçu salvolarının aynı zamanda yeni bir umut dönemine açılışı seslendirdiğini söyledi. Ekonomik ve sosyal güçlerin köklü olarak değişen dengesi, de-

ğışık sosyal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana varolması için gerçek olanaklar, bilimsel-teknik devrimin hızla ilerlemesine yardım ediyor. Bununla birlikte, insanlık «olası dünyaların en iyisi»nde yaşamaktan henüz çok uzaktır. Uygarlığa karşı eşi görülmedik tehlikenin kökleri, sadece tek tanrıya, yani kâra tapan sermayenin sınıfsal bencilliğine uzanıyor. Emperyalizm, emekçileri sömürmeyi, ülkelere kendi iradesini dayatmayı sürdürübilme amacıyla giderek daha yıkıcı bir askeri potansiyel geliştiriyor. Ekonomik geriliğin adaletine mahkûm edilmiş pek çok halkın hâlâ yazgısı durumundaki başta açlık, yoksulluk, cehalet gibi yeryüzünde şimdi oynanmakta olan sayısız trajediler karşısında, silahlanma yarışı insanı savunmasız bırakıyor.

Konuşmacılar, silahlanma yarışında geniş kaynakların boşa harcanmasının, burjuvazinin en saldırgan, en gerici çevrelerinin bencilik ve sorumsuzluğunun açık kanıtı olduğunu belirttiler. Eğer militarizasyona giden fonların yalnızca bir bölümü bile halkların refah ve ilerlemesi için kullanılabilse, insanlığın belibaşlı bir kesiminin sırtına ağır bir yük olarak çöken en karmaşık ekonomik ve sosyal sorunların çözümü önemli ölçüde kolaylaşabilirdi.

G. Kwiatowski, emperyalist iç ve dış politikanın en gerici türlerinin, kapitalist dünyanın politik ve ekonomik yapısında epeyce yeni oluşumlar olan askersel-sanayi komplekslerince planlanıp uygulandığını vurguladı. Silah sanayii, militarist çevreler ve üst düzeydeki bürokratların içiçe geçtiği askersel sanayi kompleksleri gerçi İkinci Dünya Savaşı'ndan önce şekillenmeye başladı, ama geçen kırk yıl içinde hızla geliştiler ve şimdi uğursuz bir role sahipler. Askersel sanayi kompleksleri devletler arasındaki anlaşmazlıkların askersel açıdan çözümünde ısrarlılar. Çünkü hükümetle bağladıkları sözleşmeler, onların ürünlerine güvenceli bir pazar ve silahlanma yarışından, ekonominin sivil kesimlerindeki kârların çok üzerinde, olağanüstü yüksek kârlar sağlıyor.

Bununla birlikte, silahlanma yarışı, insan soyunun ilerlemesine bir engel olduğu için insanlık dışıdır. Yalnız bununla da kalmıyor. Bu yarış, insanlığın varlığına karşı bir tehdit oluşturuyor. V. Seme, İkinci Dünya Savaşı'nın derslerinden birinin, emperyalizmin askeri üstünlük kazanması ya da kazanma hayaline kapılması durumunda dünya ölçüsünde çatışma tehdidinin hızla artması olduğunu belirtti.

Bundan ötürü komünistler, silahsızlanma sorunlarını barışı koruma çabalarının merkezi durumuna getirdiler. Burada bir dizi temel sorun kendini göstermeye başlıyor. Örneğin, silahlanma yarışını sona erdirmek için yürütülen savaşımda yığınlar nasıl örgütlenebilir gibi.

Bazı barış hareketi üyelerinin savaş tehlikesini artırmada Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği'nin eşit ölçüde sorumlu bulunduğu, her ikisinin de aynı ölçüde savaş tehlikesi oluşturduğu kanısı taşıdıkları biliniyor.

Kimileri, Batı Avrupa'ya yeni Amerikan füzeleri yerleştirilmesine Sovyetler Birliği'nin karşı önlemlerle yanıt vermemesi gerektiği düşüncesindeler. Bir başka düşünce de, Sovyetler Birliği eğer nükleer silah deposunu tek yanlı olarak azaltırsa, bunun barış hareketine çok daha büyük yardımı olacağıdır.

Böyle bir yaklaşımın ana yanılığı, sakatlığı, böyle bir adıma kudurgan , tekelci sermayenin olumlu bir yanıt verebileceği hayaline dayanmasıdır. Eğer Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, Birleşik Amerika ve bir bütün olarak NATO ile yaklaşık bir askersel-stratejik denge kuramamış olsalardı, Washington şahinlerinin ezici bir karşı darbe ile yüzyüze gelmeden sosyalist dünyaya karşı nükleer bir saldırı başlatabilecekleri yolundaki inançları doğrulanacaktı. Birçok konuşmacı, ABD'nin askersel üstünlük peşinde koşmasının bütün devletlere karşı bir tehdit oluşturduğunu belirttiler. Çünkü eğer emperyalizm, nükleer bir alevi tutuşturursa, bunun bir kutuptan öbür kutba tüm yeryüzünü silip süpürmesi ve insanlığı küle çevirmesi kaçınılmazdır.

G. Kwiatowski, J. Pittman ve öteki konuşmacılar şunu belirttiler: Eğer savaş karşıtı hareket güçlendirilecek ve başarıyla geliştirilecekse, barış savaşçıları, silahlanma yarışının ve termonükleer savaş tehlikesinin kaynak ve nedenlerini doğru biçimde kavramaları gereğinin artan ölçüde bilincine varmalıdırlar. Bu kavrayış kendiliğinden olmadığı için, komünistler, yığınların bilincini geliştirmek için daha çok çalışmanın kendi görevleri olduğuna inanıyorlar. Bu görev, nükleer tehlikeye karşı çıkan, yumuşama ve silahsızlanma isteyen herkesi birleştirmeye yardımcı olarak, komünist partilerinin barış hareketini daha da genişletme çabalarıyla çatışmıyor.

ANTIKOMÜNİZM: GERİCİLİĞİN ZEHİRLİ SİLAHI

Derginin Yazı Konseyi toplantısında, tekelci sermayenin en gerici çevrelerinin politikasının ideolojik temelini oluşturan antikomünizmin ve onun yoğunlaşmış biçimi olan antisovyetizmin günümüzdeki yönleri derinlemesine ele alındı. Antikomünizmin tarihsel gelişmesinin köklerine uzatıldı. Konuşmacılar, gerek İkinci Dünya Savaşı'ndan önce, gerekse sonra antikomünizmin ana amaçlarının değişmediğini vurguladılar. Bu amaçlar, halk yığınlarının dikkatlerini iç sosyal çelişkilerden başka yerlere çekmek, saldırgan, yağmacı savaflara hazırlık için propaganda savları sağlamak, savaş karşıtı güçlerin birliğini önlemek, barış ve emekçilerin çıkarları için en tutarlı ve amaçlı savaşçılar olan sosyalist devletleri ve komünistleri yalıtılamaktır. Bu arada, antikomünizmin ana eğilimlerinde ifadesini bulan biçim ve yöntemler, (Marksizm-Leninizm'in çaptırılması, sosyalist sisteme karaçalınması, komünist partilerinin politika ve amaç-

ların olduğu başka gösterilmesi) dünyada o sıradaki güçler dengesi, halk yığınlarının tutumu ve nihayet tekellerin eli altındaki teknik olanak ve potansiyeller göz önüne alınarak, uluslararası sermayenin amaçlarına uyacak biçimde sürekli değişiklik göstermektedir.

ANTİKOMÜNİZMİN DEĞİŞİK YÜZLERİ

R. Valdez Vivo, İkinci Dünya Savaşı'nın, antikomünizm ve antisovyetizm yoluyla içine sürüklenebileceği felaket türünün içler acısı bir örneğini oluşturduğunu belirtti. Almanya, İtalya ve Japonya, sadece Sovyetler Birliği ve genel olarak «komünizm tehlikesi»ne karşı çıkıyorlarmış izlenimi yaratma çabasıyla, adına «anti-Komintern Pakt» dedikleri bir anlaşma içine girdiler. Oysa gerçekte onların bu komplosu, aynı zamanda bütün burjuva-demokratik rejimleri silip süpürmek ve yeryüzünü faşist ve militarist güçler arasında bölmek için bir savaş hazırlığı platformuydu.

P. Auersperg, G. Kwiatowski ve J. Pittman, İkinci Dünya Savaşı eşliğinde, Birleşik Amerika, Büyük Britanya ve Fransa egemen çevrelerinin antikomünist ve antisovyet tutumunun, Sovyetler Birliği'nin faşist rejimleri yalıtma ve zayıflatma amacı güden sürekli önerilerini kabul etmekten alıkoyduğuna işaret ettiler. Militaristlerin «Kutsal İttifakı», tam da antikomünizmden etkilenen ve sosyalist Sovyetler Birliği'nin de yokedilmesine yol açabilir umuduyla faşizme karşı zamanında etkin önlemler almayanların yardımı sayesinde, böylesine cinayetler işleyebildi.

Savaş öncesi dönemde emperyalist çevrelerin Sovyetler Birliği'ne karşı «temizlik kordonu» politikasından dünyanın ilk sosyalist devletine doğrudan saldırıya geçmesinde, ideolojik bozgunculuklardan «soğuk savaş»a ve sosyalizmi politik ve ekonomik kuşatmaya kaymasında olduğu gibi, antikomünizm değişik dönemlerde değişik maskeler takmıştır.

Öteki konuşmacıların yanı sıra, *L. E. Veintimilla* ile *Ali Ileri* de, antikomünizmin nefretinin keskin ucunun hep Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltildiğini belirttiler. Birleşik Amerika'da ve onun NATO'lu bağlaşıklarında emperyalist gericilik, antisovyet uydurmaları, karşı devrim ihracında ve başka ülkelerin içişine karışmada bir bahane olarak kullanılmaktadır.

«Kızıl hayalet»le savaş ve «Moskova'nın parmağı» sloganlarıyla uygulanan «ulusal güvenlik doktrini»nin kurbanları olarak yalnızca son on yılda Latin Amerika ülkelerinde onbinlerce insanın ortadan kaybolduğunu anımsatan konuşmacılar, bunu örnekleriyle gayet güzel biçimde ortaya koydular. *R. Valdez Vivo*, ABD yönetiminin Salvador diktatörlüğüne verdiği desteği, Nikaragua'da «kontralara» yardımını, Şili'de

faşist Pinochet rejimini işbaşında tutmasını haklı göstermek için düpedüz antikomünizm ve antisovyetizmi kullandığını söyledi. ABD yönetimi, Avrupa'ya ilk darbe füzelerini yerleştiren, «yıldızlar savaşı»na hazırlanırken, «Sovyet tehdidi» yalanını kullanıyor. Gerici politikacılar, özgürlükleri için savaşan halklara karşı devlet teröründen yana çıkarken antikomünizme başvuruyorlar.

Küba devriminin batı yarımküresinde de halkların kendilerini kurtarabileceklerini kanıtlaması karşısında, ABD emperyalizminin Latin Amerika ve Karayiplerde egemenliğini perçinlemek için antikomünizm ve antisovyetizmi kullanma eğilimi özellikle hız kazandı. Çeyrek yüzyıldır ekonomik kuşatma altında kalan Küba, Birleşik Amerika'nın doğrudan saldırgan eylemlerine, bozgunculuk ve tehditlerine karşı kendini savunmak zorunda kalıyor.

A. Stavru, ABD emperyalizmi ile Nazi Almanyası'nı ille de özdeşleştirmeden her ikisinin de serüvenci antisovyet ve antikomünist politikalarında ortak bir şeyleri olduğunu görmek mümkündür, dedi. Reagan, günümüzde aynen militarizmi tırmandırma politikası yürütüp sosyalist ülkelerdeki sistemi «tarihin bir hastası» diye ilan ederken, Naziler de sosyalizmin «habis tümör»e benzer bir hastalık olduğunu öne sürerek saldırılarını haklı göstermeye kalkışmışlardı. Günümüz koşullarında böyle bir doğrultu, kaçınılmaz biçimde, ABD Başkanı'nın kendi yurttaşları da içinde, bütün insanlığın yok olması tehlikesini yaratıyor. E. Korakas ve öteki konuşmacılar, geçmişin içler acısı derslerini unutmama ve nerede, ne biçimde görülürse görülsün, antikomünizme, antisovyetizme karşı yılmadan savaşmanın önemini vurguladılar.

YALTA VE POTSDAM KARARLARI KUTSALDIR

İkinci Dünya Savaşı'nın sonucu konusunda antikomünist yaygaralar, özellikle utkunun bu 40. yıldönümünde koparılıyor, Avrupa'da savaş sonrası gerçekler konusunda bir kez daha şoven ve intikamcı duygular körükleniyor ve devlet sınırlarının çiğnenmezliği konusunda kuşklar uyanırılıyor.

Tartışmaya katılanlar da, bu bağlam içinde, faşizmin yaklaşan kaçınılmaz yenilgisi ve köleleştirdiği ülkelerin kurtuluşunun savaş öncesi ve savaş dönemi dersler ışığında uluslararası ilişkilerin evrensel ilkelerini formüle etmeyi zorunlu kıldığı geçmişin tarihsel gerçeklerine döndüler.

Dünyada savaş sonrası düzenin sorunlarının ele aldığı o zaman da, Sovyetler Birliği devletlerarası ilişkiler pratiğine getirilmesi kendi politik ve diplomatik faaliyetlerinin ana doğrultusu olan Lenin'in değişik sosyal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşaması düşüncesine göre hareket etti. Bu doğrultu, 1945 yılı Şubat ayında Yalta'da Hitler'e

karşı işbirliği yapan yöneticilerin toplantısıyla doruğa çıktı. Bu karşılıklı anlayış, Temmuz ve Ağustos 1945'teki Potsdam Konferansı'nda somut ifadesini buldu.

J. Wasczuk, Yalta'da dünyayı etki alanlarına bölme yolunda hiçbir girişimde bulunulmadığı hatırlanmalıdır, dedi. Yeni çatışma ve savaş tohumlarını içinde taşıyan Versailles Anlaşması'ndaki hataların yinelenmesinden de kaçınıldı. Yalta ve Potsdam Anlaşmaları, kalıcı barış ve güvenliği kurma iradesini her şeyin merkezine koydu. Konferanslarda Sovyet heyeti, bu amaca varmak için en büyük kararlılıkla hareket etti.

Sovyetler Birliği, Birleşik Amerika ve Büyük Britanya hükümetlerince kabul edilen «Kurtarılmış Avrupa Konusunda Yalta Bildirgesi», faşizm ve militarizmin kökünü toptan kazıma ve Mihver uydusu ülkeler halklarına en önemli ekonomik ve politik sorunlarına çözüm bulmalarında yardımcı olma niyetini açıkladı. Bildirge, Müttefik devletlerin gerek savaşın yürütülmesi, gerekse barışın kurulması sırasında birliklerinin gereğini vurguladı ve İkinci Dünya Savaşı'nın reddedilmez tarihi derslerini, yani ortak bir amaç için birleşen değişik sosyal-ekonomik sistemlere sahip devletler arasında sıkı işbirliğinin gerçek bir olasılık olduğunu gözler önüne serdi. Bu, eşitlik ve karşılıklı saygı ilkelerine bağlılık, ortakların güvenlik çıkarlarını göz önüne alma, üzerine aldığı yükümlülükler konusunda dürüst davranma, karmaşık sorunları görüşmeler yoluyla çözme ve tehlikeli cepheleşmelerden kaçınmaya yardımcı olacak bir yaklaşım temeline dayanan bir işbirliğidir.

Otuz yıl sonra kabul edilen Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın kararları, Yalta ve Potsdam anlaşmalarını, savaş sonrası dönemin değişen koşulları ışığında bir bakıma güncelleştirmiştir. Konferansın Sonuç Belgesi'nde 33 Avrupa ülkesiyle Birleşik Amerika ve Kanada, Avrupa'da varolan sınırların çığnınenmezliğini tanıdılar, devletin egemenlik ve eşitliğine, her ülkenin kendi politik, sosyal ekonomik ve kültürel sistemini özgürce belirleme hakkına saygı göstereceklerini taahhüt ettiler. Helsinki Sonuç Belgesi, sosyalist devletlerle kapitalist devletler arasında 1960'lı yılların sonu ve 1970'li yılların başlarında imzalanan ve uluslararası yumaşmanın maddi dokusunu oluşturmaya başlayan mutabakat ve anlaşmalara temel sağladı.

Ancak 1980'li yıllara gelindiğinde, tekelleri sermayenin aşırı gerici ve saldırgan çevreleri, emperyalizmin bellibaşlı merkezlerinde, özellikle Birleşik Amerika'da daha büyük bir etki sahibi olmaya başladılar. Bu da, savaştan bu yana belki de en tehlikeli bir biçimde uluslararası durumun gerginleşmesine yol açtı. Kapitalist dünyadaki bellibaşlı güçlerin yöneticileri, cepheleşme politikasına kaydılar. Eşitlik ve çıkarlara karşılıklı saygı ilkesini tanımayı reddettiler ve bahtlarını kuvvete bağladılar. Bu, Yalta ve Potsdam anlaşmalarıyla belirlenen politik ve ülke toprakları düzeninin temellerini zayıflatma çabalarının emperyalist stratejinin bir ögesi duru-

muna geldiği ve faşizme karşı kazanılan utkunun 40. yıldönümü eşğinde Birleşik Amerika, Fransa ve Büyük Britanya'da üst görevleri elinde bulunduranların bu anlaşmaları tersine çevirme, onları atılacak birer safra diye nitelleyen resmi çağrılar yaptıkları dönemdir.

Bu anlaşmaları silip süpürme düşüncesi, Batı Almanya'daki gerici çevreler tarafından en büyük vurguyla desteklendi ve Batı Alman kamuoyunun çoğunluğunun iradesine meydan okuyan intikamcı tutumların hızlanmasına, intikamcılığı devlet politikasının bir parçası yapma girişimlerine ortam sağladı.

SAVAŞ SONRASI GERÇEKLER

Yalta ve Potsdam anlaşmalarının sözde bazı Güneydoğu ve Orta Avrupa ülkelerinin sosyal sisteminin sınıfsal niteliğini, bu ülkeler halklarının iradesine aykırı olarak ve «çok önceden» belirlediği savı, tarihsel gerçeklerle uyuşmayan bu sav, anlaşmalara karşı saldırının başlangıç noktasını oluşturuyor. Bölgedeki pek çok ülke, devrimci değişim yoluna girmişti, çünkü bu ülkelerdeki iç koşullar olgunlaşmıştı. En başta, savaşın etkisi altında uzlaşmaz sosyal çelişkiler iyice keskinleşmişti. ⁽³⁾

Sınıf güçleri dengesindeki değişimler, yerli burjuvazi ve onun emperyalist müttefiklerinin politikalarının çöküşüyle sonuçlandı. O koşullarda, bu ülkelerin komünist partileri Marksizm-Leninizm ilkelerini yaratıcı bir biçimde uyguladılar ve devrimci değişimler için savaşıma dönüşen anti-faşist savaşım stratejisini harekete geçirerek geniş sınıf bağlaşıklarının oluşması için programlar formüle ettiler.

Aynı şekilde, sosyalist devrimlerin zaferi için elverişli dış koşullar da vardı. Sosyal ilerleme güçlerinin doğal bağlaştığı Sovyetler Birliği'nin faşizmin toptan yenilgisine belirleyici katkıda bulunduğu gerçeği de, politik durumun gelişmesine büyük etki yaptı. Sovyetler Birliği'nin sürekli ve tutarlı politik ve diplomatik eylemleri, bu bölge ülkelerindeki devrimleri emperyalistlerin doğrudan müdahalesinden korudu ve bu ülkeler halklarının iç gericiliği felce uğratmasına yardım etti.

Tarihin burjuva çarpıtcıları, Avrupa ülkelerine sosyalizmin Sovyet ordusunun süngüleriyle geldiğini öne sürüyorlar. G. Ganev, Bulgaristan'da devrimin gerçekleri karşısında bu yalan balonunun patladığına işaret etti. Bulgar halkının muzaffer ayaklanması, Bulgar topraklarında tek bir Sovyet askerinin bulunmadığı bir zamanda, 6 ve 9 Eylül 1944 tarihleri arasında başladı ve sona erdi. Eski rejim, içerdeki antifaşist direniş güçlerince alaşağı edildi ve Sovyet Ordusu Bulgaristan'a girdiğinde, ülke tümüyle yeni iktidar tarafından yönetiliyordu. Devrimci savaşımın öncülü-

⁽³⁾ Ayrıntılar için bak: «1940'lı Yılların Sosyal Devrimleri», «Yeni Çağ», Sayı 7, 1984.

günü, ödünsüz kararlı ve aynı zamanda esnek bir politika izleyen ve işçi sınıfı ve emekçi köylülerin büyük güvenini kazanan komünistler yaptı.

Burjuvazinin iktidarının devrilmesi için iç önkoşulların varolmadığı ülkelerde, bu ülkelerin bazıları, örneğin Avusturya gibi, Sovyet Ordusu tarafından kurtarılmış olsa da, kapitalist sosyal-ekonomik sistem varlığını sürdürdü.

B. Furch, Avrupa'nın savaş sonrası düzeniyle ilgili sorunların demokratik çözümünü güvence altına almada Müttefikler'le yaptığı anlaşmalara sürekli ve tutarlı olarak bağlı kalan Sovyetler Birliği'nin rolünü ele aldı. 1943 yılı Ekim ayında, savaş hâlâ sürerken, Sovyet diplomasisi, Birleşik Amerika ve Büyük Britanya'yı Avusturya konusunda Sovyet-Britanya-Birleşik Amerika Bildirgesi'nin kabulü için anlaşmak zorunda bıraktı. Söz konusu Bildirge'de, bu devletler, Hitler'in Avusturya'yı ilhakını (*Anschluß*) geçersiz sayıyorlar, Avusturya'yı özgür ve egemen görme isteklerini belirtiyorlardı. Kısa bir süre sonra, öteki üyelerinin Macaristan ve Güney Almanya olduğu bir Tuna Konfederasyonu'na Avusturya'yı çekmeyi öngören ve Bildirge'ye ters düşen Müttefiklerin planını Sovyetler Birliği kesinkes reddetti. Nisan 1945'de Sovyet Ordusu'nun Viyana'yı kurtarmasından sonra, Sovyet hükümeti, Avusturya konusundaki Bildirge'nin özüne ve ruhuna bağlı kalmak ve bunu uygulamak için önemler alma niyetinde olduğunu ilan etti.

Avusturya sorununun kesin çözümü konusundaki görüşmeler, ne yazık ki, soğuk savaş sonucu karmaşık bir niteliğe büründü ve bir yanda Avusturya, öte yanda Sovyetler Birliği, Birleşik Amerika, Büyük Britanya ve Fransa arasındaki Devlet Antlaşması ancak 1955 yılında imzalanabildi. Bu antlaşmaya göre, Avusturya parlamentosunun Avusturya'nın gerçek bağımsızlığını güvence altına alan sürekli tarafsızlığı konusunda kabul ettiği federal yasa, ülke yararına olmuş ve onun öteki tarafsız ülkelerle birlikte silahlanma yarışına son verme, barış, güvenlik, ülkelerin işbirliği davasının zaferi için savaşımında dikkate değer bir rol oynamasını sağlamıştır.

Yalta kararlarına göre, Sovyet ve ABD askeri liderlerinin, Çekoslovakya topraklarına doğudan yaklaşan Sovyet birlikleriyle batıdan ilerleyen ABD birlikleri arasında «kesişme çizgisi»ni Karlovi Vary Plzen-Çeske Budovici hattı olarak belirlediklerini hatırlatan *P. Auersperg*, bunun politik durum konusunda Müttefikler'in yükümlülüklerine bağlı kalmalarının olumlu etkisiyle ilgili bir başka örnek olduğunu belirtti. Sovyetler Birliği, Birleşik Amerika ve Büyük Britanya, Potsdam'da faşist yanlısı Alman azınlığın Çekoslovakya'dan çıkarılması konusunda anlaşmaya vardılar. 1945 yılı sonbaharında tüm Müttefik birlikleri, Çekoslovakya topraklarını terketti.

Şimdi burjuva tarihçiler, «kesişme çizgisi»nin oluşturulması, yabancı birliklerin çekilmesi, Almanların yeniden yerleştirilmesinin Sovyetler Bir-

liği'ne «Batı'nın peşkeş çekilmesi»yle sonuçlandığını söyleyip duruyorlar. Gerçekten, kapitalist Batı, Çekoslovakya'yı «kaybetti». Ama bu, bazı «İngiliz-Amerikan ödünleri» sonucu değil, Çekoslovak halkının kurtuluş savaşının doğal sonucu oldu, Münih'de sinsice ona ihanet eden, Hitler'in onu Avrupa haritasından silmesine izin veren Büyük Britanya ve Fransız egemen çevrelerinden, yani Çekoslovakya'nın «Batılı müttefikleri»nden uğradığı hayal kırıklığı sayesinde gerçekleşti.

Yalta ve Potsdam'ı silip Avrupa'da savaş sonrası düzenle ilgili anlaşmaları yeniden yazmak; tarihin gidişini tersine çevirmek isteyen, halklara Büyük Utku'nun sonuçlarını unutturma çabaları içinde olan ve savaş sonrası yeryüzünde bütün ilerici gelişmeleri zayıflatma peşinde koşan kapitalist dünyadaki güçlerin amacıdır. Konuşmacılar, komünistlerin bundan ötürü, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'da oluşan politik ve sınırlara ilişkin düzene dokunmamaktan yana bir tutum aldıklarını belirttiler. Komünistler, aynı zamanda, halklarını yokolmaktan kurtaran, gelecek kuşaklar için barışı koruyan, yurtlarının özgürlüğü için yaşamlarını veren milyonlarca savaşçının anısına, bundan sonra da böyle yapmak zorundadırlar.

SAVAŞ TOPLUMUN YAŞAMINDAN ÇIKARILIP ATILMALIDIR

Emperyalizm tarafından tırmandırılan yeni bir dünya savaşı tehlikesinin önceden kestirilmesi olanaksız tüm sonuçlarıyla birlikte tırmanması, komünistlerden, savaşın önlenmesi ve sonra da toplumun yaşamından bütünüyle silinmesi için nesnel ve öznel potansiyelleri derinlemesine incelemelerini talep ediyor. R. Bauer, faşizmin kökünün kazınmasının yol açtığı politik ve sosyal değişimlerin, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarından öncekine oranla çok daha elverişli koşullar yarattığını, tarihsel boyutlardaki bu sorunun gerçekten çözümlenebileceğini söyledi. Farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde yanyana yaşaması gerçeğini kanıtlayan Avrupa tarihindeki en uzun barış dönemi, bu koşulların daha elverişli olduğunu gösteriyor. Barışın ve toplumsal ilerlemenin güçleri, şu anda yarım yüzyıl öncesine oranla çok daha güçlü ve çok daha etkindir. Nihayet, bilimsel ve teknik devrim öylesine silahların ortaya çıkmasına yol açtı ki, bunların kullanılması insanlığın yokolmasıyla eşanlamıdır.

BARIŞ GÜÇLERİNİN BÜYÜMESİ VE GÜÇLENMESİ

Gelişmelerin yönelimi, şu anda dünya tarihinin, sömürücü sınıfın politik amaçlarına silahlı güç ve savaş ile erişebileceği uzun bir dönemin sona ermekte olduğunu gösteriyor. Konuşmacılar, bu olgunun tek başına saldırgan istila savaşlarına ve dünya çapında silahlı çatışmaya karşı mut-

lak güvenilir bir garanti olduğu gözüyle bakılmasının yanlış olduğunu, çünkü bunun ancak belirli bir güçler dengesinin varmasıyla önlenebileceğini belirttiler. Şu andaki denge, İkinci Dünya Savaşı öncesindekiinden kökten farklıdır. Sosyalist dünyanın gücü, artık yalnızca Sovyetler Birliği ile sınırlı değildir. Avrupa'da, Asya'da, Batı yarım küresinde bulunan sosyalist ülkeler, dünya nüfusunun üçte birine, dünya sanayi üretiminin ise yüzde 40'na sahiptir.

Sosyalist topluluk dünya barışı için ve tüm tartışmalı konuların görüşmeler yoluyla çözülmesi için etkin bir dış politika formüle etmiş ve uygulamaya koymuştur. Onun güvenlik politikası, yaklaşık askersel dengeyi garanti altına alan dev bir savunma potansiyeline dayanıyor. Bu, emperyalist güçlerle ilişkilerin eşitlik ve eşit güvenlik ilkeleri temelinde düzenlenmesi olasılığı demektir. Sovyetler Birliği ve öteki Varşova Antlaşması ülkeleri emperyalist güçlerin askersel-stratejik üstünlük sağlama-larını önleyen ve ekonomik, bilimsel ve teknik potansiyellerini sergileyen inandırıcı kanıtları birçok kez ortaya koydular.

Tartışmada, 101 egemen ülkeyi sıralarında toplayan Bağlantısızlar Hareketi'nin, barış davasının pekişmesine yardımcı olan önemli bir etmen olduğu belirtildi. Politik yönelimlerindeki ve ekonomik ve sosyal gelişmelerindeki bütün farklılıklara karşın, bu ülkelerin ezici çoğunluğu, barış, uluslararası güvenlik, yumuşama, silahsızlanma ve barış içinde yanyana yaşama konularında kararlı tutum alıyorlar.

Reagon'ın çatışma ve silahlanma yarışını tırmandırma çizgisinin kimi kapitalist ülkelerin egemen çevrelerinde de kuşku, hâttâ direnç uyandırması da 1980'lerin politik gerçeklikleri arasındadır. NATO üyeleri de içinde, bu devletlerin kimilerinin ABD yönetiminin serüvenciliğiyle uyumsuzluk içinde bulunduklarına ilişkin belirtiler vardır. Gittikçe artan sayıdaki burjuvazinin gerçekçi düşünen temsilcileri, ister yaşama duygusundan, isterse başka nedenlerden olsun, çatışmaya ve silahlanma yarışına karşı çıkıyor, sosyalist ülkelerle barış içinde yanyana yaşamayı istiyor ve uluslararası yumuşamanın yarattığı ekonomik ve öteki avantajları elden bırakmaya hazır görünmüyor.

Barış hareketi, bütün kıtalarda büyüyor. Onun çeşitli mücadele biçimleri ve eylemleri, barış hareketini, en kapsamlı hareket kılıyor, ve katılanların farklı amaçları, yönelimleri ve hedefleri, bunların farklı toplumsal ideolojik ve politik yapısı, bu hareketi günümüzün en çeşitli, en geniş ve en yığinsal hareketi kılıyor (hiç olmazsa Avrupa'da). Barış hareketi, çoktan, emperyalistlerin dikkate almak zorunda kaldıkları bir güç olmuştur ve ileride Washington'un silahlanma yarışı ve çatışma çizgisine başarıyla karşı koymada daha büyük bir ağırlık kazanabilir. Komünist partileri, dünyada barışı korumak için sağduyulu politik çevrelerle, öncelikle de bütün sosyalistlerle ve sosyal demokratlarla, bu arada dinsel, pasifist ve öteki organlarla ilişki kurmayı ve bu ilişkileri güçlendirmeyi amaçlıyor-

lar. Sendikal hareket, gençlik ve kadın hareketi de sayısal bakımdan büyük ölçüde güçlenmiş ve genel olarak, politik bakımdan daha aktiftir.

R. Bauer, günümüzde nükleer bir yıkımı önleyebilmek için, insanlığa, dünya çapında bir sağduyu ve gerçeklik koalisyonu gerektiğini söyledi. Her sınıftan ve katmandan, her renkten, dünya görüşünden ve inançtan insanların barışçı bir topluluğunu, sorumluluk duygusunun ortak olduğu bir topluluğu oluşturmak için elverişli olanaklar vardır. F. Dixon, S. Halid ve öteki konuşmacılar komünistlerin, savaşın kaçınılmaz bir kader olmadığı yolundaki tarihsel iyimserliğinin, yalnızca onların insanlığı yıkımdan kurtarmak için taşıdıkları yüksek insancıl sorumluluktan, toplumsal ilerleme olanağını garanti altına almak kaygısından değil, aynı zamanda günün açık gerçeklerinden de kaynaklandığını belirttiler.

BARIŞ İLE ULUSAL KURTULUŞUN DİYALEKTİĞİ

Ögelerinin giderek kendi savaşımalarının başarısıyla bir dünya savaşını önleme arasındaki diyalektik bağı kavradığı ulusal kurtuluş hareketi, barış güçlerinin önemli bir yedek gücüdür.

J. M. Lanao, bütün halkların nükleer bir felaketle yokolma tehlikesi ile karşı karşıya bulunduklarını söyledi. Geniş topraklar üzerinde olmasına karşın, dünya savaşlarının birçok ülkeyi ve bütün olarak kimi bölgeleri etkilemeden yürütüldüğü günler geride kalmıştır. Arjantin gibi bir ülkenin dünya çapındaki bir çatışmadan uzak durmanın avantajlarını yaşaması, 1940'larda olduğu gibi, tarım üretimindeki fazlalığını kârlı bir biçimde açık çeken Avrupa'ya satması türünden durumlar artık mümkün değildir.

Konuşmacılar, tarihin bugünkü aşamasında nükleer yıkım tehlikesinin, gelişmekte olan ülkelerin ulusal ve sosyal ilerlemede karşı karşıya geldikleri bir dizi güçlük yarattığını belirttiler. Tersine, barışı güvence altına alma yönündeki her adım, halkların kurtuluş savaşımına güçlü bir ivme veriyor. Ulusal kurtuluş hareketinin her başarısı ise, antiemperyalist ve böylece de savaş karşıtı cepheyi güçlendiriyor.

R. Collure, A. Salim ve öteki konuşmacılar, «üçüncü dünya»daki savaş karşıtı hareketlerin artan militanlığının ve amaçlılığının geniş çapta yığınların bu karşılıklı bağı kavramalarına dayandığını, o nedenle de burjuva propagandasının halkları yalnızca kendi iç sorunları çerçevesinde hapsedme, savaş karşıtı eylemden uzak tutma fikirlerini yığınların bilincine işleme faaliyetini açığa çıkarmanın çok önemli olduğunu belirttiler. Gelişmekte olan ülkelerdeki komünistler, bir yandan halklarının ulusal kurtuluş savaşına aktif katılıyorlar, öte yandan da kararlılıkla barış için ve bütün devletlerin barış içinde yanyana yaşaması için çaba gösteriyorlar.

R. Samhun, Arap devletlerinin deneyiminin, 1970'lerin başlarındaki dünya çapındaki yumuşamanın Ortadoğu bölgesindeki ulusal kurtuluş hareketi için elverişli gelişme koşulları yarattığını, önemli politik, sosyal ve ekonomik kazanımların elde edilmesine yardım ettiğini ve yerel savaşları önlemek için geniş olonaklar sağladığını söyledi.

Öte yandan uluslararası gerginliklerin her keskinleşmesine ve silahlanma yarışının her tırmanışına, emperyalizmin ulusal kurtuluş hareketine ağır darbeleri eşlik ediyor. İşte Washington Ortadoğu bölgesindeki güçler dengesini tehlikeli biçimde böylesi bir dönemde bozmuş, Mısır'ı Arap birliğinden kopartmış ve Enver Sedat'ı Camp David kapitülasyonunu imzalayıp Kudüs'e boyun eğmeye zorlamıştır. Bu koşullarda Lübnan'da yeniden bir iç savaş kışkırtılmış ve bu da İsrail-ABD-NATO işgali için gerekçe gösterilmiştir. Uluslararası durumun gerginleşmesi, emperyalizme Ortadoğu'da yeni askersel üsler (özellikle Mısır, Umman, Suudi Arabistan ve Sudan'da) kurma olanağı verirken, ABD'nin ve öteki NATO ülkelerinin Basra Körfezi'nde ve Akdeniz'deki askersel varlıkları dikkate değer biçimde artmıştır.

S. Sudiman, Pasifik ve Hint Okyanuslarındaki benzer eğilimlere, Japonya'nın militarizasyonuna, işaret etti ve bölgede özellikle de ASEAN ülkelerinde, barışın korunması faaliyetlerinin, durum tehlikeli olmasına karşın, yeteri kadar güçlü olmadığını da belirtti. ABD nükleer roketlerinin yerleştirilmesinden, kimi ülkelerle ABD'nin ortak manevralarından ve ABD birliklerinin konumlandırılmasından doğan tehlikeler, henüz yığınların bilincinde açık değildir.

Burjuva propagandası, askersel hazırlıkların artırılması ile emekçilerin istemlerinin gerçekleşmesi arasındaki bağı gizlemek için yoğun çaba gösteriyor. ASEAN ülkelerinin çoğunluğunda egemen çevreler «bağımsız» bir dış politika izlediklerini öne sürüyorlar, ama gerçekte ABD'nin uluslararası gerginlikleri artıran politikasını ve saldırgan eylemlerini destekliyorlar.

Tartışmaya katılan konuşmacılar, yerel savaşların yalnızca gelişmekte olan ülkeleri değil, aynı zamanda dünya barışını da tehdit ettiğini vurguladılar. Çünkü, bu K. Habib, V. Seme ve ötekilerin belirttiği gibi, emperyalizmin stratejisinin öğeleri ve bölümleridir, özellikle de yeni sömürgecilik, siyonizm, faşizm, ırk ayrımı gibi dışa vuruş biçimlerinin bölgesel savaşlar kışkırtmasında ifadesini buluyor. Yerel savaşlar, yalnızca ulusal kalkınmayı yavaşlatmakla, ulusal ekonomiyi yok etmekle ve can kaybına malolmakla kalmıyor, aynı zamanda uluslararası güvenliği ve dünya barışını tehlikeye atan «gerginlik ocakları» yaratma eğilimi gösteriyor. İran-İrak savaşında olduğu gibi, yerel savaşların tırmanması, emperyalist güçlere, savaşan tarafların içişlerine karışma gerekçesi sağlıyor, emperyalistlerin isteklerini dayatmasına yardım ediyor ve halk yığınlarının demokratik beklentilerini gerçekleştirecek koşulları yok ediyor.

Bu arada emperyalist çevrelerin, ilan edilmemişleri de içinde, yerel savaşları kışkırtırken, «üçüncü dünya» ülkelerini silâhlanma yarışına çekme, askersel-politik blokları güçlendirme ve yenilerini kurma, geliştirmekte olan dünyanın bütün bir bölgesini «yaşamsal çıkar alanı» ilan etme gibi çabaları da gözden kaçınılmamalıdır. Böylesi bir çizginin sonul amacı, konuşmacılara göre uluslararası güvenliğe ve ulusal kurtuluş savaşına getireceği bütün sonuçlarıyla birlikte, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki dünya çapındaki askersel-stratejik dengeyi değiştirmektir.

Bu bağlamda, toplantı, özgürlük ve bağımsızlık savaşçılarının vermek zorunda olduğu haklı kurtuluş savaşları sorununu ele aldı. *B. Ramelsson*, *J. Barrios* ve *F. Dixon*, halkların şiddete eğilimli oldukları için değil, kaba emperyalist politika onları zorladığı için silaha sarılmak zorunda kaldıklarını belirttiler. Halklar, kurbanı oldukları saldırganların şiddetine yanıt vermek ve onları geriletmek için, bağımlılığa, talana, yayılmacılığa ve onlara zorbalıkla dayatılan «pasifikasyon»a karşı silahlı savaş yürütüyorlar. Komünistler, böylesi kurtuluş savaşlarını haklı savaşlar olarak görüyorlar ve özgürlük, ulusal bağımsızlık ve egemenlik için ayağa kalkan güçleri destekliyorlar. Komünist ve işçi partileri her zaman vazgeçilmez demokratik haklarını savunan halkların yanındadır ve onlara her tür politik, ideolojik ve maddi yardımı yaparlar.

ULUSLARARASI DAYANIŞMAYI GÜÇLENDİRMEK GEREK

Yazı Konseyi üyeleri, faşistlerin İkinci Dünya Savaşı'nı başlatabilmesine olanak veren etmenleri incelediler ve bunlar arasında uluslararası işçi hareketi de içinde, savaş karşıtı, antifaşist, demokratik güçlerin birliğinin bulunmayışını da saydılar. Birçok antifaşist, hatalarını, ancak çok geç olduğunda, nazilerin toplama kamplarında ya da komünistlerle birlikte çıkarıldıkları idam sehpalarında anladılar. O günlerin deneyimi, özellikle de geniş antifaşist güçlerin geniş cephede birleşmesinin daha İkinci Dünya Savaşı sürerken birleşmenin tamamen mümkün olduğu, günümüz için bir mesaj niteliğindedir. *E. Korakas*, bunun, özellikle Yunanistan'daki direnişte ifadesini bulduğunu söyledi. Halkın ezici çoğunluğu Komünist Partisi'nin işgalcilere karşı savaşında birleşme çağrısına uyarken, çeşitli ülkelerden antifaşistler ve komünistler Yunanlı partizanlarla omuz omuza çarpışıyor, Yunanlı yurtseverler ise faşizme karşı savaşın öteki cephe-lerindeki savaşımına katılıyorlardı.

Bugünkü son derece gergin durum, savaşa karşı olan herkesin halkların biricik istemini, barış içinde yaşamayı gerçekleştirmek için güçlü bir dayanışma içinde olmalarını gerektiriyor. Tartışmada, defalarca, komünistlerin bütün toplumsal güçlerle kapitalist dünyadaki birçok ülkede politik ağırlıkları ve etkileri ile uluslararası durumun iyileşmesi, silâhlanma

yarışının durdurulması ve insanlığın nükleer felaketten kurtarılması için önemli katkılarda bulunan Sosyalist Enternasyonal'e üye partiler de içinde, işçi sınıfının ve demokratik hareketin bütün kollarıyla aktif işbirliğine hazır oldukları vurgulandı.

Konuşmacılar, savaş karşıtı cephenin kurulmasında komünistlerin uluslararası dayanışmasının özel bir rolü bulunduğunu söylediler. Emperyalistler, proleter enternasyonalizminin birleştirici gücüne defalarca tanık oldukları için komünist sıraları bölebilmek için çok çalışıyorlar.

A. Ileri, şu anda varolan müzmin ve tehlikeli uluslararası durumda, dünya çapında bir barış cephesini kurmak ve elbette bunu hızlandıracak olan kardeş partilerin aktif işbirliğini, antiemperyalist ve savaş karşıtı savaşımdaki deneyim değişik tokuşunu gerçekleştirme görevinde en kükük bir ihmalin bile haklı gösterilemeyeceğini belirtti.

S. Sudiman, militarist manyakların yalnızca savaş karşıtı güçlerin birliği ile kontrol altında tutulabileceğini tarihsel pratiğin gösterdiğini, komünistlerin birliğinin ise daha geniş birliği güvence altına alan bir etmen olduğunu vurguladı. Endonezya Komünist Partisi, bütün kardeş partilerin proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde dayanışmasını güçlendirmeyi görev olarak önüne koyuyor.

Kardeş partilerin uyumlu eylemi, savaş tehlikesine karşı, uluslararası komünist hareketin saygınlığını güçlendiriyor ve barış ve toplumsal ilerleme davasına başarı getiriyor. Bu nedenle, *E. Korakas*, Yunanistan Komünist Partisi'nin uluslararası toplantıların yararlı olmadığı yolundaki kimi komünistlerin görüşlerini paylaşmadığını söyledi. Aralarındaki ciddi çelişkilere karşın, uluslararası gericilik, hem hükümetler düzeyinde, hem de burjuvazinin çıkarlarını dile getiren politik partiler düzeyinde birliğini güçlendirmek için yoğun çaba göstermesi karşısında, böylesi toplantıların reddedilmesi, mantık dışıdır. *R. Samhun*, durum böyle iken, dedi, kardeş partiler için devrimci deneyim değişik tokuşunda bulunmak ve savaşımalarını bölgesel ve uluslararası düzeyde koordine etmek zorunluluktan da öte bir şeydir.

Yazı Konseyi'nin farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerden 36 komünist ve işçi partisinin temsilcilerinin katıldığı tartışması, komünistlerin tarihin deneyimine daha büyük önem vermeleri gerektiğini vurguladı. Bu, özellikle Hitler faşizminin ve bağlaşıklarının kökünün kazanması gibi insanlığın tarihsel gelişmesinde yeni bir aşamayı başlatan evrensel bir olayın dersleri söz konusu olduğunda, geçerlidir.

Kardeş partilerin temsilcileri, büyük utkunun çok yanlı sonuçlarını analizde Marksist-Leninist teorinin temel hükümlerine dayandılar ve insanlığın emperyalizmden kaynaklanan yeni bir dünya savaşının ateşlerinde yok olmasının önüne geçmek ve gelecek kuşaklar için parlak bir gelecek

hazırlamak için önde duran savaşım üzerine görüş alışverişinde bulundular. Şunlar belirtildi:

– Sovyetler Birliği'nin faşizmi yenmedeki belirleyici rolü, 1945'deki askersel utkuyu yeni toplumsal düzenin zaferine dönüştürdü ve onun ekonomik, sosyal, politik ve ideolojik üstünlüklerini kanıtladı. Uluslararası arenada güçler dengesini barış, toplumsal ilerleme ve ulusal bağımsızlıktan yana değiştiren ve komünist ve işçi hareketinin daha da yükselmesini getiren de budur. Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan sosyalist topluluk, emperyalist ezginin her türünden kurtuluş için savaşan halklar için güvenilir bir kaledir. Sosyalizmin dış politikası ve savunma politikası, yeni bir savaş başlatmak isteyenlerin karşısında sağlam bir engeldir.

– Emperyalizm, en başta ABD emperyalizmi, savaşın başlıca kaynağıdır. Dünya barışına yönelik başlıca tehlike, devlet terörizmini legalize eden, antikomünizm ve antisovyetizmi körükleyen, nükleer silah yığınaklarını tırmandıran ve yıldızlar savaşı hazırlayan ABD'nin ve onun en yakın NATO bağlaşıklarının saldırgan askersel politik hattından kaynaklanıyor.

– İnsanlık, artık dünya savaşlarını insan topluluğunun yaşamından çıkarabilecek potansiyellere sahiptir. Dünya çapındaki silahlı çatışmalar, artık, kaçınılmaz bir kader değildir. Bunun karşısında sosyalist topluluğun dev politik, ekonomik, bilimsel ve savunma potansiyeli, uluslararası komünist ve işçi hareketinin gelişmesi, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının kurtuluş ve antiemperyalist savaşimleri, yığinsal barış hareketinin gelişmesi ve güçlenmesi ile bütün savaş karşıtı güçlerin artan birliği duruyor.

– Emperyalizmden kaynaklanan yeni bir dünya savaşının, intikamcılığın, neofaşizmin, yenisömürgeciliğin, ırkçılığın, siyonizmin ve ırk ayrımının karşısında en ardıcıl tutumu, komünist ve işçi partileri alıyor. Komünistler, her zaman insanın ezilmesine ve sömürülmesine karşı savaşçılar oldular, ama bugün onlar insanın yaşama hakkı için, insan uygarlığını kurtarmak için de savaşıyorlar.

Tarihsel deneyim, savaşa karşı savaşımın henüz savaş başlamadan verilmesi gerektiğini öğretiyor. Tartışmada, İkinci Dünya Savaşı'nın en önemli dersinin bu olduğu vurgulandı. Komünistler ve barışın öteki savunucuları için yeryüzünde silahlanma yarışını ve bunun uzaya sıçratılmasını durdurmaktan, nükleer silahların sınırlandırılması ve azaltılması ve nükleer silahların tam olarak ve tüm dünyada yok edilmesi için her şeyi yapmaktan daha önemli bir görev yoktur. Eğer toplumsal ilerleme olacaksa, ulusal kurtuluş ve insanlığın daha da ilerlemesi utkuya ulaşacaksa, herkesi imha edecek bir savaş önlenmeli, dünya üzerindeki barış korunmalıdır.

İkinci Dünya Savaşı. Veriler ve olgular

İkinci Dünya Savaşı boyutları, şiddeti, insan kaybı ve maddi bedeli bakımından benzeri olmayan bir savaştı. Tarihin en büyük askersel çatışmasına yolaçmakla, emperyalizm aynı zamanda insanlığa karşı en ağır cinayeti işlemiş oldu. Öte yandan İkinci Dünya Savaşı sosyalizmin, demokrasi ve ilerleme davasının aşırı gerici emperyalist güçler üzerindeki etkisinin muazzam öneminin bir ifadesi oldu. Aşağıdaki belgesel derleme (*) bütün bunları verilerin ve olguların diliyle anlatıyor.

SAVAŞIN BOYUTLARI

Coğrafya: Askeri operasyonlar Avrupa'nın büyük bir kesimini içine almış, Asya ve Afrika'ya yayılmış, Pasifik, Atlantik, Kuzey Buz ve Hind Okyanuslarıyla Akdeniz'in, Baltık ve Karadeniz'in ve daha birçok denizin sularında, takımadalarında ve odalarında cereyan etmişti. Askeri hareket alanlarının toplam yüzölçümü 22 milyon kilometre kareyi aşıyordu ve bu Birinci Dünya Savaşı'ndakinin 5,5 katıydı.

Savaşın başlıca politik ve stratejik görevleri karadaki askersel operasyonlarda çözülüyordu. Avrupa'da askeri operasyonlar 19 ülkenin topraklarını kapsadı: Avusturya, Arnavutluk, Belçika, Bulgaristan, Macaristan, Almanya, Hollanda, Yunanistan, Danimarka, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Polonya, Romanya, SSCB, Finlandiya, Fransa, Çekoslovakya ve Yugoslavya. Avrupa'nın askeri hareket alanlarındaki çarpışmalara öteki savaş alanlarından daha fazla ordu birliği katılmış, buralarda çok daha fazla savaş aracı kullanılmıştı. En büyük insan kaybı ve maddi kayıp da burada verilmişti.

Asya'daki silahlı çarpışmalar Burma, Hollanda Hindistanı, Hindistan, Çin Hindi, Çin, Kore, Malaya, Tayland, Filipinler ve Japonya toprakları üzerinde sürmüştü. Afrika'da çarpışmalar Cezayir, Mısır, Kenya, Libya, Fas, İngiliz ve İtalyan Somalisi, Sudan ve Etiyopya topraklarını sardı. Hem Asya'da hem de Afrika'da askeri operasyonlar genellikle dar cephe kesimlerinde (deniz sahilleri boyunca ve içeride ana ulaşım hatları boyunca) gerçekleştiriliyor ya da Avrupa'dakine oranla çok daha az güç ve araç kullanılarak yapılıyordu.

Amerika kıtası bütünüyle silahlı çatışmalar alanının dışındaydı. Faşist blok ülkelerine savaş ilân eden 22 Amerika devletinden bu savaşa doğ-

(*) Derleme, derginin Bilimsel Enformasyon ve Arşiv Komisyonu'nca «İkinci Dünya Savaşı'nın tarihi. 1939–1946» (c. 12. Moskova 1982) yapıtına ve başka kaynaklara dayanarak hazırlandı.

rudan (yani silahlı kuvvetleriyle) yalnız ABD, Kanada, Meksika ve Brezilya değişik ölçüde katıldı.

Silahlı kuvvetler: 1939–1945 savaşı, bir dizi ordunun, milyonlarca asker, çok büyük hava ve deniz kuvvetlerinin çarpıştığı bir savaştı. 100 milyon insan silah altındaydı ve bu sayı Birinci Dünya Savaşı'ndakinden 1,5 kat fazlaydı. Silahlı kuvvetlerdeki asker sayısı, özellikle Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırmasından, ABD'nin savaşa katılmasından ve antifaşist koalisyonun kurulmasından sonra sürekli arttı. 1939–1940 yıllarında çarpışan Avrupa devletlerinin ordu ve filolarındaki asker sayısı 10–13 milyon iken, 1945 yılı başlarına doğru çarpışmalara katılan silahlı kuvvetlerin toplam asker sayısı 50 milyonu aşıyordu.

Antifaşist koalisyon devletleri arasında en büyük silahlı kuvvetlere sahip devletler SSCB, ABD, İngiltere ve Çin idi. Faşist blokta ise Almanya, Japonya ve İtalya.

Tablo 1

ÇARPIŞAN TARAFLARDAKİ BAŞTA GELEN DEVLETLERİN
SILAHLI KUVVETLERİ (milyon kişi olarak)

Devletler	Çarpışmaların başlan- gıç aşamasında ⁽¹⁾	Çarpışmaların sona eriş aşamasında
Antifaşist koalisyon		
SSCB	5,4	11,4
ABD	2,0	12,1
Britanya imparatorluğu (Büyük Britanya da dahil)	1,7 (1,3)	9,3 (5,1)
Çin	2,4–5,7	
Fransa	2,7	1 dolayında
Faşist blok		
Almanya	4,6	10 ⁽²⁾ dolayında
Japonya	2,4	7,2
İtalya	2,3	4,6 ⁽³⁾ dolayında

(1) İngiltere, Fransa, Almanya – Ağustos 1939, İtalya – Haziran 1940, SSCB – Haziran 1941, ABD ve Japonya – Aralık 1941. Çin'e gelince, tüm savaş döneminde silahlı kuvvetlerinin en az ve en çok asker sayısı veriliyor.

(2) Yardımcı sınıf birliklerin dışında, 1943 yılında. Bundan sonraki iki yılda genel seferberlikler Alman ordusunun, özellikle Sovyet – Alman cephesindeki kayıplarını kapatamıyordu ve Alman ordusundaki asker sayısı sürekli azalıyordu.

(3) «Ulusal güvenlik» birlikleriyle bir arada, Ağustos 1943.

Değişik devletlerin silahlı kuvvetlerini cephelerde ve değişik askersel operasyonlarda savaşa sürme derecesi farklıydı. Antifaşist koalisyon içinde SSCB'nin silahlı kuvvetleri en büyük gerginlik içinde çarpışıyordu. ABD ve Büyük Britanya'nın askeri güçleri, olanakları, özgürlüğe susamış halkların çıkarlarının gerektirdiği ölçüde kullanılmıyordu: 1944 yılına kadar çarpışmaların yürütüldüğü cephelerde bu devletlerin silahlı kuvvetlerinin yalnız üçte biri bulunuyordu. Bu devletlerin ordularının önemli bölümü askeri operasyonlar alanının dışında kalıyor, dolayısıyla savaşın seyrine doğrudan etkiye bulunmuyordu. ABD ve Büyük Britanya'nın «harekete geçirilmiş» silahlı kuvvetlerinde belirli bir sayısal artış, ancak Alman ordusunun Sovyet-Alman cephesinde yıkıcı darbeler yemesinden sonra görüldü.

Tablo 2
İNSAN KAYBI
(Bin kişi hesabıyla)

AVRUPA	yaklaşık	40.000
SSCB		20.000'dan fazla
Almanya		6.500
Polonya		6.000
Yugoslavya		1.700
Fransa		600
İtalya		500
Romanya		460
Macaristan		420
Yunanistan		400'den fazla
Büyük Britanya		370
Çekoslovakya		360
ASYA		7.500'den fazla
Çin		5.000'dan fazla
Japonya		2.500
AMERİKA	yaklaşık	450
ABD (1)		400'den fazla
Kanada (1)		30'den fazla
AVUSTRALYA (Yeni Zelanda'yla birlikte)		40'den fazla

(1) ABD ve Kanada'nın kayıpları şu kaynağa göre hesaplanmıştır: The World almanac and book of facts 1985. New York, s. 340, 704.

İnsan kaybı ve maddi zarar: Yeryüzündeki tüm nüfusun beşte dördünün içine itildiği İkinci Dünya Savaşı, insanlık tarihinin en kanlı savaşı oldu. Emperyalizm yüzünden, altı yıl boyunca dünyanın değişik bölgelerinde yığinsal insan kırımı yapıldı.

Ölenlerin toplam sayısı 50 milyonu aşıyor. On milyonlarca insan yaralandı, sakat kaldı. İnsan kaybının neredeyse yarısı sivil halktandı. Birinci Dünya Savaşı'nda bu oran yüzde 5 idi.

Avrupa devletleri en büyük insan kaybına uğradılar. Bu kıtada ölen 40 milyon insanın yarısı SSCB'ye düşüyor. Bu, Sovyetler Birliği'nin Hitler Almanyası'nın en ağır darbelerine hedef olmasından ve uzun bir süre Avrupa'da faşist bloka fiilen tek başına karşı koymasından ileri geliyordu. Faşistler, işgal ettikleri topraklarda özellikle Sovyet insanların kırımına yönelik korkunç bir politika uygulamışlardır. Ülke, nüfusunun en aktif ve en üretken yaştaki kesiminin önemli bir bölümünü yitirmişti.

İnsan kaybındaki farklar, bir yandan ayrı ayrı ülkelerin ve devletler gruplarının silahlı savaşa katılma niteliğine ve ölçüsüne, öte yandan savaşa katılanların, düşman tarafından esirlere ve sivil halkına karşı değişik tutumunu belirleyen sınıfsal-politik amaçlarına bağlıydı. Faşist Almanyalı ve Japonyalı yayılmacılarının işgal ettiği topraklarda sivil halktan milyonlarca insan, yüzbinlerce savaş esiri yok edildi. Hitlerciler sivil nüfusu geniş çapta kürek işine ya da toplama kamplarına sürüyordu ve bu insanlar buralarda yığinsal olarak yok ediliyordu. Faşist Almanyası'nın toplama kamplarına atılan 18 milyon insandan 11 milyonu kırıldı. Silahlı kuvvetleri bozguna uğratılmış ve teslim olmuş olmakla birlikte, saldırıganlar daha az kayba uğradılar. Bu, savaşı kazananların ve en başta SSCB'nin yenilgiye uğrayan ülkelerin sivil halkına ve savaş esirlerine karşı hümanistçe tutumundan ileri gelmiştir.

Savaş, muazzam maddi kaynakların sarfedilmesini gerektirdi ve korkunç yıkıma yolaçtı. Yirminci yüzyılın ilk yarısındaki savaşların hazırlıklarına, yürütülmesine ve bu savaşların sonuçlarının giderilmesine sarfedilen maddi kaynaklar 4 trilyon 700 milyar dolar tutarındaydı. Bunun yüzde 85'i, yani 4 trilyon doları İkinci Dünya Savaşı'na düşüyordu.

Savaş masraflarının büyük bir bölümü, maddi değerlerin yitirilmesiyle bağlıdır. Faşist Almanyası ordularının SSCB'nin halk ekonomisine verdiği zarar son derece büyüktür. Bu zarar, savaşa katılan tüm ülkelerin gördüğü maddi zararın toplamının yüzde 41 kadarını oluşturmaktadır. İşgalciler Sovyet topraklarında 1.710 kent ve kasabayı, 70 binden fazla köyü kısmen ya da tamamıyla yıktı, yıktı, 32 bin dolayında sanayi işletmesini ve 65 bin kilometre demiryolunu yerlebir ettiler, 98 makine ve traktör istasyonunu yakıp yıktılar, havaya uçurdular. Savaş yıllarında SSCB ulusal zenginliklerinin yüzde 30 kadarını yitirdi.

Bazı öteki ülkeler de çok büyük maddi kayıplara uğradı. Polonya ulusal zenginliklerinin neredeyse yüzde 40'ını yitirdi. Bu ülkede, büyük ve orta boyut sanayi işletmelerinin üçte ikisi yıkıldı, demiryolu ulaşımı, tarım ağır yaralar aldı. Yugoslavya'da sanayi işletmelerinin yaklaşık yüzde 40'ı yıkıldı, 300 bin dolayında köylü işletmesi yok oldu.

ABD, genel olarak, kayıp vermeden kurtuldu. ABD'nin kaybı yalnız 1 milyar 267 milyon dolar tutarındaydı ve bu, savaş yıllarında bütün ülkelerin uğradığı toplam maddi tutarının yüzde 0,5'inden daha azdı.

EKONOMİK POTANSİYELLER VE BUNLARIN KULLANIMI

İkinci Dünya Savaşı açık olarak şunu gösterdi: Silahlı kuvvetlerin eylemlerinin sonuçları, politik, sosyal ve moral etmenlerin yanısıra, onlara sağlanan ekonomik güvence düzeyi, çarpışan devletlerin ekonomik potansiyellerince belirleniyordu.

Tablo 3'teki verilerden görüldüğü gibi, antifaşist koalisyonda yeralan başlıca devletlerin toplam ekonomik potansiyeli, faşist blokunkini önemli ölçüde aşıyor. Bu arada, ekonomik olanakların savaşın gereksinimlerine göre seferber edilebilme yeteneği ve ölçüsü de büyük önem taşıyordu. Bunların her ikisini de Sovyetler Birliği en büyük ölçüde sergiledi. Sosyalist düzen, üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyet, planlama sistemi ona kısa bir sürede, örneğin bir yıl içinde ekonomiyi savunmanın hizmetine sokma olanağı verdi. 1941 yılının ikinci yarısında, çok büyük çabalar harcanarak, son derece ağır koşullarda, yaklaşık 2.600 sanayi işletmesi tehlikeye giren bölgelerden doğuya aktarıldı. Doğuya aktarılan fabrikalar ortalama bir buçuk-iki ay sonra yeniden üretime başlıyor ve cephe için gerekli üretimi veriyordu.

Bütün bunlar sosyalist ekonominin seferber edilebilir dev gücünü ortaya koydu. *Tüm savaş döneminde Almanya'nın başlıca sanayi ürünleri üretiminin Sovyetler Birliği'ndeki üretimi aştığı koşullarda* (elektrik enerjisi – 1,8 kat, kömür – 4,8 kat, çelik – 2,6 kat), SSCB *son derece güçlü olan düşmanı savaş araçları üretiminde önemli ölçüde aşıyordu*. Haziran 1941 ile Ağustos 1945 döneminde Sovyet savunma sanayii 834 bin top ve havan topu, 102.800 tank ve motorlu top arabası (MTA), 112.100 savaş uçağı üretti. Almanya ise Eylül 1939'dan Nisan 1945'e dek aynı savaş tekniğinin sırasıyla 398.700, 46.300 ve 89.500 adet üretti.

Sovyet silah üretiminin boyutları, 1942 yılının ikinci yarısından başlayarak kayıpları giderek daha çok aşar oldu ve Sovyet Ordusu'nun yerli savaş tekniğiyle donatılmışlık ölçüsü sürekli artmaya başladı, saldırganın kesin yenilgisi için maddi temel boyuna iyileşti.

Tablo 3

**SAVAŞ YILLARINDA EKONOMİK POTANSİYELLERİN
BAŞLICA GÖSTERGELERİ**

	Elektrik enerjisi milyar kilovatsaat	kömür milyon ton	petrol ve petrol ürün- leri milyon ton	çelik milyon ton	tahıl milyon ton
1. Antifaşist koalisyon (1939–1945)	2275,8	6121,9	1658,2	704,5	1233,4
SSCB	282,4	902,9	172,1	93,6	307,0 ⁽¹⁾
ABD	1678,3	3754,6	1392,6	511,7	837,0 ⁽²⁾
Büyük Britanya (sömürgelerden ithalat ve ihracat- la birlikte)	315,1	1464,4	93,5	99,2	89,4 ⁽²⁾
2. Faşist blok (işgal edilmiş ülkelerden, sömür- gelerden ithalatla, ihracatla birlikte)	780,1	3947,5	73,1	249,1	353,1
Almanya	414,1 ⁽³⁾	3455,0 ⁽³⁾	46,2	187,7	169,5 ⁽²⁾
İtalya	123,1	81,0	6,5	13,4	72,5 ⁽²⁾
Japonya	242,9	411,5	20,4	48,0	111,1 ⁽²⁾
Antifaşist koalisyon ile faşist blok ara- sındaki orantı	2,9 : 1	1,6 : 1	22,7 : 1	2,8 : 1	3,5 : 1

⁽¹⁾ 1940–1945 yılları.

⁽²⁾ Baklagiller hariç.

⁽³⁾ 1945 yılı hariç.

⁽⁴⁾ 1939–1943 yılları.

Faşist-militarist bloka karşı zaferin elde edilmesinde anti-Hitler koalisyonundaki başta gelen burjuva devletlerin, ABD ile Büyük Britanya'nın ekonomik kaynakları önemli rol oynadı. Ağır sanayinin ana kollarında üretimin artışı onların düşmanla askersel-ekonomik çatışmada konumlarının önemli ölçüde güçlendirilmesini sağladı. Örneğin, 1944 yılında ABD ve Büyük Britanya çelik üretiminde Almanya ile Japonya'yı 3,9 kat aşırıyordu.

Tablo 4

ÇARPIŞAN BAŞLICA DEVLETLERİN SAVAŞ SIRASINDA ÜRETTİKLERİ
ASKERİ ARAÇLAR (bin adet)

	1. Antifaşist koalisyon				2. Faşist blok				Antifaşist koalisyon ile faşist blok arasındaki orantı
	SSCB Haziran 1941– Ağustos 1945	ABD Aralık 1941– Ağustos 1945	Büyük Britanya Eylül 1939– Ağustos 1945	Toplam	Almanya Eylül 1939– Nisan 1945	Japonya Eylül 1939– Ağustos 1945	İtalya Haziran 1940– Ağustos 1943	Toplam	
1. Tüfek ve filinta	12139,3	12330,0	2457,1	26926,4	10327,8	3569,5	3200	17097,3	1,6 : 1
2. Makineli tabanca	6173,9	1933,3	3919,9	12027,1	1256,8	8,0	–	1264,8	9,5 : 1
3. Her tür mitralyöz	1515,9	2614,3	938,6	5068,8	1175,5	449,5	107,8	1732,8	2,9 : 1
4. Top arabası (her türde ve çapta)	482,2	548,9	389,7	1420,8	319,9	160,1	18,2	498,2	2,9 : 1
5. Havan topu	351,8	102,1	100,9	554,8	78,8	7,8	13,9	100,5	5,5 : 1
6. Tank ve motorlu top arabası (hücum topu)	102,8	99,5	29,3	231,6	46,3	4,8	1,9	53,0	4,4 : 1
7. Savaş uçağı	112,1	192,0	94,6	398,7	89,5	55,1	7,6	152,2	2,6 : 1
8. Savaş gemisi (ana sınıflar, adet)	70	738	441	1249	1151	244	56	1451	1 : 1,2

Savaşa katılan tüm ülkeler arasında ABD askersel-ekonomik bakımdan en elverişli durumdaydı. ABD büyük bir üretim potansiyeline, iş gücü yedeğine (1939'da 9,5 milyon işsiz), hammadde kaynaklarına sahipti. Amerikan topraklarının başlıca askersel operasyon alanlarından uzak olması, «coğrafi» güvenliği küçümsenmeyecek rol oynadı. Savaşın 4 yılında ABD sanayi üretimi iki kattan daha fazla artış gösterdi. 1942 yılında bu üretimin yüzde 55'i (1941'de yüzde 22) savaşın gereksinimlerine gidiyordu. Top, tank ve savaş gemisi üretiminde en yüksek düzeye 1943'de, savaş uçaklarında ise 1944'de ulaşıldı.

Büyük Britanya, Sovyetler Birliği'ne oranla çok daha elverişli durumda olmakla birlikte, ABD karşısında biraz daha elverişsiz durumda bulunuyordu. Sanayide belirli bir işgücü yetersizliği vardı; hammadde, akaryakıt ve yiyecek sağlanması doğrudan deniz ulaşımının durumuna bağlıydı. 1940 yılının ikinci yarısı ve 1941 yılının ilk yarısında ülkenin sanayi merkezleri yoğun bombardımanlara uğradı. Sanayiye savaş raylarına oturtma işi birkaç yıl sürdü. Sanayi kollarının çoğunda silah üretimi alanında en yüksek düzeye 1943 yılında ulaşıldı.

Savaşa katılan başlıca devletlerdeki askersel üretimin genel yapısı tablo 4'te görülüyor.

Kendi ekonomik olanaklarını «mihver» ülkelerinin bir an önce yenilgiye uğratılması için kullanım ölçüsü bakımından ABD ve Büyük Britanya Sovyetler Birliği'nin büyük ölçüde ardında kalıyordu. Antifaşist koalisyonunda yer alan devletlerin ekonomik potansiyellerinin kimi göstergeleri ile askersel üretimleri arasındaki orantılarla ilgili veriler, bunu açık olarak gösteriyor. (Tablo 5 ve 6.)

Tablo 5

**ANTİFAŞİST KOALİSYON ÜLKELERİNİN SAVAŞ YILLARINDA
ÜRETTİKLERİ SANAYİ MALLARININ KİMİ TEMEL TÜRLERİNİN
TOPLAM ÜRETİMDEKİ PAYI (yüzde olarak)**

	SSCB	ABD	Büyük Britanya
Elektrik enerjisi	12,4	73,8	13,8
Kömür	14,7	61,3	24,0
Çelik	13,3	72,6	14,1

Tablo 3'teki verilere göre hazırlanmıştır.

Tablo 6

**ANTİFAŞİST KOALİSYON ÜLKELERİNİN SAVAŞ YILLARINDA
ÜRETTİĞİ SAVAŞ ARAÇLARININ (1) KİMİ TÜRLERİNİN
TOPLAM ÜRETİMDEKİ PAYI (yüzde olarak)**

	SSCB	ABD	Büyük Britanya
Her türden ve çaptan toplar	34,0	38,6	27,4
Tank ve motorlu top arabası	44,4	42,9	12,7
Savaş uçakları	28,1	48,2	23,7

(1) Savaşın sonucunun belirlendiği karadaki askeri operasyonlar için son derece önemli olan silah türleri söz konusudur.
Tablo 4'e göre hazırlanmıştır.

Ele alınan verilerin basit bir kıyaslaması şunu gösteriyor: SSCB'nin İkinci Dünya Savaşı'ndaki askersel ekonomik yükü burjuva devletlerindeki, özellikle ABD'ninkini aşıyordu. Sovyetler Birliği'nin en önemli sanayi ve tarım bölgeleri (savaş öncesinde tüm üretiminin üçte biri, kömür üretiminin yüzde 63'ü, demir dökümünün yüzde 71'i ve çelik dökümünün yüzde 58'i, ekilir toprakların yarısı kadarı ve hayvanların yüzde 45'i bu bölgelere düşüyordu) Alman faşistlerinin işgalinde bulunmuştu.

ABD ve Büyük Britanya'da askersel üretim en üst düzeye ulaştığında, Sovyet halkının ve onun ordularının çabalarıyla savaşta kesin değişiklik gerçekleşmişti. ABD ve Büyük Britanya'nın silah ve savaş araçlarındaki üstünlüğü ancak faşistler blokunun stratejik girişimi geri dönmez bir biçimde elden yitirdiği dönemde gerçekleşti. İkinci cephenin açılmasındaki gecikme nedeniyle Amerikan ve İngiliz askerlerinin elindeki silah ve savaş malzemesinin çok büyük bir bölümü aktif kullanımın dışında kaldı.

Müttefik ülkeler arasındaki askersel-ekonomik işbirliği, bu arada Amerika'nın ödünç verdiği malzemeler, kuşkusuz, ortak düşmanın yenilgiye uğratılması için gerekli maddesel koşulların yaratılmasına katkıda bulundu. Ama bunların Sovyetler Birliği için önemi, hiç te Batı'da iddia edildiği ölçüde olmadı. Tüm savaş süresince sağlanan malzemenin toplamı, SSCB'nin sanayi üretiminin yüzde 4'ünü aşmıyordu. Üstelik, silah ve savaş malzemelerinin çok büyük bir bölümü, 1943 yılının sonundan, savaşta kesin değişiklik sağlandıktan sonra Sovyetler Birliği'ne ulaşmaya başladı. Bu ağır yıllarda, 1941 ve 1942'de ise ödünç verilen savaş malzemesi oldukça az miktardaydı. SSCB bütün savaş boyunca 9 bin 600 top, 10 bin 800 tank, 18 bin 700 uçak (bu da sırasıyla Sovyetlerde üretilenlerin yüzde 2'si, 10,5'i ve 16,7'i kadardı) aldı. Bu araçlar genellikle

eskimiş modellerdi. Gıda malları da fazla bir şey değiştirecek miktarda değildi. Örneğin, yılda ortalama sağlanan tahılın toplamı, Sovyetler Birliği'nde elde edilen tahıl toplamının ancak yüzde 2,8'i kadardı.

FAŞİST KOALİSYONUN BOZGUNA UĞRATILMASINDA SSCB'NİN OYNADIĞI ROL

İkinci Dünya Savaşı'nda silahlı çarpışmaların başlıca sonucu, faşist-militarist blokun ordu ve filolarının bozguna uğratılması, tüm cephelerde koşulsuz teslim olmasıydı. Ama cephelerden her birinin rolü ve önemi değişti. Saldırganın savaş makinesinin yokedilmesinde çözümleyici rolü, Sovyetler Birliği'nin silahlı kuvvetleri oynadı.

Faşist-militarist blokun en güçlü devleti olan Almanya'nın ana darbeleri sosyalist Sovyetler Birliği'ne yönelikti. SSCB'ye darbeler indiren, tarihin en büyük saldırı ordusuydu (190 tümen ve 4 hava filosu, yani 5,5 milyon kişi, 47 binin üstünde top arabası ve havan topu, 4 bin 300 tank ve hücum topu, 5 bin savaş uçağı).

Almanya'nın ve Avrupa'nın bağlaşıklarının en güçlü ordularının ana yığını, bütün savaş boyunca Sovyet-Alman cephesinde bulundu (Tablo 7). Dolayısıyla, silahlı çarpışmaların yönü ve sonucu burada belirleniyordu.

1944 yılının yazına kadar, Almanya'nın ve Avrupa'lı bağlaşıklarının Sovyet-Alman cephesindeki birlikleri, öteki cephelerdekenden (Kuzey Afrika, İtalya) 15–20 kat daha fazlaydı. Avrupa'daki askeri hareket alanlarında İngiliz-Amerikan-Fransız birliklerinin karşısında bulunan Alman gücü daha sonra artırıldı, ama yine de bu güç Sovyet-Alman cephesindekenden 1,8–2,8 kat daha azdı.

Tablo 7

FAŞİST ALMANYA'NIN VE AVRUPA'LI BAĞLAŞIKLARININ KARA KUVVETLERİNİN 1941–1945 DÖNEMİNDEKİ DAĞILIMI (Tümen sayısına göre)

Zaman	Sovyet-Alman cephesi	Öteki cepheler	Bunlar arasındaki orantı
22 Haziran 1941	190	9	21 : 1
Nisan 1942	219	11	20 : 1
Kasım 1942	266	12,5	21 : 1
Nisan 1943	233	14,5	16 : 1
Ocak 1944	245	21	11,7 : 1
Haziran 1944	239,5	85	2,8 : 1
Ocak 1945	195,5	107	1,8 : 1

Faşist saldırganlarla savaş sırasında Sovyetler Birliği'nin hareket ordusu sürekli arttı: 1941 Haziranında asker sayısı 2,9 milyondan giderek 6,7 milyona yükseldi. Asker sayısı, silâh gücü ve savaş yeteneği bakımından Sovyet hareket ordusu, savaşta yeralan devletlerin orduları arasında en etkin ordu durumuna geldi.

Savaşın değişik aşamalarında, Sovyet-Alman cephesinde her iki taraftan da 8 ile 12,8 milyon arasında asker, 84 ile 163 bin arasında top arabası ve havan topu, 5 bin 700 ile 20 bin arasında tank ve motorlu top arabası, 6, 500 ile 18, 800 arasında uçak bulunuyordu, tarihte ilk kez böylesine büyük silâhlı güç yığılmıştı. Cephenin var olduğu sürenin yüzde 93'ünde aktif askeri hareket yürütülmüştü. Başka hiçbir cephede bu kadar yoğun, ağır çarpışmalar söz konusu değildi. Tablo 8, 9, 10'daki veriler bunu gösteriyor.

Tablo 8
SOVYET – ALMAN CEPHESİNDE 1941–1945 YILLARINDAKİ BAŞLICA ASKERİ HAREKATLARA KATILAN SİLAHLI KUVVETLERİN BİLEŞİMİ

Harekatlar	Ordu mensubu (bin kişi)		Top arabası havan topu (bin adet)		Tankve motorlu top arabası (bin adet)		Savaş uçakları (bin adet)	
	SSCB	Faşist blok	SSCB	Faşist blok	SSCB	Faşist blok	SSCB	Faşist blok
Moskova önün- de (1941–42) Sovyet karşı taarruzu	1100	1708	7,65	13,5	0,77	1,17	1,0	0,61
Stalingrad'da karşı taarruz (1942/43)	1106	1011	15,5	10,3	1,5	0,7	1,3	1,2
Kursk'ta karşı taarruz (1943): Orel	1286	600	21,0	7,0	2,4	1,2	3,0	1,1
Belgorod- Harkov	980	300	12,0	3,0	2,4	0,6	1,3	1,0
Belorusya (1944)	2400	1200	36,4	9,5	5,2	0,9	5,3	1,3
Yassi-Kişinev (1944)	1250	900	16,0	7,6	1,9	0,4	2,2	0,8
Berlin hare- katı (1945)	2500	1000	41,6	10,4	6,2	1,5	7,5	3,3

(*) Veriler, hareketin başlaması sırasındaki rakamlardır ve yuvarlak hale getirilmiştir.

Tablo 9

**KUZEY AFRIKA VE İTALYA'DAKİ EN BÜYÜK HAREKATLARA
KATILAN ORDULARIN BİLEŞİMİ**

Harekatlar (*)	Ordu mensubu (bin kişi)		Top arabası (bin adet)		Tank ve motorlu top arabası (bin adet)		Savaş uçağı (bin adet)	
	İngil. ve Amerikan birlikl.	Faşist blok	İngil. ve Amerikan birlikl.	Faşist blok	İngil. ve Amerikan birlikl.	Faşist blok	İngil. ve Amerikan birlikl.	Faşist blok
İngiliz birliklerinin Kuzey Afrika taarruzu (Kasım 1941)	118	100 yaklaşık	0,8	0,5	0,9	0,5	1,1	0,3
El Alamein savaşı (1942) (**)	230	80 kadar	2,3	1,2	1,4	0,5	1,5	0,3
Sicilya harekatı (1943)	478	255	1,8	...	0,6	0,2 kadar	4,0'den fazla	0,6 kadar
Müttefiklerin İtalya'daki taarruzu Haziran 1944	1339	441	8,5	4,1	2,5	0,4	4,0	0,3

(*) Harekatın başlangıcındaki veriler söz konusu.

(**) Yalnız İngiliz birlikleri söz konusu.

Tablo 10
SOVYET-ALMAN VE ÖTEKİ CEPHELERDEKİ EN BÜYÜK
HAREKATLARDAN BAZILARINDA SAVAŞAN TARAFLARIN
ASKERSEL GÜCÜNÜN YOĞUNLUKLARI ARASINDAKİ ORANTILAR

Harekatlar	Ordu mensubu	Top arabası ve havan topu	Tank	Uçak
Moskova önünde (1941–1942) :	12,9 : 1	16,5 : 1	1,3 : 1	1,1 : 1
Kuzey Afrika'da (Kasım 1941)				
Stalingrad savaşı: (1942–1943) :	6,8 : 1	7,3 : 1	1,1 : 1	1,4 : 1
El Alamein savaşı (1942)				
Belorusya harekatı (1944) :	2 : 1	3,6 : 1	2,1 : 1	1,5 : 1
İtalya taarruzu (Haziran 1944)				

Tablo 8 ve 9'a göre hazırlandı.

Almanya'nın verdiği insan kaybının dörtte üçü Doğu cephesine düşmektedir. Kapitalizm dünyasının en güçlü ordusu olan Alman Ordusu en başta burada bozguna uğradı. Kuzey Afrika ve İtalya'daki askeri hareketlerin boyutları, Doğu Avrupa'daki savaş alanında meydana gelen çarpışmaların sertliği ve boyutlarıyla hiç bir şekilde kıyaslanamayacak ölçüdeydi. Faşist Alman Ordusu 1940–1945 yılları döneminde, Kuzey Afrika ve İtalya'da ölü, yaralı, kayıp olarak toplam 550 bin kişi yitirdi. Bu, Sovyet-Alman cephesindeki her harekatta yitirdiğinden daha azdı.

Müttefiklerin Batı Avrupa (ikinci) cephesindeki taarruzu çok daha geniş boyutluysa da. Ama bu cephe artık savaşta anti-Hitler koalisyonu yararına köklü değişim olduktan ve faşist Almanya güçten düştükten sonra genişledi. İngiliz-Amerikan orduları düşman karşısında kat kat üstünlüğe sahipti. Bu orduların karşısında, Doğu Avrupa savaş alanındakinden birkaç kat daha az, savaş gücünü bir ölçüde yitirmiş 56–75 Alman tümeni bulunuyordu. Alman birliklerinin önemli bir bölümü teslim olmayı tercih ediyordu. ⁽¹⁾

(1) Y. V. Stalin, İngiliz Amerikan komutanlığının faşistlerin komutanlığıyla ayrılıkçı amaçlarla görüşmelere girmesine izin verilemeyeceği yolunda F. Roosevelt'e 3 Nisan 1945'de gönderdiği mesajda «Almanların İngiltere'ye ve Amerika'ya karşı Batı cephesinde savaşı fiilen durdurduğunu» ve «İngiliz-Amerikan birliklerinin Almanya'nın topraklarında hemen hemen hiç bir direnişle karşılaşmadan ilerleme olanağı elde ettiklerini» belirtiyordu.

Müttefiklerin Almanya'ya hava saldırılarının etkinliğini de Batı'da yapıldığı gibi, abartmak doğru olmaz. Askeri üretimle ilgili veriler, stratejik bombardımanların Almanya'nın ekonomik potansiyelini hiç de fazla düşürmediğini gösteriyor. «Hava akınları»ndan en çok etkilenen sanayi birimleri değil, küçük kentlerin halkı oldu.

Filoların denizlerde ve okyanuslarda, özellikle Atlantik Okyanusu'ndaki hareketleri, kuşkusuz, İkinci Dünya Savaşı'nın önemli bir parçasıydı. Alman denizaltılarına karşı savaş başlaşıklardan, en başta hammadde, yiyecek ve başka malların deniz yoluyla sağlanmasına önemli ölçüde bağlı Büyük Britanya'dan büyük çabalar gerektiriyordu. Ama burada da olayların gidişatını yalnız çarpışan taraflar değil, aynı zamanda tüm askeri hareket alanlarındaki, en başta da Doğu Avrupa'daki stratejik durumdaki gelişmeler belirliyordu.

Hitler Almanyası'nın yenilgisi, onun stratejik planlarının tamamıyla suya düşmesi, saldırgan blokun askersel-ekonomik bakımdan ikinci önemdeki devleti olan militarist Japonya'nın yenilgesini belirledi ve hızlandırdı.

Japonya sayısal bakımdan (1 milyonun üstünde) ve teknik donanmışlık bakımından (6 bin 600 top arabası ve havan topu, 1.200 tank, yaklaşık 2.000 savaş uçağı) Pasifik Okyanusu'ndaki adalarda bulunan Japon birliklerinden çok daha üstün büyük bir kara kuvvetini-Kvançun ordusunu tüm savaş boyunca SSCB'nin Uzakdoğu sınırları boyunca tuttu. Japonya'yla savaşın zaferle sonuçlanması, önemli ölçüde, bu cephedeki askeri hareketlerin sonucuna bağlıydı.

Sovyet silahlı kuvvetlerinin 5 bin kilometrelik bu cephede 1945 Ağustos'unda indirdiği yıkıcı darbeler sonucu Kvançun ordusu tamamıyla bozguna uğradı ve Uzakdoğu'da askersel-politik durum hızla değişti. ABD ve Büyük Britanya yönetici çevreleri Japonya'ya karşı kesin zaferin 1946'dan önce sağlanmasını olanaksız sayıyorlar, Japon topraklarına girmenin milyonlarca kişinin canına malolacağı görüşünü savunuyorlardı. Ama Kvançun ordusunun saf dışı edilmesiyle Japonya teslim oldu. Japon birlikleri tüm cephelerde silahları bıraktı İkinci Dünya Savaşı sona erdi.

Faşist-militarist bloka karşı zafer, anti-Hitler koalisyonu devletlerinin, bütün barışsever halkların çabalarıyla elde edildi. Bununla birlikte, savaşın asıl yükünü Sovyet halkı ve silahlı kuvvetleri taşıdı. Saldırganın bozguna uğratılmasına çözümleyici katkıyı Sovyetler Birliği yaptı.

SOL BİRLİK'in çağırısı

İşçiler,

Türk ve Kürt tüm emekçiler,

Yurtsever gençler, aydınlar,

Demokrasi isteyen tüm yurttaşlar,

1 Mayıs yaklaşırken, SOL BİRLİK sizlere sesleniyor. Sizi işçi sınıfının uluslararası BİRLİK-MÜCADELE-DAYANIŞMA günü olan 1 Mayıs'ta saf-larınızı sıklaştırmaya, sesinizi yükseltmeye çağırıyor.

Evren'ler, Özal'lar, onların ardındaki emperyalistler ve işbirlikçi hol-dingler demokrasiye geçildiğini öne sürüyorlar. Bu nasıl demokrasidir? İşçi sınıfının hiçbir politik hakka sahip olmadığı, DISK'in kapatıldığı, sendikal hakların özgürce kullanılmadığı, hükümetin ve patron örgüt-lerinin dayattıklarının dışında bir toplu sözleşme yapılamadığı, grev hakkının fiilen yok edildiği yerde demokrasiden söz edilebilir mi? Emek-çilerin birlik günü olan 1 Mayıs'ın kutlanmasının yasak olduğu yerde demokrasi varolabilir mi?

İnsanların politik görüşleri ve eylemleri nedeniyle işkencelere uğratıl-dığı, zindanlara atıldığı, idam edildiği, korkusuzca inanç ve görüşlerini açıklayamadığı bir ülkede; partilerin, basının, radyo ve televizyonun, üni-versitelerin baskı altında tutulduğu bir ülkede; egemenliğin parlamento üstü güçlerin elinde bulunduğu bir ülkede kimse demokrasi olduğunu öne süremez.

Kürt halkı üzerinde en ağır baskılar, katliamlar sürerken, Kürt ulusunun varlığı ve demokratik hakları tanınmazken, demokratik bir ülkede yaşa-dığımızı nasıl söyleyebiliriz?

Bugün işçimiz, köylümüz, küçük memurumuz, esnaf ve zanaatkarımız, yurtsever aydınımız işsizlik ve pahalılıkla pençeleşiyor, hiçbir emekçi yarınına güvenle bakamıyor, ekonomi toptan bir çöküş tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor.

Emekçi halk en yoksul, en acılı koşullarda yaşamak zorunda bırakıl-ırken, devleti yönetenler, holdinglere, büyük sermayedarlara, kendi yakınlarına bir kalemde milyarlarca liralık vurgun olanakları sağlıyorlar. Evren-Özal yönetimi kendilerini destekleyen emperyalist şirketlere,

yabancı bankalara, uluslararası tefeci şebekelerine ülkenin bütün zenginliklerini peşkeş çekiyor.

Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ı son beş yıl içinde iyiden iyiye Amerikan emperyalizminin çiftliğine döndü. Her taraf Amerikan üsleriyle doldu. Bu üsler bütün komşularımızla ilişkilerimizi gerginleştiriyor. Bir savaş durumunda topraklarımızın çöle dönmesi tehlikesini getiriyor.

Halklarımız iş, ekmek ve özgürlük istiyor, savaş, macera istemiyor. Onurlu, başı dik bir yaşam özlüyor. Bu özlem güçlüdür, kendini her alanda ve her yörede hissettirmektedir.

Evren-Özal diktatörlüğü, işte halklarımızın kendi özlemlerine kavuşmasını önlemek, vurgun ve yağmalarını sürdürebilmek için, halktan korktukları için, onun demokratik hak ve özgürlüklerini tanımaya yanaşmıyorlar.

Ama diktatörler zayıftır. Bugün çok geniş güçler Evren-Özal yönetiminin karşısına dikilmiştir. Faşizmi lanetliyenlerin, demokrasiye ihtiyaç duyanların sıraları her geçen gün genişliyor. Eğer demokrasi isteyen bütün güçler birleşirse, bu diktatörlük rejiminden kurtulmak hiç de zor olmayacaktır. Bu olanaklıdır, düş değildir. Ama eğer demokrasi güçleri kendi aralarındaki öteki konulardaki ayrılıkları şimdilik bir kenara bırakıp, demokrasi için birleşmeyi başaramazlarsa, Evren'ler, Özal'lar yeni yeni manevralarla kanlı ve kirli iktidarlarını uzatmak için zaman kazanmış olacaklardır. Bu ise, açlık ve yoksulluğun, işsizliğin daha da artmasından, emperyalistlerin ülkemizi daha çok avuçlarının içine almasından, daha çok acı ve gözyaşından başka bir sonuç getirmeyecektir.

SOL BİRLİK halkın düşmanlarına karşı birleşmenin olanaklı olduğunu kanıtlamıştır. SOL BİRLİK Evren-Özal yönetiminden kurtulmak isteyen bütün güçleri, demokrasi isteyen herkesi birleşmeye çağırıyor.

12 Eylül 1980'den bu yana 1 Mayıs yasaklanmıştır. 1 Mayıs'ı yasaklayanlar, işçilerin, köylülerin, aydınların, gençlerin, Türk ve Kürt emekçilerin birleşmesinden korkanlardır. İşçilerin dünyanın sosyalist ve kapitalist bütün öteki ülkelerdeki sınıf kardeşleriyle birlikte, aynı gün, aynı amaçlar için omuz omuza, kardeşçe barış, demokrasi ve sosyalizm talebini yükseltmesinden telaşa kapılanlardır.

Bilinçli işçiler, devrimci aydınlar 12 Eylül 1980'den bu yana herşeyi göze alarak 1 Mayıs'ı kutlamaktan, bu birlik gününde özgürlük istemlerini yükseltmekten geri durmadılar. Bu yıl da geri durmayacaklar. Elbette şimdi kutlamalarımız yüzbinlerin alanları doldurduğu 1 Mayıs'lardan farklıdır. Ama 1 Mayıs yaşıyor ve bütün emekçilere mücadele yolunu gösteriyor.

İşçiler, Türk ve Kürt emekçiler, yurtsever gençler, aydınlar, demokrasi isteyen tüm yurttaşlar,

1 Mayıs'da birleşin, sesinizi yükseltin! Diktatörlük rejiminin, patronların, gerici güçlerin sizi bölmesine izin vermeyin!

1 Mayıs'a konan yasağın kalkması için, özgür toplu sözleşme ve grev hakkı için, politik tutukluların salıverilmesi ve genel af için, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü için, Kürt halkı üzerindeki ırkçı-şoven baskıların, katliamların sona ermesi, idam ve işkencelerin durdurulması için, DEMOKRASİ için,

ABD ve IMF ile yapılan anlaşmaların iptal edilmesi ve Amerikan üslerinin sökülüp atılması için,

Evren-Özal diktatörlüğüne karşı güçlerimizi birleştirelim, aramızdaki dayanışmayı artıralım, kendi çıkarlarımızı savunmak için örgütlenelim! İŞ-EKMEK-ÖZGÜRLÜK mücadelesinde SOL BİRLİK'le birleşelim!

SOL BİRLİK

20 Nisan 1985

Bildiri

Yurttaşlar,

Geçtiğimiz günlerde Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde sona eren TKP Davası'nda 200'ü aşkın yurtsever 17 yıla varan ağır hapis cezalarına çarptırıldı. Askeri mahkeme bu yurtseverlere partimize üye olduklarını öne sürerek, faşist 141. ve 142. maddelere dayanarak bu cezaları verdi. Böylece 12 Eylül 1980'den bu yana TKP davalarında uzun hapis cezalarına çarptırılan işçilerin, sendikacıların, aydınların, öğrencilerin, ilerici kadınların sayısı 1.000'e yaklaştı. Hâlâ yeni yeni tutuklamalar yapılmakta, işkenceler uygulanmakta, yeni yeni TKP davaları açılmaktadır.

Komünist Partisi'nin yasaklı olduğu, insanların Komünist Partisi'nin görüşlerini benimsedikleri için tutuklandığı, işkence gördüğü, bu görüşler doğrultusunda politik faaliyet yürüttüğü için yıllarca zindanlarda tutulduğu, hatta öldürüldüğü bir ülkede hiç kimse demokrasi olduğunu öne süremez.

TKP'ne karşı en ağır baskıları uygulayanların, en kaba yalanlarla Partimize karaçalmaya yeltenenlerin, gerçek yüzleri her geçen gün daha açık ortaya çıkıyor. «Bütün yaptıklarımız 12 Eylül öncesi terör ortamına geri dönüşmesini önlemek içindir» diyenler, terörizmin elebaşı faşist Türkiye'ye kadar bütün MHP'lileri serbest bırakıyor, devlette bunlara önemli görevler veriyorlar. «Atatürk'ün yolundayız» diyenler, ülkemizi Amerikan emperyalizminin eline teslim ediyor, Ortadoğu'nun Hong Kong'una çeviriyorlar. «Enflasyonu önleyecek, işsizliği azaltacağız» diyenler, halkımızı kuru ekmeğe muhtaç duruma sokuyorlar.

Ankara'da ve öteki sıkıyönetim mahkemelerindeki TKP davalarında yargılanan yurtseverler bütün bunlara karşı çıktıkları, halkın çıkarlarını, savundukları için ağır hapis cezalarına çarptırılıyorlar. TKP'ne halka kurtuluş yolunu gösterdiği için vargüçleriyle saldırıyorlar. Halk gerçekleri görmesin, kendi geleceğini kendi ellerine almasını öğrenmesin diye TKP yasaklı tutuluyor.

Ulusal egemenliği yok edip, bir avuç Amerikan uşağının ve vurguncu kapitalistin azınlık diktatörlüğünü kuran Evren, 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı'nda, ulusal egemenliği, demokrasiyi, ulusal bağımsızlığı savunan güçlere bir kere daha en ağır sözlerle saldırdı, tehditler yağdırdı, yüzkarası rejimini savunmaya çalıştı. Evren demokrasi güçlerinin gerilememesinden, halkın şimdi demokrasi istemine daha çok sarılmasından korkuya kapılıyor. Onun tehditleri, yalnızca diktatörlüğün zayıflığını gösteriyor.

TKP sürekli baskı ve koğuşturma altında olmasına rağmen, herşeyi

göze alarak demokrasinin kazanılması için savaşımlı sürdürüyor, sürdürecektir. Bu savaşım ancak bütün demokrasi isteyen güçlerin birleşmesiyle kazanılabilir.

TKP demokrasiden yana olan herkesi TKP üzerindeki baskılara karşı çıkmaya, yurtseverlere verilen ağır hapis cezalarını protesto etmeye, mahkumiyet kararlarının bozulması için seslerini yükseltmeye çağırıyor. Demokrasiyi gerçekten kazanmak için bu zorunludur. Komünistler kendi çıkarları için değil, halkın çıkarları için savaşıyorlar. Evren-Özal yönetiminin antikomünizmi yalnızca komünistlere değil, halkın çıkarlarını şu ya da bu ölçüde savunan herkese yöneliyor.

Yurttaşların istedikleri partiye üye olma, istedikleri partiyi destekleme özgürlüğü için savaşım verilmeden, diktatörlüğü geriletmek, demokrasiyi kazanmak olanaksızdır.

Halkın özlediğı demokrasi TKP'siz olamaz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

30 Nisan 1985

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Duyurusu

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi 4. Plenumu toplandı. Plenum, MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın okuduğu Politik Büro Çalışma Raporu'nu görüştü. Demokrasi savaşımının sorunlarını ve TKP'ni bu savaşım içinde güçlendirme görevini özel bir biçimde ele aldı. Partimizin 65. kuruluş yıldönümünü kutlama çalışmalarının hedeflerini somutladı.

TKP MK 4. Plenumu, faşist diktatörlüğün zayıflıyor olmakla birlikte varlığını koruduğunu, buna karşılık demokrasi hareketinin genişlediğini, diktatörlük karşıtı güçlerin Evren-Özal yönetiminin tüm baskı ve manevralarına karşın gerilemediklerini, ama henüz diktatörlüğe son verecek, demokrasiye geçişi sağlayacak bir güce ulaşmayı da başaramadıklarını saptadı.

Bugün halkımızın önündeki en önemli görev demokrasiyi kazanmaktır. Demokrasi ancak onu isteyen güçlerin ortak bir platform çevresinde güçlerini birleştirmesiyle, halkın demokrasi için aktif savaşıma atılmasıyla kazanılabilir. Plenum, TKP'nin de içinde bulunduğu 6 sol partinin oluşturduğu SÖL BİRLİK'in daha da güçlenip genişlemesinin bu amaçlara ulaşmada önemli bir rol oynayabileceğini vurguladı. Öteki muhalefet güçlerinin sol güçlerle diyaloga girmesinin, bütün muhalefetin demokrasi düşüncesi ve savaşımı temelinde yakınlaşmasının, faşist diktatörlüğü geriletmek, Evren-Özal ikilisinin manevralarını boşa çıkarmak, demokrasiye gerçekten geçişin yolunu açmak için zorunlu olduğunu belirtti.

TKP MK 4. Plenumu, bütün demokrasi güçlerini, politik tutum ve yaklaşımlarını saptarken, diktatörlük altında geçen beş yıl içinde, politik sistemde, ekonomik ve sosyal yapıda, dış ilişkilerde, kültürel ve düşünsel yaşamda gerçekleşen önemli değişiklikleri bütün yönleriyle dikkate almaya ve bunun gereği olarak demokrasiyi kazanmak için her türlü fedakarlığı göze almaya çağırı.

Ekonomik durumun ağırlaşması, dış politik sorunların yoğunlaşması, ABD emperyalizminin yeni yeni askersel ve ekonomik dayatmaları, halkımızın önündeki tehlikeleri daha da artırıyor. Evren-Özal yönetimi büyük bir umursamazlıkla cumhuriyeti uçuruma itiyor. TKP halkımızın ve ülkemizin geleceği için duyduğu büyük sorumlulukla, her yurtsevere sesleniyor: Diktatörlere karşı birleşmek için kaybedecek zaman yoktur.

TKP MK 4. Plenumu, Partimizin kuruluşunun 65. yıldönümünü «Demokratik Türkiye, Daha Güçlü TKP!» belgisi altında, demokrasiyi kazanma savaşımını daha da yükselterek, TKP'ni bu savaşım içinde güçlendirerek,

onu toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir gücü durumuna yükseltmek için her çabayı göstererek kutlama kararını aldı.

Komünistler bu amaçla, 1985 yılı boyunca :

- işkence ve idamların, politik tutuklamaların durdurulması, Kürt halkı üzerindeki baskının ve kırımın sona erdirilmesi için, genel politik af için,
- tüm demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması ve ulusal, demokratik anayasa için,
- ABD ile Savunma ve İşbirliği Anlaşması'nın uzatılmasına ve Amerikan üslerine karşı barış hareketini yükseltmek için,
- işten atmalara, işsizlik ve pahalılığa karşı, emekçilerin ekonomik ve sosyal haklarını korumak için, tüm bu alanlarda halkın ve demokrasi güçlerinin savaşımını daha da yükseltmek için her çabayı göstereceklerdir. Erken seçime gidilmesi için savaşımı, bu savaşımınla birleştireceklerdir. TKP, ulusal demokrasi hedefini halkımıza tanıtmaya çalışılmasına hız verecektir.

TKP MK 4. Plenumu, bu görevlerin daha iyi yerine getirilmesi, Partinin yığınlarla ve parti sempatizanlarıyla daha sıkı bağlanması, örgütsel olarak güçlenmesi için 65. yıl içinde MK organı ATILIM gazetesinin haftalık olarak yayınlanmaya başlanmasını gerçekleştirmek için gerekli hazırlıkların yapılmasını, 65. yıl ruhunda parti üyeliği niteliklerinin yükseltilmesini, Partiye nitelikli yeni üye kazanılmasını ve Batı Avrupa'daki parti çalışmalarının daha da geliştirilmesini karara bağladı.

TKP MK 4. Plenumu, partimizin çok yönlü gelişmesine önemli bir katkıda bulunmuş olduğunu saptadığı, parti organlarına yazı ve haber gönderme yarışmasının gelenekselleştirilmesini, yarışma sonuçlarının her yıl ATILIM'ın 1 Mayıs sayısında açıklanmasını ve yarışmaya daha geniş katılımın sağlanması için gereken önlemlerin alınmasını kararlaştırdı.

TKP MK 4. Plenumu, faşizme karşı utkunun 40. yıldönümünde, başta Sovyet halkı olmak üzere, Hitler faşizminin yenilmesi için eşi görülmedik fedakarlıkları göze almış olan tüm antifaşist güçlerin savaşımını saygıyla andı ve insanlığın bir daha böyle büyük felaketlere uğramaması için, savaşa karşı, o daha başlamadan birleşmek gerektiğini vurguladı.

Plenum, bir bildiri ile Ankara'da sonuçlanan TKP Davasında verilen ağır cezaları protesto etti. Politik bir parti olan TKP'ne üye olmanın suç olarak gösterilmesinin ülkemizde demokrasi olmadığının en somut kanıtlarından biri olduğunu vurguladı ve tüm demokrasi güçlerini bu her türlü hukuk ve adalet anlayışına düşman yargılamalara karşı seslerini yükseltmeye çağırdı.

TKP MK 4. Plenumu, diktatörlük altında 1 Mayıs'ı kutlayan işçileri, köylüleri, aydınları, gençleri, zindandaki ve göçmenlikteki yurtseverleri ateşli dayanışma duygularıyla selamladı.

TKP'nin 65. kuruluş yıldönümünde tüm komünistleri, Demokratik Türkiye, Daha Güçlü TKP için her özveriyi göstermeye çağırıyor.

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

1 Mayıs 1985

TÜSTAV

Faşizme karşı utkunun 40. yıldönümü üzerine halkımıza çağrı

Bütün dünya halkları İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin, faşizme ve militarizme karşı tarihsel utkunun 40. yıldönümünü kutluyor.

Savaş mı, barış mı sorusunun giderek daha keskin biçimde yeniden gündeme geldiği günümüzde İkinci Dünya Savaşı'nın neden ve sonuçlarını hatırlama, bundan gereken dersleri çıkarmak zorunludur.

İkinci Dünya Savaşı'na dünya egemenliği kurmak hayalindeki Hitler faşizmi yolaçtı. Emperyalizmin en gerici, en saldırgan güçlerinin, Alman ve İtalyan faşizmi ile Japon militarizminin birlikte yürüttükleri savaş 50 milyon insanın hayatına mal oldu. Ülkeler, kentler harabeye döndü.

Faşizmin amaçları baştan belliydi. Eğer Sovyetler Birliği'nin daha savaş başlamadan çok önce, öteki ülkelere getirdiği savaşı önlemek için işbirliği yapma önerilerine uyulsaydı, eğer kapitalist ülkeler komünist partilerinin ve öteki barış güçlerinin barışı korumak için en geniş güçlerin birliğini oluşturma girişimlerine yanıt verilseydi, eğer sağduyu egemen olsaydı, insanlığın bu büyük kayıplara uğramasını önlemek olanaklı olabilirdi. Daha savaş çıkmadan birleşmek, barış isteyen herkesin görevi budur.

Sovyet halkı ve ordusu, SBKP'nin, onun başında Yozef Stalin'in bulunduğu Merkez Komitesi'nin yol göstericiliğinde, komünistlerin örnek savaşlarıyla tarihte eşi görülmedik fedakârlıklar göstererek insanlığın savaş belasından kurtulmasında, ülkelerin ve halkların özgürlüklerine kavuşmasında belirleyici olmuştur. İnsanlığın kurtuluşu için yaşamını veren 20 milyon Sovyet insanının, bütün ülkelerdeki yiğit antifaşist savaşçılarının yüce anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Bundan 40 yıl önce, emperyalizmin sosyalizme üstün gelme, tarihin gidişini geri çevirme, dünya çapındaki toplumsal ilerleme savaşımını durdurma çabalarının yenilgiye mahkum olduğu, bu çabaların insanlığa kan ve gözyaşından başka bir şey getiremediği kanıtlandı.

Bugün ABD emperyalizmi ve NATO'ya egemen güçler bu gerçeklere gözlerini kapatarak, yeni bir dünya savaşının hazırlıklarını yapıyorlar. Bu amaçla yalnız yeryüzünde insanlığı 15 kez yokedecek güçte nükleer silahın birikmiş olduğuna aldırmadan, uzayı da silahlandırmak istiyorlar. Eğer bu güçlerin eli kolu bağlanamazsa, insanlığı bekleyen toptan bir yokoluştur.

Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, gene büyük bir sorumlulukla, özveriyle davranıyorlar. ABD'nin, NATO'nun, askersel üstünlük elde etme

amacını gerçekleştirmesine izin vermiyorlar. Karşılıklı ve eşit güvenlik temelinde silahlanma yarışının durdurulması, nükleer silahlanmanın gerçekleştirilmesi için her çabayı gösteriyorlar. Eğer dünya barışının korunmasını isteyen bütün devletler, politik güçler, örgütler, insanlar güçlerini birleştirilirse, savaş tehlikesini insanlığın yaşamından çıkarmak olanaklıdır. Anti-Hitler koalisyonu, sosyalist ve kapitalist ülkelerin bu amaçla bir araya gelebileceğini kanıtlamıştır.

Türkiye İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler Almanya'sıyla el altından işbirliği yaptı. Ülkemiz bu savaşın yıkıcı sonuçlarına tanık olmadı. Ama eğer Kızıl Ordu Stalingrad savaşını kazanamasa, hiçbir güç Türkiye'nin Hitler saldırganlarının yanında savaşa girmesini önleyemezdi. Türkiye'de faşist hareketin Türkes vb.lerinin ortaya çıkmasına olanak verilmesi de, 1940'larda Hitlercilerle yapılan işbirliğiyle bağlıdır.

Türkiye'yi bugün yönetenler ABD emperyalizmiyle açık bir işbirliği içindedir. Ülkemizi sözde «Sovyet tehdidi»nden koruma gerekçesiyle aklanmaya çalışılan bu işbirliği sonucunda, halkımız her an Washington'un bir çılgınlığı sonucu yokolma tehlikesi altında yaşar duruma gelmiştir. ABD yönetimi şimdi de Türkiye'yi uzayın silahlandırılması planlarına katmaya çalışıyor.

Bugün ABD emperyalizmine, Türkiye'nin bir Amerikan sömürgesi olmasına karşı birleşmek, halkımızın kaderini Washington'un ellerine teslim eden Evren-Özal diktatörlüğüne karşı savaşımlı yükseltmek en önemli görevdir.

TKP, İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi, bugün de, savaş tehlikesine karşı, Türkiye'nin barış yanlısı devletlerin sırasında aktif, yapıcı bir tutum alması için, ülke içinde, faşizm yanlılarına karşı demokrasi için bütün demokrasi güçlerinin birliği için savaşıyor.

TKP Hitler faşizminin yıkılmasının 40. yıldönümünde, barış ve demokrasi güçlerini, sağduyu sahibi her yurttaşı işbirliğine, ortak savaşıma çağırıyor.

Amerikan emperyalizmine köleliğe son!

Amerikan üslerine, roketlerine hayır!

Amerikancı Evren-Özal rejimine son!

Ulusal demokrasi için, barışçı bir Türkiye için birleş!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

22 Nisan 1985

ABD Ermeni terörizmini niçin kışkırtıyor?

İçinde bulunduğumuz Nisan ayında bütün dünyadaki Ermeniler bundan 70 yıl önce 1915'de Ermeni ulusuna karşı yapılan soykırımını acıyla anıyorlar.

Aynı zamanda haksız ve amaçsız Ermeni terörünün kurbanı olan Türklerin yakınları da acı içindeler. Bu acıları doğuran gerçekleri görmek gerekir.

Alman emperyalizminin zorlaması ile ülkeyi Birinci Dünya Savaşı'na sokan Enver ve Talat Paşalar, bu haksız savaşta kendi sınıf çıkarları için yalnız Ermenilerin değil milyonlarca Türk emekçisinin de kırımına neden oldular. Sonra da ülkeyi işgalcilere teslim edip kaçtılar.

Şimdi Ermeni kırımının 70. yıldönümünde her Türk yurtseveri Türk ulusunun alınına bu kara lekeyi sürenleri, bu tarihsel gerçekleri unutmamalıdır. Emperyalizmle işbirliğinin, haksız savaşların halklara eşi görülmedik acılardan ve yıkımlardan başka bir şey getirmediğini görmeli ve halkları birbirine düşman etme çabasına karşı çıkmalıdır.

ABD, Ermeni sorununa sahip çıkar gözüküyor. Bu kimseyi aldatmamalıdır. Gerçekte ABD ikiyüzlü davranıyor. Ülkemizdeki rejime en doğrudan desteği veren ABD acaba neden «Ermeni sorunu»nda kraldan daha kralcı oluyor? ABD'nin asıl amacı nedir?

ABD, «Ermeni sorunu» sürekli canlı kalsın istiyor. Bu amaçla bir yandan «Ermeni davası»na sahip çıkar gözüküyor, el altından Ermeni terör örgütlerini, bazı şoven, gerici Ermeni gruplarını silahlandırıyor, finanse ediyor. Onların içine sızarak, bu örgütleri kontrolü altında tutmaya çalışıyor. «Bağımsız Ermeni Devleti» hayalini yayıyor. Antisozyalizmi kışkırtıyor. Aynı zamanda terörü sosyalist ülkelerin topraklarına sokmak istiyor. Geçmişte Bulgaristan ve Yugoslavya'da bu tür bir provokasyona giriştiği biliniyor.

Öte yandan ABD ülkemizdeki faşist, ırkçı, şoven çevreleri ters yönden kışkırtıyor. Ermeni terörünün ardında «Sovyetler Birliği var», «TKP-Asala ortaklığı» yalanları ile halkımızı şaşırtmak, kendini gizlemek istiyor. Antisozyalizmi, antikomünizmi, anti-TKP'ciliği yaymak istiyor. ABD, nasıl ki Kürt halkına yapılan baskı ve kırımların baş destekçisi ise ülkemizde yaşayan Ermeni vatandaşlara karşı da saldırı, terör uygulansın istiyor, bunu kışkırtıyor.

Bu çirkin, iki yüzlü politika son derecede insanlık dışı, kara yüzlü bir politikadır. ABD ulusal bir bilincin her uyanışını başka bir ulusun şovenizmini kışkırtarak bastırmak istiyor. Kışkırttığı «Büyük Devlet» şoveniz-

minin ardında «Büyük Amerika, dünyanın jandarması ABD» şovenizmi gizlidir.

Tüm dünyada, bölgemizde savaşı körükleyen, ülkemizi saldırı silahları ile donatan ABD emperyalizmi bölgemizdeki tüm halkların baş düşmanıdır. ABD'nin bir ulusun bağımsızlık mücadelesinin yanında olduğunu tarih kaydetmemiştir. Tersine o, her ulusal kurtuluş hareketini ezme çalışmıştır. Bugün de halkımızın daha da uyanan ulusal bağımsızlığını koruma bilincini her tür ayrılıkçılığı kışkırtarak, şovenizmi körükleyerek boğmak istiyor.

TKP Ermeni kırımının 70. yılında herkesi soğukkanlı davranmaya, ABD'nin kışkırtmalarını görmeye çağırıyor. TKP terörizme karşıdır. Terör ile tarihi gerçekleri kabul ettirme yolunu yanlış, amaçsız ve Ermeni halkının çıkarlarına da zararlı görüyor. Öte yandan yurtsever güçler, tarihi gerçeklere gözler kapatarak, inkar edilerek bu tür kışkırtmalara ortam hazırladığını görmeliler. Bu gerçekler kabul edilmelidir. Aynı zamanda bu karşılıklı «kışkırtılma» oyununa gelinmemeli, intikamcı duyguların körüklenmesine karşı çıkılmalıdır.

ABD emperyalizmine, faşizme, şovenizme karşı savaşım daha da yükseltilmelidir.

Türk ve Ermeni halkı dosttur.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

19 Nisan 1985

TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaş'ın 1 Mayıs konuşması

İşçi kardeşlerim, yoldaşlar, dostlar,

Bugün diktatörlük altında beşinci 1 Mayısımızı kutluyoruz. Faşist diktatörlük rejimi zayıflıyor da olsa yerli yerinde duruyor. Ama, baskı altında 1 Mayıs'ı kutlayanlar bugün daha kalabalık ve daha güçlü. 1 Mayıs ateşi daha da canlı bugün.

Diktatörlüğün baskıları, tehditleri, manevraları muhalefet güçlerini susturamadı. Tersine sesimiz, şimdi daha güçlü duyuluyor.

İşçi sınıfımız, yurtsever güçler bu 1 Mayıs'ta yeni bir mücadele silahına kavuştular. SOL BİRLİK sesini yığınlara daha etkili duyurabilmek için kendi adındaki gazetesinin ilk sayısını bugün çıkardı.

Öte yandan 1985 1 Mayıs'ının tarihsel bir anlamı var. Tüm dünya Hitler faşizmi ve Japon militarizminin yıkılışının kırkinci yılını kutluyor. 40 yıl önce yıkılmaz sanılan Hitler'in faşist imparatorluğu, başta 20 milyon evladını yitirme pahasına direnen Sovyet halkının ve tüm diğer ülkelerdeki antifaşistlerin destansı kahramanlıkları sonucu yıkılıp gitti. Tüm dünya halkı, bugün faşizmi, savaşları lanetliyor. Günümüzde diktatörlükler bir bir yıkılıyor. Arjantin'den sonra Brezilya ve Uruguay'da da işçi sınıfı, halklar demokrasiye, özgürlüğe kavuştular.

Ülkemizdeki faşist diktatörlüğün de ömrü uzun olmayacaktır. Ama elbette, diktatörlüğün yıkılması, demokrasinin kurulması kendiliğinden olmaz. Kimse, bize, mücadele etmezsek demokrasiyi altın tepside sunmayacak.

Bu 1 Mayıs'da görevimiz, demokrasiyi nasıl kazanacağımız üzerinde daha çok düşünmek ve gerekenleri gecikmeksizin yerine getirmektir.

Geçtiğimiz günlerde partimizin 4. Merkez Komitesi Plenumu toplandı. Partimiz, işçi sınıfımıza, halkımıza, demokrasi güçlerine karşı görevlerini daha iyi yerine getirebilmek için demokrasiyi kazanma görevini özel bir biçimde ele aldı. TKP'nin daha da güçlenmesinin, ancak demokrasi mücadelesi içinde daha etkili bir rol oynayarak gerçekleştirebileceğini saptadı. Aynı zamanda belirledi ki, TKP'yi daha da güçlendirmek demokrasi mücadelesinin başarısı için de zorunludur. Böylece 65. kuruluş yıldönümümüzde görevlerimiz, mücadele yolumuz bugün daha da aydınlıktır.

İşte tüm bu nedenlerle bugün geleceğe daha iyimserlikle bakmakta haklıyız.

Bu inançla, güçle, sizlerin, ülkede demokrasi için kavga veren bütün

yurtseverlerin, hapishaneleri dolduran ilericilerin, demokratların, devrimcilerin, zor koşullarda partimizin mücadele bayrağını yükseklerde tutan yoldaşlarımızın, Ankara TKP Davasında olduğu gibi ağır cezalara çarptırılan yoldaşlarımızın, sempatizanlarımızın, hâlâ polis işkencesi altında olanların, ülke içinde ve dışında tüm üyelerimizin, tüm tutuklu ailelerinin, politik göçmenlikteki devrimcilerin, yurtseverlerin, hepinizin Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına 1 Mayısınızı yürekten kutlarım.

İşçi kardeşlerim,

1 Mayıs herkesten önce sizindir.

Zor koşullar altındasınız. Koşullarınız dün de zordu, bugün daha da zordur. Hayat pahalılığı belinizi büküyor. İşten atılmalar bir çığ gibi. İşsiz kalma korkusu her işçinin korkulu rüyası. Haklı olarak işsiz kalırsam çoluk çocuk ne yer, ne içer diye düşünüyorsunuz. Faşist diktatörlük sendikal haklarınızı elinizden aldı. Özgür toplu sözleşme yapamıyorsunuz, grev yapamıyorsunuz. Hakınızı arayamıyorsunuz. Ama korkunun ecele faydası yoktur. Görüyorsunuz, hergün yeni bir arkadaşınız haksız yere işten atılıyor. Hakınızı aramazsanız aç karnına çalışmak zorundasınız, tek başınıza ararsanız işsiz kalmak zorundasınız. Size beğendiğini seç, kırk katır mı, kırk satır mı diyorlar.

Fakat gerçek böyle değil. Bugün 1 Mayıs, yani işçilerin birlik, dayanışma, mücadele günüdür. Uluslararası işçi sınıfı, yani milyonlarca işçi, yıllar boyu süren mücadele deneyimleri ile kendilerini kurtuluşa götüreceği yolu böyle çizdiler. Onlar bayraklarına «Birlik-Dayanışma-Mücadele» diye yazdılar. Türkiye işçi sınıfı da kendi zorlu deneyleri ile kazandığı dersi bayraklaştırdı, «Birlikten kuvvet doğar-Hak verilmez alınır» dedi. Bugün bu dersleri hatırlamanın günüdür.

12 Eylül öncesine iyi bakın. Ülkeyi geriye götürmek, demokratik hakları kısıtlamak isteyen her adımın karşısına işçilerin çıkmış olduğunu göreceksiniz. Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurmak isteyenlere işçilerin «dur» deyişini hatırlayın. Bunu ancak süngü zoruyla 12 Eylül sonrası gerçekleştirildiler. Faşist terörün azdığı dönemde «Faşizme İhtar» mitinglerini hazırlayın, böyle bir ortamda herkese moral güç kaynağı olan büyük 1 Mayıs'ları hatırlayın. İşçiler böylece yalnız kendi çıkarları için mücadele etmediklerini topluma gösterdiler. Böylece haklı bir saygınlık kazandılar. Her zor durumda soruluyordu: İşçiler ne diyor, DİSK ne yapıyor, Türk-İş ne düşünüyor? Böylece görebiliriz ki, 1973 sonrasında işçi sınıfımız toplumsal mücadeleye açıkça ağırlığını koymuştur.

Bu nedenle 12 Eylül'de gelen darbe büyük bir kinle en önce işçilere vurdu. DİSK kapatıldı. İşçi sınıfının yandaşı sol güçler darbe üstüne darbe yedi. İşçi sınıfımızın öz partisi TKP üzerine vahşice saldırdı. Demokrasi yokedildi. Ülkemiz ABD emperyalizmine kölece bağımlı hale geldi. Eko-

nomik bunalım bir ulusal felaket haline dönüştü. Bunalımın bütün yükü işçi ve emekçi halkımıza, tüm çalışanlara bindirildi.

Şimdi ulusun ezici çoğunluğu bu durumdan nasıl kurtuluruz diye soruyor. Gözler yine işçi sınıfımızdadır. Sizlerdedir. Ama sizler de iyi biliyorsunuz ki, durum eskisinden kat kat daha zordur. Yaşam derdi size nefes aldırıyor. Güçlü bir sendikal önderlikten yoksunsunuz, sol güçler, TKP ağır baskılar altındadır. Böyle bir durumda ne yapılmalıdır?

Fabrikalardaki parti örgütlerimizden gelen bilgiler, bize ulaşan pek çok işçi mektubu, fabrikalarda, işçi mahallelerinde şimdi bu sorunun çok daha fazla sorulduğunu gösteriyor. Sınıf bilinçli işçiler bu soruların yanıtlarını da görmeye başladılar.

Önce bazı yanılgılara düşmekten kendimizi korumalıyız. Şimdi zayıfız. «Diktatörlüğü ortadan kaldırmak, demokrasiyi kazanmak için işçiler, sol güçler bir şey yapamazlar. Beklemek gerek» diye düşünülebilir. İlk bakışta mantıklı gibi görünen bu düşünce, işçi sınıfının mücadelecî mantığına, karakterine uygun olmadığı gibi, doğru da değildir.

Beklemek neyi değiştirir? Bugüne dek size kim haklarınızı ikram etti? Özal gidecek, yerini DYP, ya da SODEP alacak, ondan sonra işçilere, sol güçlere sıra gelecek diye düşünmek yerinde mi? Böyle düşünmek karşıımızdaki düşmanın gücünü görmemek, planlarını anlamamak olur. Faşist diktatörlük yerli yerinde duruyor. Bunu anlamak için Evren'in konuşmalarına bakmak yeter. Evren bir cumhurbaşkanı gibi konuşmuyor. Hükümetin, parlamentonun yerine kendini koyarak konuşuyor.

12 Eylül darbesi ile ülke ekonomik, politik, kültürel, düşünsel alanlarda öylesine geri götürüldü ki, basit bir hükümet değişikliği ile iktidara burjuvazinin hangi kanadı gelirse gelsin, toplumun gereksinim duyduğu sorunların çözümüne yanıt veremez.

Ve nihayet ülke ABD emperyalizmine sıkıca bağlandı. ABD yetkilileri her fırsatta Türkiye'ye verdikleri önemi açıklamaktan geri durmuyorlar. Türkiye Ortadoğu'da ABD'nin kolay kolay vazgeçemeyeceği stratejik önemde bir üsdür. Ülkemiz bugün yabancı tekellerin açık pazarına dönüştü. İşbirlikçi tekellere, parababaları bu tatlı kârlarını kolay kolay bırakmayacaklardır. Ve diktatörlük ülkeye azıcık demokrasi havası estiğinde nelerin değişeceğini çok iyi biliyor. Bu nedenle demokrasi rüzgarlarının kolay esmeyeceği görülmelidir.

Öte yandan diktatörlük bir yandan baskı ve tehditlerle, bir yandan da çeşitli vaatlerle parlamento dışı burjuva muhalefet partilerini uysallaştırmaya çalışıyor. Bu yolla ve çeşitli zorlama, bölünme ve birleşmelerle oluşturulacak her türlü «alternatif hükümet» formülü hiç bir sorunu çözmeyecektir. Unutmamak gerekir ki, böyle bir durumda faşist diktatörlüğün hazırladığı, güçlendirdiği baskı kurumları herşeyden önce işçilere,

sol güçlere, gerçekten demokrasi isteyenlere karşı işlemeye devam edecektir.

Bugün birşey yapılamaz demek, diktatörlüğe sıkıştığında böyle bir manevra yaparak demokrasi güçlerini bölmesine olanak vermek demektir. İşte o zaman korkulan başa gelecek ve yığınlar burjuvazinin kuyruğuna takılmış olacaktır. İşçi sınıfı adına bugün somut bir yol göstermeden, sosyalizm üstüne, devrim üstüne parlak laflar etmekle de bu sonuç değiş-tirilemez.

Kuşkusuz, bugün ülkeyi baştan başa saran bunalımın, özellikle ekonomik bunalımın, temel nedenlerini işçi sınıfına göstermek her bilinçli işçinin görevidir. Cumhuriyetin kuruluşundan buyana ülkemiz kapitalist yoldan kalkınmaya çabaladı. Bugün geline nokta ortadadır. İçinde bulunduğumuz ve halkımızın başına bir karabasan gibi çöken bunalım, dışa bağımlı kapitalizmin bir ürünüdür. Bugün daha açık görülebilir ki, bu yol işçilere, köylülere, tüm çalışan halkımıza acılardan başka birşey vermemiştir. Veremezdi, çünkü kapitalizm sömürü demektir. İnsanın insanı sömürmesine yol açan bu düzene devrimci bir tarzdan son vermeden, sosyalizme kavuşmadan kesin kurtuluş yoktur.

Bugün ekonomik bunalıma köklü çözüm arayan namuslu demokrat bilim adamları bile, eğer bilimsel bir tarafsızlıkla bakabilirlerse, kendileri sosyalizmi henüz benimsemiş olmasalar bile, bu gerçeği görmemezlik edemeyeceklerdir.

Bugün sosyalist ülkelerde ekonomik bunalımların, hayat pahalılığı denilen şeyin, işsizliğin, kitlesel hastalıkların, cahilliğin tarihe karıştığını bilmeyen mi var? Sosyalizm düşmanları bile bu gerçekleri kabul etmek zorunda kalıyorlar, ama onlar, halk bunları bilmesin istiyorlar.

İşçi kardeşlerim,

Biliyoruz ki, sosyalizm için gerekli güçler hazır değildir. Yine biliyoruz ki, sosyalizme demokrasi yolundan başka bir yolla varılamaz, hiçbir ülkede de varılamamıştır. İşçi sınıfı ancak demokrasi mücadelesi içinde güçlenebilir, yandaşlarını, bağlaşıklarını genişletebilir.

İşçiler bugün ekonomik hakları, sendikal hakları için dışı dış bir mücadele vermek zorundadırlar. Kaybedilen hakları geri alma mücadelesi yarına bırakılamaz. Her hak için sert, eylemli bir mücadele şarttır.

Ama acaba işçiler bugün bununla yetinmeli midirler? Politik mücadeleyi daha iyi koşulların oluşacağı yarına mı bırakmalıdırlar?

Hayır. Bu büyük yanılgı olur. Demokratik bir politik rejim varolmadıkça kaybettiğimiz hakları geri alamayız. Bu nedenle demokrasi mücadelesi yalnızca haklar için mücadele değildir. Esas olarak demokratik hak ve özgürlüklerimizin baş düşmanı bu rejime karşı mücadele demektir.

İşçi sınıfı nasıl bir demokrasi için savaşmalıdır?

Bilmelisiniz ki, proleter demokrasisi, yani sömürücü sınıfların olmadığı bir demokrasi dışında hiçbir demokrasi türü işçi sınıfının tüm istemlerine yanıt veren bir demokrasi olmayacaktır. Ama bu sizi umutsuzluğa sürüklememelidir. Demokrasiye en fazla işçi sınıfının gereksinimi vardır. Hatta bu demokrasiden sömürücü sınıflar daha fazla yararlanacak olsa bile. Çünkü böyle bir demokrasi, işçi sınıfına o mücadele etmeden haklar tanımayacaktır. Ama işçi sınıfına daha iyi mücadele koşulları hazırlayacaktır. Elbette demokrasi ne kadar geniş olursa, işçi sınıfı mücadele için o ölçüde daha iyi koşullara sahip olacaktır.

Bu nedenle işçiler demokrasi mücadelesinin hiçbir biçimine yabancı ve onun dışında kalamazlar. Kalmamalıdır.

Faşizmi ve her tür gericiyi besleyen emperyalizme kölece bağımlılığa son verildiği, ulusal bağımsızlığımız ve egemenlik haklarımızın, barışın garanti altına alındığı, bir avuç işbirlikçi, talancı tekeli burjuvazinin sömürsünün sınırlandırıldığı, işçi sınıfının sendikal ve politik örgütlenme özgürlüklerinin önündeki her tür engellerin kaldırıldığı, Kürt halkının özgürlüklerinin tanındığı, tüm demokratik hak ve özgürlüklerin ulusal, demokratik bir anayasada garanti altına alındığı, işçi sınıfının ağırlığının olduğu ulusal demokrasi, bugün toplumumuzun ezici çoğunluğunun değişim istemine yanıt verecektir. Böyle bir demokrasi için mücadele etmek bugünün en devrimci görevidir.

Farklı derinlikte olsa da bugün ulusun çoğunluğu demokrasi istiyor. Biz kendi demokrasi anlayışımızı diğerlerinin karşısına koyamayız. Farklı demokrasi istemlerine sırtımızı dönmeyiz.

Burjuvazinin hangi kanadı olursa olsun, kendi sınıf çıkarlarını gözetecektir. İşçi sınıfının da çıkarlarına açık bir demokrasiye kendiliğinden evet demeyecektir. Tersine işçi sınıfı onların demokratik hakları için de en önde savaşmalıdır. Ancak böyle yapıldığında işçiler burjuvazinin kuyruğunda değil önünde olurlar.

İşçi kardeşlerim, yoldaşlar, dostlar,

Ülkenin bugününe sahip çıkmaya çalışmayanlar, yarına sahip çıkmayı başaramazlar. İşçi sınıfı bugünden, bugünün gerektirdiği mücadeleyi omuzlayamazsa, yarın toplumun politik yaşamında bir ağırlık oluşturamaz.

Politik strateji ve taktiklerimizi yığınlar kavramalıdır. Çünkü onlar içindir. İşçiler politik mücadelenin geçmek zorunda olduğu her basamağı görmelidirler. Göstermeliyiz. İşçiler, egemen sınıfların politikasını, sinsi manevralarını, burjuvazinin hangi kolu olursa olsun, onun parlak sözler ardında gizlenmiş sınıf çıkarlarını sezebilmelidirler.

Evren, 23 Nisan konuşmasında bir kez daha demokrasi güçlerine, ko-

münistlere, sola saldırdı. Aynı zamanda parlamento dışı muhalefet partilerine tehditler yağdırdı, hem de onları diktatörlükle uzlaştırma niyetlerini açığa vurdu.

Diktatörlüğün, muhalefet güçlerini bölme oyunları halkımıza açıklanmalıdır. Eğer parlamento dışı partiler kendi aralarında diyalog ve işbirliğini derinleştiremezlerse diktatörlük kazanacaktır.

Bugün ayırım çizgisi demokrasi isteyenlerle, ona karşı olan diktatörlük ve diktatörlük yanlısı güçler arasındadır.

Diktatörlüğün bu tür manevraları herşeyden önce, DYP'li, Refah Partili, SODEP'li, sol görüşlere sahip işçilerin, ekonomik haklar ve demokrasi için birliği ve mücadelesi ile önlenabilir. Onlar diktatörlüğün bu tür baskı ve manevralarına açıkça karşı çıkmalıdır. Sınırsız politik af ve erken seçim istemlerini yükseltmelidirler.

Türk-İş etrafında sendikal birliği sağlamak ve yeni bölünmeleri önlemek günün en yaşamsal görevidir.

Kısaca; diktatörlüğün yıkılması, demokrasinin kurulması için halk yığınlarının direnişi zorunludur. Demokratik muhalefet ne denli geniş politik güçleri toparlarsa, halkın güçleri o ölçüde birleşmiş olacaktır. Demokratik muhalefet içinde, işçi sınıfı ve sol güçler ne denli ağırlıkla yer alabilirlerse, halk yığınlarının direnişi o denli güçlü olacaktır. Ve bu demokratik muhalefetin direnişi ne denli güçlü olursa, gelecek rejim o denli demokratik olacaktır.

Yoldaşlar,

Fabrikaları kalemiz yapmaya hız vermeliyiz. Aynı zamanda fabrikalar demokrasi mücadelesinin de kalesi olmalıdır. İşçilerle birlikte demokrasi isteyen herkesin, aydınların, gençliğin, toplumun her kesiminin yanında ve demokrasi mücadelesinin en önünde olmalıyız.

«Demokratik Türkiye – Daha Güçlü TKP!» mücadelesinde hepinize başarılar dilerim.

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHI 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ PLENUM RAPORLARI
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NIN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ POLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORGI DIMITROF 100 YAŞINDA
11. ERICH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERÖRİZMİN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLİN 1983)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
Viehofer Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15–16

8500 Nürnberg 1
Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg
Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken
Collectiv-Buchhandlung
lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart
Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1
Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55–57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANİMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebehaun
Danimarka

İSVİÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
İsviçre

İSVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
İsveç

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!